

**Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu**

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY
ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
WE WROCŁAWIU
ZA 2014 R.**

WROCŁAW - LUTY 2015 R.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU ZA 2014 ROK

I. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW STATUTOWYCH	3
1. Rada Nadzorcza	4
2. Zarząd	6
II. DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA	8
Finansowanie zadań i przedsięwzięć w układzie dziedzin ochrony środowiska	8
1. Gospodarka ściekowa i ochrona wód	17
2. Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	21
3. Gospodarka odpadami	24
4. Pozostałe zadania	27
4.1. Gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa	27
4.2. Leśnictwo, ochrona przyrody i krajobrazu	30
4.3. Edukacja ekologiczna	34
4.4. Monitoring środowiska	48
4.5. Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków	50
4.6. Inne zadania	51
5. Udział Funduszu w absorpcji środków pomocowych z Unii Europejskiej	53
6. Nadzór nad przygotowaniem i realizacją umów pożyczek i dotacji	56
III. DZIAŁALNOŚĆ WFOŚiGW WE WROCŁAWIU JAKO INSTYTUCJI WDRAŻAJĄCEJ PROGRAM OPERACYJNY „INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO” W 2014 R.	60
IV. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA FUNDUSZU	73
V. DZIAŁANIA ZESPOŁU DS. INFORMACJI I PROMOCJI NFOŚiGW I WFOŚiGW	76
VI SPIS TABEL	
Tabela 1. Wnioski o dofinansowanie rozpatrzone przez Fundusz w latach 2012-2014	8
Tabela 2. Umowy zawarte przez Fundusz w latach 2012-2014	9
Tabela 3. Formy dofinansowania przedsięwzięć przez Fundusz w latach 2012-2014	10
Tabela 4. Wydatki statutowe Funduszu w latach 2012-2014 według dziedzin	12

Tabela 5. Wydatki statutowe Funduszu w latach 2012-2014 według wnioskodawców	14
Tabela 6. Zobowiązania Funduszu na koniec roku z tytułu zawartych umów i podjętych uchwał w latach 2012-2014	15
Tabela 7 Kategorie beneficjentów w konkursie „Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska poprzez media informacyjne – Zielony Rozwój Gospodarki”	43
Tabela 8. Udział Funduszu w absorpcji środków pomocowych z Unii Europejskiej w latach 2012-2014	54
Tabela 9 Umowy POIiŚ zawarte w 2014 r.	61
Tabela 10 Zaawansowanie realizacji projektów wdrażanych przez POIiŚ na koniec 2014 r.	63
Tabela 11 Aneksy w sprawie rozszerzenia zakresu rzeczowego zawarte w 2014 r. w ramach POIiŚ	70

VII. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Wydatki statutowe WFOŚiGW we Wrocławiu w 2014 r.
2. Efekty rzeczowe w zakresie ochrony wód w wyniku oddania do eksploatacji nowo wybudowanych i modernizowanych oczyszczalni ścieków w 2014 r.
3. Efekty rzeczowe w zakresie kanalizacji ściekowej w 2014 r.
4. Efekty rzeczowe w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu w 2014 r.
5. Efekty rzeczowe WFOŚiGW we Wrocławiu w zakresie gospodarki odpadami w 2014 r.
6. Efekty rzeczowe w zakresie gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej w 2014 r.
7. Wykaz zadań dofinansowywanych przez WFOŚiGW we Wrocławiu w 2014 r. i zobowiązań umownych na lata następne
8. Zestawienie projektów wdrażanych przez WFOŚiGW we Wrocławiu

I. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW STATUTOWYCH

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, zwany w dalszej części Funduszem, powołany do życia na podstawie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980 r. (t. j. Dz. U. z 1994 r., Nr 49, poz. 196, z późn. zm.), rozpoczął samodzielną działalność w lipcu 1993 r., a od 1 stycznia 1999 r. objął zasięgiem działania teren województwa dolnośląskiego. Od dnia 01.10.2001 r., czyli wejścia w życie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, z późn. zm.), utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, stały się odpowiednio wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska.

Fundusz posiada osobowość prawną i do 31.12.2009 r., w rozumieniu ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r., Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.), był wojewódzkim funduszem celowym. Natomiast od dnia 01.01.2010 r., na podstawie art. 1 pkt 6 ustawy z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r., Nr 215, poz. 1664), Fundusz jest samorządową osobą prawną w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 885, z późn. zm.).

Organizację wewnętrzną Funduszu, szczegółowy tryb działania organów oraz sposób udzielania pełnomocnictw określa Statut Funduszu nadany w drodze Uchwały Nr L/1784/14 z dnia 29 maja 2014 r. przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego.

Siedzibą Funduszu jest miasto Wrocław. Biuro Funduszu posiada następujące oddziały:

- Oddział we Wrocławiu: ul. Jastrzębia 24, 53-148 Wrocław.
- Oddział w Jeleniej Górze: pl. Ratuszowy 31/32, 58-500 Jelenia Góra.
- Oddział w Legnicy: ul. Okrzei 16, 59-220 Legnica.
- Oddział w Wałbrzychu: ul. Kolejowa 8, 58-310 Szczawno Zdrój.

Celem działania Funduszu jest finansowe wspieranie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości, w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, przy zachowaniu bezpieczeństwa ekologicznego kraju i realizacji programów ekologicznych regionu. Podstawę działalności Funduszu stanowi fundusz statutowy, tworzony głównie z części opłat i kar za korzystanie ze środowiska. Wpływy z tego tytułu są przekazywane na konto Funduszu przez Wydział Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Fundusz określa kryteria i zasady udzielania pomocy finansowej, sporządza roczny plan finansowy oraz plan działalności. Roczny plan finansowy Funduszu na rok 2014 został sporządzony zgodnie z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16.11.2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz.U. z 2010 r., Nr 226, poz. 1479).

Fundusz realizował zadania statutowe poprzez:

- Udzielanie oprocentowanych pożyczek, w tym pożyczek przeznaczonych na zachowane

płynności finansowej przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

- Udzielanie dotacji, w tym dopłat do oprocentowania kredytów bankowych.
- Nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej.

Realizacja wypłat (poza nagrodami) następowała na podstawie umów cywilnoprawnych zawieranych pomiędzy wnioskodawcą, a Funduszem.

Roczne sprawozdanie z działalności Funduszu sporządza Zarząd Funduszu. Rada Nadzorcza, po zatwierdzeniu sprawozdania, składa je w terminie do 30 kwietnia Zarządowi Województwa Dolnośląskiego i Ministrowi Środowiska.

Zarząd Funduszu we Wrocławiu przedstawia sprawozdanie finansowe za rok 2014, sporządzone zgodnie z przepisami art. 45 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 330, z późn. zm.) oraz sprawozdanie z działalności sporządzone zgodnie z art. 400k ust. 1 pkt 7 ustawy Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, z późn. zm.).

1. Rada Nadzorcza

W 2014 roku miała miejsce zmiana w składzie Rady Nadzorczej Funduszu. Dnia 29 maja 2014 r. Uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego NR L/1785/14 został odwołany Pan Julian Golak – Wiceprzewodniczący Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Sejmiku Województwa Dolnośląskiego. Na jego miejsce, dnia 29 maja 2014 r. Uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego NR L/1786/14, została powołana Pani Ewa Rzewuska - Wiceprzewodnicząca Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Sejmiku Województwa Dolnośląskiego. Od tego momentu Rada Nadzorcza Funduszu obraduje w następującym, 7-osobowym składzie:

1. Magdalena Tarczewska-Szymańska – Przewodnicząca Rady Nadzorczej Funduszu; wyznaczona przez Ministra Środowiska;
2. Jarosław Charłampowicz – Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Funduszu; przedstawiciel samorządu gospodarczego;
3. Piotr Błaszaków – Sekretarz Rady Nadzorczej Funduszu; Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego;
4. Waldemar Kulaszka – członek Rady Nadzorczej Funduszu; Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska;
5. Piotr Śnigucki – członek Rady Nadzorczej Funduszu; przedstawiciel organizacji ekologicznej;
6. Grażyna Cal – członek Rady Nadzorczej Funduszu; członek Rady Nadzorczej Funduszu; Zastępca Przewodniczącego Regionalnej Komisji do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko;
7. Ewa Rzewuska – członek Rady Nadzorczej Funduszu; Wiceprzewodnicząca Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Sejmiku Województwa Dolnośląskiego.

Podczas **10 posiedzeń**, które odbyły się w 2014 r. Rada Nadzorcza Funduszu podjęła **144 uchwały**. Łącznie pomoc finansowa przyznana decyzjami Rady Nadzorczej w 2014 r., wraz z decyzjami dotyczącymi zmniejszeń wysokości dofinansowania przyznanego w latach poprzednich, wyniosła **124.688.029,37 zł** i miała następującą strukturę: dotacje **30.650.079,20 zł** oraz pożyczki **94.037.950,17 zł**.

W 2014 r. Rada Nadzorcza wykonując swoje zadania określone w art. 400h ustawy Prawo ochrony środowiska i Statucie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu:

- Zatwierdziła roczne sprawozdanie z działalności Funduszu za 2013 r. (Uchwała Nr 8/2014) i roczne sprawozdanie finansowe Funduszu za 2013 r. (Uchwała Nr 9/2014).
- Dokonała podziału zysku pochodzącego z działalności statutowej (Uchwała Nr 10/2014).
- Zapoznała się oraz przyjęła do wiadomości uchwały Zarządu w ramach bieżącej kontroli działalności Zarządu.
- Złożyła roczne sprawozdanie z działalności Funduszu za 2013 r. Ministrowi Środowiska i Zarządowi Województwa Dolnośląskiego.
- Przyjęła uchwałę w sprawie ustalenia w rocznym planie finansowym na rok 2015 kwoty w pozycji "Środki przekazywane państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa" (Uchwała nr 14/2014).
- Ustaliła „Zasady dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu zadań z zakresu edukacji ekologicznej” (Uchwała nr 19/2014).
- Ustaliła „Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz tryb i zasady udzielania i rozliczania dotacji” (Uchwała nr 20/2014).
- Zatwierdziła zmiany „Regulaminu Konkursu dofinansowania przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z realizacją gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest przy udziale środków NFOŚiGW na lata 2014-2015” (Uchwała Nr 21/2014).
- Ustaliła „Zasady wynagradzania członków Zarządu i pracowników Biura Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu” (Uchwała Nr 31/2014).
- Przyjęła „Program priorytetowy dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej” (Uchwała Nr 37/2014).
- Ustaliła „Zasady i warunki dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu zadań w ramach programu priorytetowego NFOŚiGW pn. "Poprawa jakości powietrza. Część 2) KAWKA – Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii”” (Uchwała Nr 36/2014).
- Zatwierdziła „Listę przedsięwzięć priorytetowych WFOŚiGW we Wrocławiu przewidzianych do dofinansowania w 2015 r.” (Uchwała Nr 47/2014).
- Uchwaliła korektę rocznego planu finansowego Funduszu na rok 2014 (Uchwała Nr 133/2014).
- Dokonała wyboru podmiotu właściwego do badania sprawozdania finansowego Funduszu za rok 2014 (Uchwała Nr 134/2014).
- Uchwaliła Roczny plan finansowy Funduszu na rok 2015 (Uchwała Nr 135/2014).
- Uchwaliła „Plan działalności WFOŚiGW we Wrocławiu na 2015 rok” (Uchwała Nr 136/2014).
- Ustaliła „Zasady i warunki dofinansowania przez WFOŚiGW zadań w ramach programu priorytetowego NFOŚiGW "Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. Część 4c) Prosument - linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii”” (Uchwała Nr 137/2014).

2. Zarząd

W dniu 2 czerwca 2014 r. Rada Nadzorcza Funduszu podjęła Uchwałę Nr 38/2014 dotyczącą wniosku do Zarządu Województwa Dolnośląskiego o odwołanie Pana Marka Mielczarka ze stanowiska Prezesa Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu oraz Uchwałę Nr 39/2014 dotyczącą wniosku do Zarządu Województwa Dolnośląskiego o powołanie Pana Aleksandra Marka Skorupy na stanowisko Prezesa Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

W dniu 4 czerwca 2014 r. Zarząd Województwa Dolnośląskiego podjął Uchwałę Nr 5803/IV/14 w sprawie odwołania Pana Marka Mielczarka z funkcji Prezesa Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu oraz Uchwałę Nr 5804/IV/14 w sprawie powołania Pana Aleksandra Marka Skorupę na funkcję Prezesa Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Od tego momentu Zarządu Funduszu pracuje w następującym, 3-osobowym składzie:

1. Aleksander Marek Skorupa – Prezes Zarządu;
2. Bogumiła Turzańska-Chrobak – Zastępca Prezesa Zarządu;
3. Jerzy Ignaszak – Zastępca Prezesa Zarządu.

Podczas **48 posiedzeń**, które odbyły się w 2014 r. Zarząd podjął łącznie **684 uchwały**. Łącznie pomoc finansowa przyznana decyzjami Zarządu w 2014 r., wraz z wnioskami skierowanymi na posiedzenie Rady Nadzorczej, wyniosła **140.054.533,25 zł** i miała następującą strukturę: dotacje **42.074.695,58 zł** oraz pożyczki **97.979.837,67 zł**.

Średnioroczne zatrudnienie w Funduszu w 2014 r. wynosiło **74,31 etatu**.

W 2014 r. praca Zarządu koncentrowała się głównie na:

- Przygotowywaniu wniosków, wraz z propozycją formy i kwoty pomocy, przedkładanych Radzie Nadzorczej do uchwalenia i zatwierdzenia.
- Przygotowaniu dokumentów, materiałów i informacji na posiedzenia Rady Nadzorczej.
- Podejmowaniu decyzji o udzielaniu pożyczek oraz dotacji będących ustawowo w jego kompetencjach.
- Podejmowaniu uchwał anulujących przyznaną pomoc w ramach własnych decyzji wobec rezygnacji kontrahentów z przyznanej pomocy bądź zmiany wielkości przyznanej pomocy finansowej.
- Akceptacji zmian warunków umów oraz kontrolowaniu wykorzystania pożyczek i dotacji przyznanych ze środków Funduszu.
- Bieżącej analizie przychodów i wydatków Funduszu, a także kontroli realizacji planu działalności i planu finansowego oraz wnioskowaniu o dokonanie w nich przesunięć.
- Gospodarowaniu środkami Funduszu.
- Analizowaniu efektywności wydatkowania środków Funduszu pod kątem uzyskiwanych największych efektów rzeczowych dla środowiska województwa dolnośląskiego.
- Bieżącej analizie funkcjonowania Funduszu oraz podejmowaniu decyzji usprawniających jego działalność.
- Współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w zakresie ustalenia priorytetów inwestycyjnych.

- Rozwijaniu współpracy z innymi instytucjami finansowymi oraz bankami dla zwiększenia możliwości inwestowania w zadania ochrony środowiska.
- Współpracy z gminami i powiatami w zakresie realizacji zadań ochrony środowiska.
- Rozwijanie współpracy z innymi instytucjami i urzędami, odpowiedzialnymi za ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

II. DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA

Finansowanie zadań i przedsięwzięć w układzie dziedzin ochrony środowiska

Kierunki wydatkowania środków Funduszu wyznaczały uchwalone przez Radę Nadzorczą na podstawie ustawy z dnia 27.04.2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.):

- „Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz tryb i zasady udzielania i rozliczania dotacji”,
- „Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu”,
- „Lista przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu planowanych do dofinansowania w 2014 r.”,
- „Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku”.

Dofinansowaniem objęto wyłącznie zadania i przedsięwzięcia spełniające warunki określone w wymienionych wyżej dokumentach.

W 2014 r. rozpatrzono ogółem 467 wniosków (w tym 36 złożonych w roku 2013) o udzielenie pomocy finansowej na realizację zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną, na łączną kwotę 460 407,89 tys. zł. Spośród rozpatrzonych wniosków 20 nie spełniało obowiązujących w Funduszu „Kryteriów ...” i „Zasad ...”, a 42 zostały wycofanych przez wnioskodawców. Z pozostałych 405. wniosków: 326 tj. 80,5% zostało rozpatrzonych pozytywnie przez Zarząd i Radę Nadzorczą Funduszu, 13 tj. 3,2% zostało rozpatrzonych odmownie, między innymi ze względu na niewielki efekt ekologiczny planowany do uzyskania w wyniku ich realizacji, a 66 tj. 16,3% pozostało do rozstrzygnięcia w 2015 r.

Porównanie ilości i wartości złożonych do Funduszu wniosków o dofinansowanie zadań w latach 2012-2014 przedstawia tabela nr 1.

Tabela 1. Wnioski o dofinansowanie rozpatrzone przez Fundusz w latach 2012-2014

Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014	
Liczba rozpatrzonych wniosków	Wartość złożonych wniosków w tys. zł	Liczba rozpatrzonych wniosków	Wartość złożonych wniosków w tys. zł	Liczba rozpatrzonych wniosków	Wartość złożonych wniosków w tys. zł
1	2	3	4	5	6
403	428 720,30	418	469 199,70	467	460 407,89

Przygotowanie przez beneficjentów zadań do realizacji w stopniu zgodnym z obowiązującymi w Funduszu procedurami pozwoliło na zawarcie w 2014 r. ogółem 335. nowych umów na kwotę 171 813,8 tys. zł, w tym:

- 76 umów pożyczek na kwotę 123 236,6 tys. zł, w tym 10 umów pożyczek na zachowanie płynności finansowej na kwotę 28 485,6 tys. zł,

- 259 umów dotacji na kwotę 48 577,2 tys. zł,
Zawarte zostały również aneksy do umów z lat ubiegłych zmieniające wysokość przyznanej pomocy, głównie w związku z korektą wartości realizowanych zadań, w wyniku czego przyznane poprzednio dofinansowanie uległo zwiększeniu o kwotę 28 921,3 tys. zł.
Ponadto Bank Ochrony Środowiska zawarł, na podstawie umowy z Funduszem, 32 umowy z beneficjentami na dopłatę do oprocentowania na kwotę 142,0 tys. zł.

Porównanie liczby nowych umów oraz wartości umów i aneksów do umów zawartych przez Fundusz w latach 2012-2014 przedstawia tabela nr 2.

Tabela 2. Umowy zawarte przez Fundusz w latach 2012-2014

Lp.	Umowy zawarte w okresie sprawozdawczym	Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014	
		Liczba zawartych nowych umów	Wartość zawartych umów oraz aneksów do umów w tys. zł	Liczba zawartych nowych umów	Wartość zawartych umów oraz aneksów do umów w tys. zł	Liczba zawartych nowych umów	Wartość zawartych umów oraz aneksów do umów w tys. zł
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Umowy pożyczki	82	122 748,7	92	342 663,5	76	155 841,7
2	Umowy dotacji	249	39 802,4	274	51 781,3	259	44 893,4
Razem		331	162 551,1	366	394 444,8	335	200 735,0
3	Umowy na dopłatę z BOŚ	41	145,5	46	118,0	32	142,0
Razem		372	162 696,6	412	394 562,8	367,0	200 877,0

Uwzględniając czynne umowy zawarte przez Fundusz przed 1 stycznia 2014 r., umowy zawarte w 2014 r. oraz zadania w stosunku do których Zarząd i Rada Nadzorcza Funduszu podjęły uchwały o dofinansowaniu, w obsłudze pracowników merytorycznych znajdowało się w okresie sprawozdawczym łącznie 427 zadań z podpisanymi umowami oraz blisko 90 zadań przygotowywanych do ich podpisania.

W 2014 r., na podstawie umów pożyczek i dotacji zawartych w 2014 r. i latach ubiegłych, Fundusz dofinansował bezpośrednio realizację 392 nowych i kontynuowanych zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną kwotą 287 460,3 tys. zł, z czego:

- pożyczki wyniosły 246 551,6 tys. zł (85,7%), w tym pożyczki na zachowanie płynności finansowej 29 054,8 tys. zł,
- dotacje 40 710,9 tys. zł (14,2%),
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych na zadania realizowane na podstawie umów trójstronnych (beneficjent-bank-Fundusz 197,8 tys. zł (0,7%).

Dodatkowo 0,1% całości wydatków statutowych Fundusz przekazał na:

- 15,5 tys. zł na nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska,
- 41,6 tys. zł na umorzenia pożyczek,
- 157,2 tys. zł na dopłaty do oprocentowania kredytów udzielanych przez Bank Ochrony

- Środowiska S.A. ze środków własnych w ramach zawartej z nim umowy,
11,0 tys. zł z tytułu zwrotu gminom utraconych przez nie dochodów gminnych.

Porównanie form dofinansowania przedsięwzięć przez Fundusz w latach 2012-2014 zadań ochrony środowiska przedstawia tabela nr 3.

Tabela 3. Formy dofinansowania przedsięwzięć przez Fundusz w latach 2012-2014

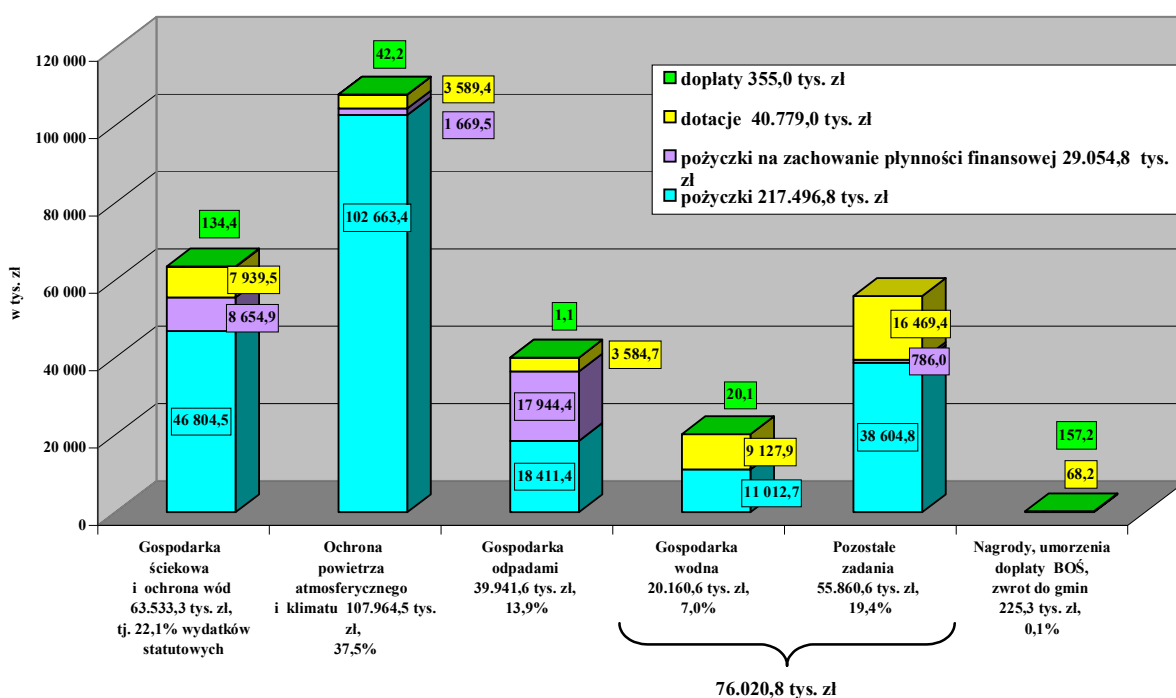
Lp.	Forma dofinansowania	Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014	
		w tys. zł.	% wydatków statutowych	w tys. zł.	% wydatków statutowych	w tys. zł.	% wydatków statutowych
1	2	3	4	5	6	7	8
1	pożyczki	140 838,3	75,4	115 193,2	74,8	246 551,6	85,7
	▫ w tym pożyczki na zachowanie płynności finansowej	31 415,4	16,8	10 609,5	6,9	29 054,8	10,1
2	dotacje	43 935,5	23,5	38 104,5	24,7	40 710,9	14,2
3	dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (umowy trójstronne)	960,8	0,5	373,0	0,2	197,8	0,07
4	dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (BOŚ)	142,2	0,1	138,1	0,1	157,2	0,055
5	nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska	63,0	0,034	4,5	0,003	15,5	0,005
6	umorzenia pożyczek	790,0	0,4	186,6	0,1	41,6	0,014
7	z tytułu zwrotu gminom utraconych przez nie dochodów gminnych	10,4	0,006	10,4	0,007	11,0	0,004
Razem		186 740,3	100,0	154 010,2	100,0	287 685,6	100,0

Uwzględniając rangę potrzeb oraz przyjęte priorytety w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej środki Funduszu wydatkowane na następujące dziedziny:

- gospodarkę ściekową i ochronę wód – 63 533,3 tys. zł (22,1% wydatkowanych środków) dofinansowując 68 zadań,
- ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu – 107 964,5 tys. zł (37,5%) dofinansowując 41 zadań,
- gospodarkę odpadami – 39 941,6 tys. zł (13,9%), dofinansowując 58 zadań,
- pozostałe zadania – 76 020,8 tys. zł (26,4%), dofinansowując 225 zadań, w tym:
 - ✓ gospodarkę wodną i ochronę przeciwpowodziową – 20 160,6 tys. zł (7,0%), dofinansowując 19 zadań,
 - ✓ leśnictwo, ochronę przyrody i krajobrazu – 4 646,5 tys. zł (1,6%), dofinansowując

- 34 zadania,
- ✓ edukację ekologiczną – 5 065,0 tys. zł (1,8%), dofinansowując 129 zadań,
- ✓ monitoring środowiska – 3 546,1 tys. zł (1,2%), dofinansowując 7 zadań,
- ✓ zapobieganie i likwidację poważnych awarii i ich skutków – 2 257,6 tys. zł (0,8%), dofinansowując 17 zadań,
- ✓ inne zadania (m.in. łączące zakres kilku dziedzin, profilaktyka zdrowotna dzieci, usuwanie skutków powodzi) – 40 344,9 tys. zł (14,0%), dofinansowując 19 zadań,
- nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska, umorzenia pożyczek, dopłaty do oprocentowania kredytów udzielanych przez banki oraz zwrot dochodów gminnych – 225,4 tys. zł (0,1%).

Wydatki statutowe WFOŚiGW we Wrocławiu w 2014 r.

Wydatki statutowe Funduszu w 2014 r. z podziałem na dziedziny ochrony środowiska przedstawione zostały w załączniku nr 1, natomiast porównanie wydatków statutowych Funduszu w latach 2012-2014 według dziedzin przedstawia tabela nr 4.

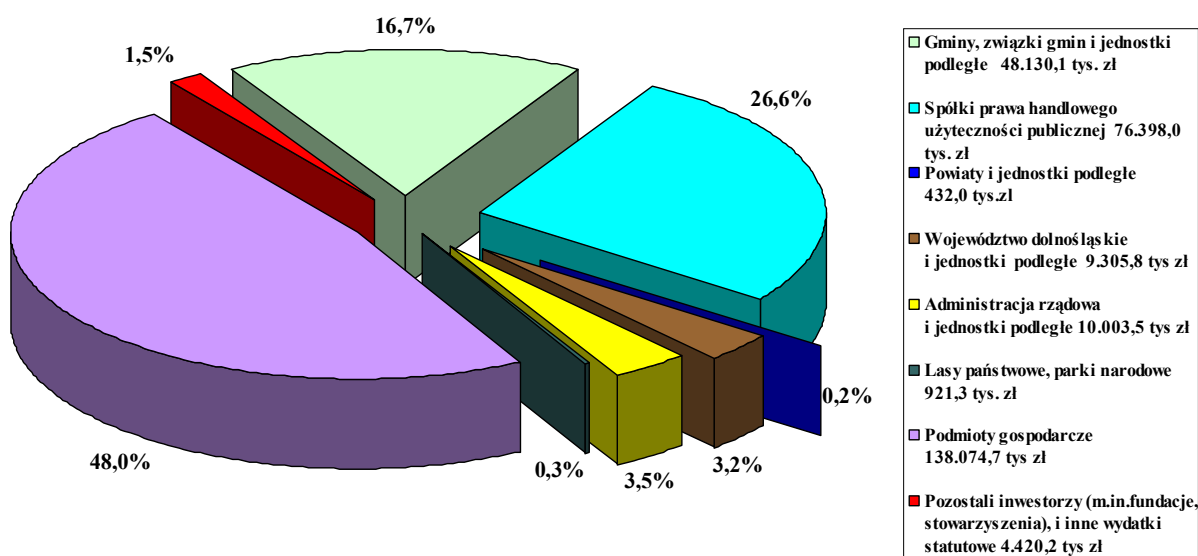
Tabela 4. Wydatki statutowe Funduszu w latach 2012-2014 według dziedzin

Lp.	Forma dofinansowania	Rok 2012				Rok 2013				Rok 2014			
		Ogółem	Dotacje i dopłaty	Pożyczki	% wydatków statutowych	Ogółem	Dotacje i dopłaty	Pożyczki	% wydatków statutowych	Ogółem	Dotacje i dopłaty	Pożyczki	% wydatków statutowych
		w tys. zł.				w tys. zł.				w tys. zł.			
1	2	3	4	4	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	76 319,5	8 808,5	67 511,0	40,9	48 757,5	4 736,1	44 021,3	31,7	63 533,3	8 073,9	55 459,4	22,1
2	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	33 559,8	1 868,5	31 691,3	18,0	31 377,3	4 709,1	26 668,1	20,4	107 964,5	3 631,6	104 332,9	37,5
3	Gospodarka odpadami	34 779,8	1 393,6	33 386,1	18,6	22 534,2	1 059,2	21 475,0	14,6	39 941,6	3 585,8	36 355,8	13,9
4	Gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa	16 120,9	12 254,9	3 866,1	8,6	21 305,2	10 900,9	10 404,4	13,8	20 160,6	9 148,0	11 012,7	7,0
5	Leśnictwo, ochrona przyrody i krajobrazu	2 570,1	2 310,1	260,0	1,4	1 271,5	1 160,0	111,5	0,8	4 646,5	4 436,5	210,0	1,6
6	Edukacja ekologiczna	7 168,4	6 274,2	894,2	3,8	5 504,9	5 262,8	242,1	3,6	5 065,0	4 344,1	721,0	1,8
7	Monitoring środowiska	3 713,2	3 711,0	2,2	2,0	3 566,1	3 566,1	0,0	2,3	3 546,1	3 546,1	0,0	1,2
8	Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków	2 718,9	2 076,6	642,3	1,5	2 785,0	2 545,5	239,5	1,8	2 257,6	2 096,0	161,6	0,8
9	Inne zadania	8 784,0	6 199,0	2 585,0	4,7	16 568,9	4 537,7	12 031,2	10,8	40 344,9	2 046,7	38 298,2	14,0
Razem		185 734,7	44 896,4	140 838,3	99,5	153 670,6	38 477,4	115 193,2	99,8	287 460,3	40 908,7	246 551,6	99,9
10	Dopłaty, nagrody, umorzenia, zwrot utraconych dochodów gmin	1 005,6	1 005,6		0,5	339,6	339,6		0,2	225,3	225,3		0,1
Ogółem		186 740,3	45 902,0	140 838,3	100,0	154 010,2	38 817,0	115 193,2	100,0	287 685,6	41 134,0	246 551,6	100,0

W 2014 r. na dofinansowanie realizacji wszystkich zadań statutowych skierowano środki w wysokości 287 685,6 tys. zł, w tym na zadania realizowane przez:

- gminy, związki gmin i podmioty podległe (jednostki komunalne, szkoły i inne) – 16,7% całości wydatków tj. 48 130,1 tys. zł (29,9% stanowiły dotacje, 63,4% pożyczki, 6,5% pożyczki na zachowanie płynności finansowej, a 0,2% dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych),
- spółki prawa handlowego o charakterze użyteczności publicznej (przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji, gospodarki komunalnej itp.) – 26,6% tj. 76 398,0 tys. zł, (0,03% stanowiły dotacje, 67,0% pożyczki, 32,9% pożyczki na zachowanie płynności finansowej, a 0,05% dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych),

Wydatki statutowe WFOŚiGW w 2014 r. z podziałem na wnioskodawców

- powiaty i ich jednostki – 0,2% tj. 432,0 tys. zł (83,8% stanowiły dotacje, 16,2% pożyczki),
- Województwo Dolnośląskie i jednostki podległe – 3,2% tj. 9 305,8 tys. zł (100,0% stanowiły dotacje); największym beneficjentem z tej grupy był Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu,
- administrację rządową oraz jednostki jej podległe – 3,5% tj. 10 003,5 tys. zł (95,2% stanowiły dotacje, a 4,8% pożyczki); największymi inwestorami w tej grupie byli: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz instytuty państwowe,
- lasy państwowe – 0,3% tj. 921,3 tys. zł (85,1% stanowiły dotacje, a 14,9% pożyczki na zachowanie płynności finansowej); największym beneficjentem w tej grupie był Karkonoski Park Narodowy,
- podmioty gospodarcze (spółdzielnie, pozostałe spółki prawa handlowego) – 48,0% tj. 138 074,7 tys. zł (97,8% stanowiły pożyczki, a 2,2% dotacje, a 0,03% dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych); największymi beneficjentami w tej grupie były Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich Kogeneracja Spółka Akcyjna i PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna Spółka Belchatów,
- pozostałych inwestorów, w tym m.in. pozarządowe organizacje ekologiczne oraz inne wydatki statutowe - 1,5% tj. 4 420,2 tys. zł 75,2% stanowiły dotacje, 6,6% pożyczki,

14,7% pożyczki na zachowanie płynności finansowej i 3,6% dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych); największymi inwestorami w tej grupie były stowarzyszenia i fundacje oraz kościoły i związki wyznaniowe.

Porównanie wydatków statutowych Funduszu w latach 2012-2014 według wnioskodawców przedstawia tabela nr 5.

Tabela 5. Wydatki statutowe Funduszu w latach 2012-2014 według wnioskodawców

Lp.	Forma dofinansowania	Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014	
		w tys. zł.	% wydatków statutowych	w tys. zł.	% wydatków statutowych	w tys. zł.	% wydatków statutowych
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Gminy, związki gmin i jednostki podległe	53 751,3	28,8	56 719,5	36,8	48 130,1	16,7
2	Spółki prawa handlowego użyteczności publicznej	82 050,7	43,9	44 404,8	28,8	76 398,0	26,6
3	Powiaty i jednostki podległe	1 358,9	0,7	3 775,9	2,5	432,0	0,2
4	Województwo dolnośląskie i jednostki podległe	5 153,3	2,8	6 109,3	4,0	9 305,8	3,2
5	Administracja rządowa i jednostki podległe	12 378,8	6,6	9 407,4	6,1	10 003,5	3,5
6	Lasy państwowe	467,3	0,3	912,9	0,6	921,3	0,3
7	Podmioty gospodarcze	25 507,4	13,7	27 131,5	17,6	138 074,7	48,0
8	Pozostali inwestorzy (w tym fundacje i stowarzyszenia) oraz inne wydatki statutowe	6 072,6	3,3	5 548,9	3,3	4 420,2	1,5
Razem		186 740,3	100,0	154 010,2	100,0	287 685,6	100,0

W ramach dopłat do oprocentowania kredytów Fundusz kontynuował współpracę z Bankiem Ochrony Środowiska S.A. Prolongowano umowy określające warunki udzielania przez ten bank kredytów preferencyjnych na zadania związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną, obejmujące budowę i modernizację systemów ciepłowniczych, finansowanie inwestycji termomodernizacyjnych, budowę małych oczyszczalni ścieków bytowo – gospodarczych, likwidację wyrobów zawierających azbest oraz przedsięwzięcia z zakresu energetyki odnawialnej. Istotą tych umów jest angażowanie przez bank środków własnych w realizację małych projektów, natomiast Wojewódzki Fundusz dopłaca część odsetek od udzielonego kredytu preferencyjnego. W zakresie tych linii kredytowych w 2014 r. Bank zawarł

z inwestorami 32 umowy. W każdym kwartale dopłatami objęte zostało około 190 czynnych umów kredytowych.

W sumie na dofinansowanie dopłat do umów zawartych z BOŚ w 2014 r. oraz w latach poprzednich Fundusz wydatkował 157 195,99 zł, w tym:

- ochrona powietrza – 140 571,66 zł,
- gospodarka ściekowa i ochrona wód – 16 273,87 zł,
- ochrona powierzchni ziemi – 350,46 zł,

Zobowiązania Funduszu z tytułu zawartych umów, na dofinansowanie 139 zadań kontynuowanych przewidzianych do zrealizowania w roku 2015 i w latach następnych, wyniosły na koniec 2014 r. 279 581,1 tys. zł, w tym zobowiązania dotacyjne 36 958,0 tys. zł, pożyczkowe 239 295,1 tys. zł oraz z tytułu dopłat do oprocentowania kredytów w ramach zawartych umów trójstronnych 3 328,0 tys. zł. Oprócz tego zobowiązania z tytułu dopłat do kredytów preferencyjnych na podstawie umów z BOŚ wyniosły 374,1 tys. zł.

Ponadto organy statutowe Funduszu podjęły uchwały w stosunku do 93 zadań nowych i kontynuowanych o dofinansowaniu kwotą 73 351,8 tys. zł (z czego 25 905,7 tys. zł stanowią dotacje, 43 242,7 tys. zł pożyczki, a 4 203,4 tys. zł pożyczki na zachowanie płynności finansowej). Umowy na dofinansowanie nowych zadań zostaną zawarte w 2015 r. po zakończeniu procedur przetargowych.

Wykaz zadań dofinansowanych przez Fundusz w 2014 r. oraz zobowiązań umownych na lata następne zawiera załącznik nr 7 a tabela nr 6 przedstawia porównanie zobowiązań Funduszu na koniec roku z tytułu zawartych umów i podjętych uchwał w latach 2012-2014.

Tabela 6. Zobowiązania Funduszu na koniec roku z tytułu zawartych umów i podjętych uchwał w latach 2012-2014

Lp.	Forma dofinansowania	Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014	
		z tytułu zawartych umów	z tytułu podjętych uchwał	z tytułu zawartych umów	z tytułu podjętych uchwał	z tytułu zawartych umów	z tytułu podjętych uchwał
		w tys. zł.					
1	2	3	4	5	6	7	8
1	dotacje	19 098,6	31 516,6	32 775,4	27 070,1	36 957,9	25 905,7
2	pożyczki	102 534,6	55 196,2	330 004,9	101 328,1	239 295,1	47 446,1
3	dopłaty do umów trójstronnych	4 036,6		3 663,6		3 328,0	
4	dopłaty do kredytów preferencyjnych na podstawie umów z BOŚ	409,4		389,4		374,1	
Razem		126 079,2	86 712,8	366 833,3	128 398,2	279 955,2	73 351,8
		212 792,0		495 231,5		353 307,0	

W celu zwiększenia posiadanych w dyspozycji środków na dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej Fundusz zawarł z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2013 r. trzy umowy w ramach programów:

1. „REGION - Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW” - pożyczka w kwocie 110 000,0 tys. zł na dofinansowanie 6 przedsięwzięć, z których 3 (2 z ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu oraz 1 z gospodarki ściekowej i ochrony wód) były jeszcze dofinansowywane z tych środków w 2014 r. kwotą 86 762,2 tys. zł.
2. „KAWKA - Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii” – umowa udostępnienia środków w kwocie 18 630,8 tys. zł – na realizację przedsięwzięć zapewniających osiągnięcie do 31.12.2018 r. efektu rzeczowego i ekologicznego w postaci ustalonego zmniejszenia emisji zanieczyszczeń powietrza na terenie 5 gmin. W ramach tej umowy Fundusz wydatkował w 2014 r. kwotę 1 670,8 tys. zł, która została zrefundowana przez NFOŚiGW.
3. „Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne cz.2) usuwanie wyrobów zawierających azbest” - Umowa udostępnienia środków w kwocie 1 658,5 tys. zł na lata 2014-2015. Środki przeznaczone są na realizację usuwania azbestu w oparciu o gminne programy usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. W ramach tej umowy Fundusz w 2014 r. wydatkował kwotę 742,4 tys. zł, która została zrefundowana. Pozostałe z umowy środki zostaną wykorzystane w 2015 r.

W 2014 r. Fundusz zawarł z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej kolejne umowy pożyczki oraz udostępnienia środków, zwiększające ilość środków pozostających w jego dyspozycji w ramach programów priorytetowych:

1. „SYSTEM część 3 REGION – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW” – pożyczka w kwocie 14.000,0 tys. zł na dofinansowanie 1 zadania z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu. Dofinansowanie przedsięwzięcia objętego umową nastąpi w 2015 r.
2. „Poprawa jakości powietrza. Część 2) KAWKA - Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii” - umowa udostępnienia środków w kwocie 15 663,3 tys. zł na realizację przedsięwzięć zapewniających osiągnięcie do 30.09.2018 r. efektu rzeczowego i ekologicznego w postaci ustalonego zmniejszenia emisji zanieczyszczeń powietrza na terenie 2 gmin. Środki w ramach umowy będą uruchamiane począwszy od roku 2015.
3. Część 4c) programu priorytetowego „Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. Części 4) Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii”, w tym umowy udostępnienia środków:
 - na kwotę do 9 000,0 tys. zł z przeznaczeniem na udzielenie dotacji,
 - na kwotę do 16 000,0 tys. zł z przeznaczeniem na udzielanie pożyczekw celu zawierania w latach 2014 - 2015 z beneficjentami końcowymi umów dotacji łącznie z umowami pożyczek.

Kontynuując współpracę z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Fundusz zgłosił swoje zapotrzebowanie na środki z nowego programu priorytetowego „SYSTEM - Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez

WFOŚiGW" w latach 2015-2017 w ramach:

- części 1) „Usuwanie wyrobów zawierających azbest” na lata 2016-2017 zapotrzebowanie na kwotę 2 000, tys. zł, po 1 000, 0 tys. zł w 2016 i 2017 r.
- części 2) REGION zapotrzebowanie na pożyczkę w wysokości 35 000,0 tys. zł, na rok 2015.

1. Gospodarka ściekowa i ochrona wód

Z dziedziny gospodarki ściekowej i ochrony wód Fundusz rozpatrzył w 2014 r. 54 wnioski, z których 35 zostało rozpatrzonych pozytywnie przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 6 zostało wycofanych przez wnioskodawców, a 13 pozostało do rozstrzygnięcia w 2015 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowały się 72 zadania inwestycyjne, spośród których 68 zostało dofinansowanych.

Na zadania związane z budową lub modernizacją miejskich i wiejskich mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków oraz budowę sieci kanalizacyjnych w miastach i wsiach województwa dolnośląskiego Fundusz wydatkował ogółem w 2014 r. 63 533,3 tys. zł tj. 22,1% środków wypłaconych na realizację wszystkich zadań statutowych, z czego 7 939,5 tys. zł, tj. 12,5 % stanowiły dotacje, 46 804,55 tys. zł tj. 73,7% pożyczki, 8 654,9 tys. zł tj. 13,6% pożyczki na zachowanie płynności finansowej, a 134,4 tys. zł tj. 0,2% dopłaty do oprocentowania kredytów w ramach zawartych umów trójstronnych.

Na realizację 43 zadań kontynuowanych Fundusz posiada zobowiązania na lata następne na kwotę 113 070,5 tys. zł (40,4% wszystkich zobowiązań), w tym w formie dotacji w kwocie 10 575,5 tys. zł, w formie pożyczki w kwocie 100 113,2 tys. zł oraz 2 381,8 tys. zł z tytułu dopłat do kredytów.

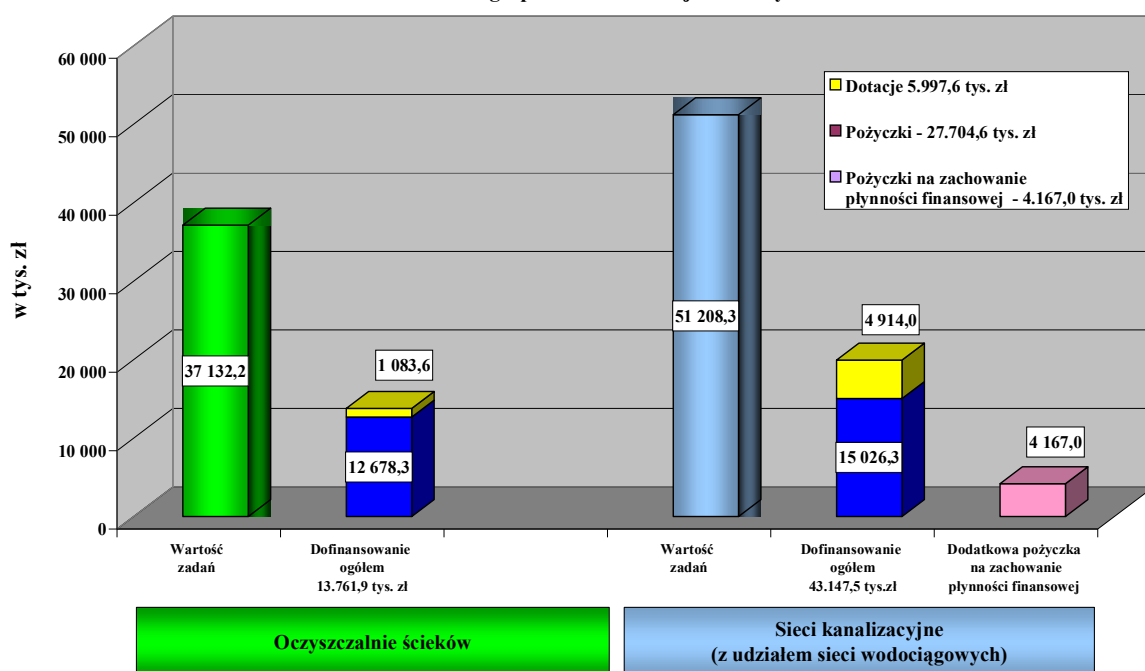
W 2014 r. zakończono modernizację i przebudowę 2 oczyszczalni ścieków zwiększając ich przepustowość o 1 334,00 m³/d i oddano do użytku 4 nowe oczyszczalnie ścieków o łącznej przepustowości 563,80 m³/d. Łączny przyrost przepustowości oczyszczalni ścieków wyniósł 1 897,80 m³/d.

Na terenie 23 gmin wybudowano i zmodernizowano 161,64 km sieci kanalizacyjnych, w tym 138,4 km na terenach wiejskich.

Wybrane efekty rzeczowe uzyskane w wyniku oddania do użytku nowo wybudowanych i zmodernizowanych oczyszczalni ścieków oraz efekty w zakresie kanalizacji ściekowej przedstawiają załączniki nr 2 i 3.

Przy ogólnej wartości zadań zakończonych w 2014 r. w wysokości 88 340,5 tys. zł, zaangażowanie finansowe Funduszu wyniosło 37 869,2 tys. zł, w tym 5 997,6 tys. zł w formie dotacji, 27 704,6 tys. zł w formie pożyczki oraz 4 167,0 tys. zł w formie pożyczki na zachowanie płynności finansowej.

Dofinansowanie WFOŚiGW we Wrocławiu do oddanych do użytku w 2014 r. zadań z zakresu gospodarki ściekowej i ochrony wód

Do najważniejszych zadań z zakresu ochrony wód, które zrealizowane były przy udziale środków Funduszu w 2014 r. należą oczyszczalnie ścieków oraz sieci kanalizacyjne.

- 1) Z przekazanych do eksploatacji oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji sanitarnej wymienić należy:
 - budowę lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Łązniki, gmina Złotoryja (8,4 m³/d),
 - budowę oczyszczalni ścieków (240 m³/d) w miejscowości Borowa w Gminie Długołęka,
 - przebudowę miejskiej oczyszczalni ścieków w Twardogórze - Q=1921 m³/d,
 - rozbudowę oczyszczalni ścieków w Mirkowie - etap II, gmina Długołęka - zwiększenie przepustowości oczyszczalni o 1334 m³/d do Q= 2834 m³/d,
 - budowę oczyszczalni ścieków o przepustowości 310 m³/d w Gminie Kondratowice.

- 2) Z przekazanych do eksploatacji sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej wymienić należy:
 - sieci kanalizacji sanitarnej o długości 24,3km w miejscowości Jeżów Sudecki w ramach programu PROW, uzyskanie efektu ekologicznego w 2015 roku,
 - kanalizacja sanitarna o długość około 13,5 km w miejscowości Borowa w Gminie Długołęka,
 - kanalizację sanitarną o długości około 29 km w Gminie Kondratowice,
 - kanalizację sanitarną o długości 18,02 km w miejscowościach Nowa Wieś i Lipiany w Gminie Bolesławiec, uzyskanie efektu ekologicznego do końca 2016 r.,
 - kanalizację sanitarną o długości 1,68 km pod nowo powstałe budownictwo mieszkalne w Bogatyni – Markocicach, uzyskanie efektu ekologicznego do 2015 r.,
 - przebudowę kanalizacji sanitarnej 0,26 km i deszczowej o długości 1,66 km na osiedlu Piastowskim w Porajowie w ramach zadania - Odbudowa Osiedla Piastowskiego: etap I sieć kanalizacji deszczowej os. Piastowskie, etap II odbudowa nawierzchni

os. Piastowskie (powódź czerwiec 2013), ze zmodernizowanej sieci korzystać będzie 340 osób,

- kanalizację sanitarną w miejscowości Dańczów w Gminie Lewin Kłodzki o długości 4,0 km,
- kanalizację sanitarną dla Długopola Zdroju wraz z kolektorem grawitacyjno-tłocznym odprowadzającym ścieki do Bystrzycy Kłodzkiej o długości 10,5 km
- kanalizację sanitarną w ul. 3 Maja w Walimiu o łącznej długości 0,8 km,
- kanalizację sanitarną w ul. Szarych Szeregów, Wesołej i Reja w Strzegomiu o długości 2,2 km
- kanalizację sanitarną w ul. Piastowskiej i Kościelnej w Jedlinie Zdroju o długości 0,8 km,
- kanalizację sanitarną w Gminie Kłodzko (miejscowościach Boguszyn, Ołdrzychowice Kłodzkie, Krosnowice) o sumarycznej długości 1,4 km,
- kanalizację sanitarną w Gminie Twardogóra o długości 4,5 km,
- kanalizację sanitarną w Gminie Kąty Wrocławskie o długości około 3,9 km.

W ramach programu priorytetowego wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej zrealizowano zadanie pn.: „Budowa przyłączy kanalizacyjnych w Gminie Kłodzko – etap III”, w ramach którego wykonano 31 szt. przyłączy kanalizacyjnych, co przełożyło się na zwiększenie liczby osób korzystających z ulepszanego systemu oczyszczania ścieków o 222 RLM.

Ponadto w 2014 r. realizowano zadania z terminem zakończenia i uzyskania efektu ekologicznego w latach następnych, a mianowicie:

- „Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Nowogrodzic – etap I a” (w ramach POIiŚ), przyjęto rozszerzenie zadania z realizacją do 2015 r., efekt ekologiczny w 2016 r.,
- „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej aglomeracji Jelenia Góra” (w ramach POIiŚ) z terminem zakończenia w 2015 r., efekt ekologiczny w 2016 r.,
- „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w miejscowości Wojcieszycy gmina Stara Kamienica” z terminem zakończenia w 2015 r. i uzyskania efektu ekologicznego do 2017 r.,
- „Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Wierzchowice” w gminie Wądroże Wielkie - o długości 2,7 km,
- „Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-tłocznej dla wsi Mierzowice z włączeniem do sieci we wsi Lisowice” w gminie Prochowice,
- „Budowa sieci sanitarnej i system wodociągowy w miejscowościach Dalków i Gostyń - etap I” w gminie Gaworzycy,
- „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Legnica”,
- zadanie realizowane przez spółkę Wodociągi i Kanalizacja w Strzegomiu – „Zapewnienie prawidłowej gospodarki ściekowej w gminie Strzegom” – kanalizacja sanitarna 49,8 km wraz z przebudową oczyszczalni ścieków o docelowej przepustowości 6200 m³/d,
- zadanie realizowane przez gminę Ziębice – „Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Henryków oraz budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Ziębice” – kanalizacja sanitarna 27,4 km oraz budowa oczyszczalni ścieków o przepustowości 300 m³/d,
- zadanie realizowane przez Gminę Świdnica – „Budowa kanalizacji sanitarnej

w Jagodniku i Bolescinie wraz z rurociągiem przesyłowym Jagodnik-Pszemno” – długość planowanej do wybudowania sieci sanitarnej 13,4 km,

- zadanie realizowane przez Gminę Żarów – „Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w Bożanowie i sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w Bożanowie i Wierzbnej z przesyłem do Żarowa w Gminie Żarów” – długość planowanej sieci kanalizacyjnej 21,9 km oraz 1,0 km sieci wodociągowej,
- zadanie realizowane przez Gminę Lewin – „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jerzykowie Wielkie” – długość planowanej do wybudowania sieci sanitarnej 3,1 km,
- zadanie realizowane przez spółkę Wodociągi i Kanalizacja w Dzierżoniowie – „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gmin powiatu dzierżoniowskiego – etap I” – kanalizacja sanitarna 9,389 km, kanalizacja deszczowa 6,140 km
- „Budowa kanalizacji sanitarnej oraz rozbudowa oczyszczalni ścieków dla południowej części gminy Kobierzyce - etap I” o długości 43 km,
- „Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Długołęka w miejscowościach Byków oraz Domaszczyn” o długości 20km,
- „Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Przedzrowice i Świątyniki” w gminie Sobótka,
- „Budowa kanalizacji sanitarnej w Sadkowie” w Gminie Kąty Wrocławskie,
- budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Brzezina, Wilkszyn oraz kanalizacji tłocznej relacji Lutynia - Brzezina w ramach przedsięwzięcia "Zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej aglomeracji Wrocław, w części gminy Miękinia" o długości 18,2 km,
- „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Godzikowice, Ścinawa, Ścinawa Polska wraz z remontem i budową chodników oraz odwodnieniem w gminie Oława” o długości 24 km,
- budowa kanalizacji sanitarnej w Domaszczyn, gmina Długołęka o długości 13,2 km.

W 2014 r. potwierdzono uzyskanie efektu ekologicznego zadań zakończonych rzeczowo w latach ubiegłych, a mianowicie podłączenia do kanalizacji i korzystanie przez mieszkańców z oczyszczania ścieków jako liczba RLM:

- kanalizacja sanitarna wraz z odczepami w Opolnie Zdrój gm. Bogatynia RLM 494,
- kanalizacja sanitarna w Bielawie Dolnej i Stojanowe w Gminie Pieńsk RLM 545,
- kanalizacja sanitarna w mieście Świerzawa RLM 232,
- kanalizacja sanitarna w Janowicach Wielkich RLM 510,
- budowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w m. Smolnik, gm. Leśna – o przepustowości całkowitej oczyszczalni 1.600m³/dobę i części zmodernizowanej o przepustowości 800m³/dobę, nie było efektu w zakresie zmiany przepustowości oraz RLM.

2. Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu

Z dziedziny ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu Fundusz rozpatrzył w 2014 r. 84 wnioski, z których 38 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 10 zostało wycofanych przez wnioskodawców, 3 nie spełniały obowiązujących w Funduszu „Kryteriów ...” i „Zasad ...”, 3 zostały rozpatrzone odmownie ze względu na niewielki efekt ekologiczny planowany do uzyskania w wyniku jego realizacji, a 30 pozostało do rozstrzygnięcia na 2015 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowały się 43 zadania. Fundusz wydatkował w 2014 r. środki na dofinansowanie 41 zadań.

Na dofinansowanie realizacji zadań zapewniających zmniejszenie emisji gazów i pyłów, powstających w procesie spalania energetycznego paliw, w tym m.in. poprzez termomodernizację budynków i modernizację starych kotłowni, Fundusz wydatkował 107 964,5 tys. zł, co stanowiło 37,5% całości wydatków statutowych, z czego 3 589,4 tys. zł tj. 3,3% stanowiły dotacje, 102 663,4 tys. zł tj. 95,1% pożyczki, 1 669,5 tys. zł tj. 1,6% pożyczki na zachowanie płynności finansowej, a 42,2 tys. zł tj. 0,03% dopłaty do oprocentowania kredytów w ramach zawartych umów trójstronnych.

Na lata następne podjęto zobowiązania wynikające z zawartych umów w stosunku do 16. zadań kontynuowanych na kwotę 140 500,0 tys. zł (50,3% wszystkich zobowiązań), w tym w formie dotacji 16 225,2 tys. zł, pożyczki 124 270,2 tys. zł. oraz 4,5 tys. zł w formie dopłat do kredytów.

Wartość zadań z zakresu ochrony powietrza oddanych do użytku w 2014 r. osiągnęła wysokość 26 743,8 tys. zł, a dofinansowanie Funduszu do ich realizacji wyniosło 10 420,3 tys. zł, w tym 3 806,5 tys. zł w formie dotacji, 4 342,8 tys. zł w formie pożyczki oraz 2 271,0 tys. zł w formie pożyczki na zachowanie płynności finansowej.

Dofinansowanie Funduszu ukierunkowane było na pomoc w realizacji zadań związanych z:

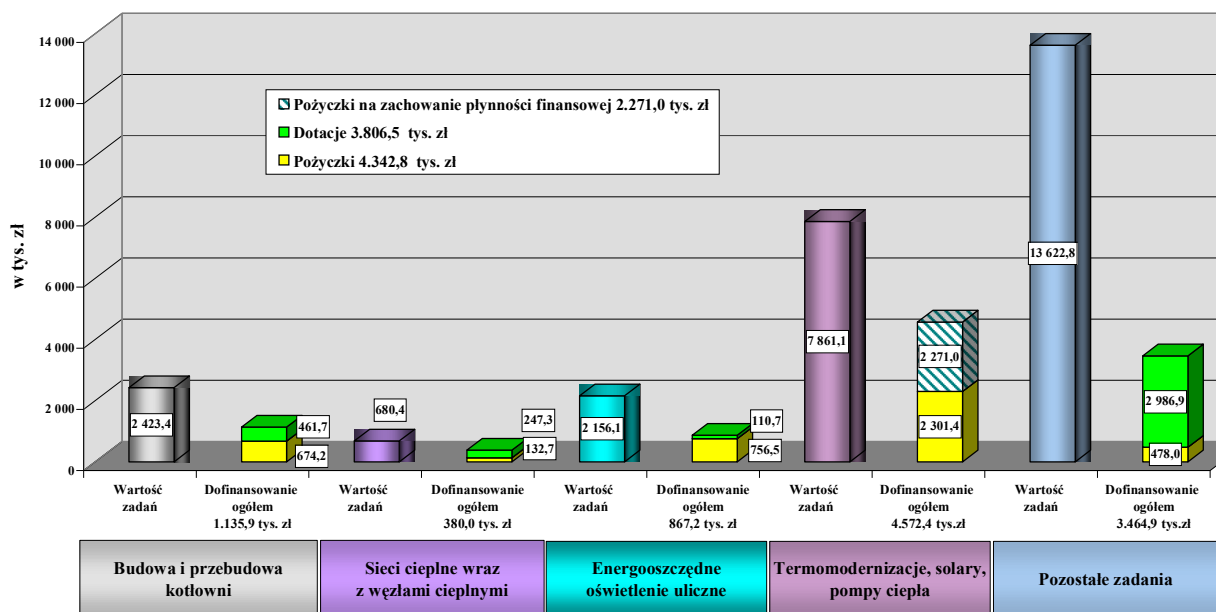
- ograniczeniem niskiej emisji z lokalnych kotłowni poprzez ich modernizację oraz budowę kotłowni na biomasę,
- ograniczeniem emisji zanieczyszczeń przemysłowych,
- budową i modernizacją sieci ciepłowniczych,
- termomodernizacją budynków,
- wspieraniem nowych technologii pozwalających na uzyskanie tzw. „czystej” energii z odnawialnych źródeł energii.

Efekty rzeczowe pomocy finansowej udzielonej przez Fundusz na zadania związane z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu są następujące:

- przebudowano 7 kotłowni, w tym: 2 na opalane drewnem o mocy 293 kW, 4 na kotłownie opalane gazem o mocy 1 207,4 kW, a 1 kotłownię olejową przebudowano na węzeł cieplny i przyłączono do miejskiej sieci ciepłowniczej,
- wybudowano 2 nowe kotłownie gazowe o mocy 247,0 kW,
- w 5 miejscowościach zainstalowano energooszczędne oświetlenie uliczne,
- wybudowano sieci ciepłownicze o długości 864,5 mb,
- w 3 obiektach zainstalowano ogrzewanie wykorzystujące solary,

- w 2 obiektach zainstalowano pompy ciepła - kolektory gruntowe o mocy 21,5 kW,
- w wyniku przeprowadzonej termomodernizacji 8 obiektów uzyskano oszczędność energii w wysokości 8 150,97 GJ/a.

Dofinansowanie WFOŚiGW we Wrocławiu do oddanych do użytku w 2014 r. zadań z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu

Obiekty i instalacje przekazane do eksploatacji w 2014 r. pozwolą na obniżenie w skali roku emisji:

- pyłu - 8,27 Mg/r
- SO₂ - 8,81 Mg/r
- No_x - 1,176 Mg/r
- CO - 22,73 Mg/r
- CO₂ - 2 445,46 Mg/r

Efekty rzeczowe uzyskane w zakresie ochrony powietrza przedstawione zostały w załączniku nr 4.

Do największych inwestycji zrealizowanych w 2014 r. przy udziale finansowym Funduszu zaliczyć należy:

- 1) Przebudowę/modernizację kotłowni tj.:
 - w Gminnym Ośrodku Kultury w Olszynie - montaż kotła gazowego o mocy 125 kW,
 - w Gminnym Gimnazjum w Zarębie - montaż kotła gazowego o mocy 345 kW,
 - w Szkole Podstawowej w Barcinku - wymiana uszkodzonego pieca opalanego biomasą – owsem na nowy o mocy 93kW,
 - w Gimnazjum w Starej Kamienicy - montaż kotła opalanego biomasą – pelletem o mocy 200 kW,
- Diecezjalnego Domu Caritas im Jana Pawła II w Szklarskiej Porębie,
- kotłowni lokalnej pl. Piastów Śląskich 5b o mocy 272 kW w Gminie Piława.
- 2) Montaż instalacji pozwalających na wykorzystanie energii słonecznej na potrzeby przygotowania ciepłej wody użytkowej:

- w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Sanatorium MSW „AGAT” w Jeleniej Górze - 143 szt. kolektorów słonecznych o łącznej powierzchni czynnej 313,17 m²,
 - w Samodzielnym Publicznym Zakładzie opieki Zdrowotnej Szpitalu Specjalistycznym MSW w Jeleniej Górze - 39 szt. kolektorów słonecznych o łącznej powierzchni czynnej 183,69 m²,
 - w Schronisku „Na Hali Szrenickiej” - 10 szt. kolektorów słonecznych ilość łącznej powierzchni 22,3 m².
- 3) Budowa lamp solarnych:
- Budowa 67 sztuk lamp solarnych na terenie Gminy Dzierżoniów,
 - Budowa 68 sztuk lamp solarnych na terenie Gminy Lewin Kłodzki,
 - Budowa 20 sztuk lamp solarno-wiatrowych na terenie Gminy Międzyzylesie,
 - Budowę hybrydowego oświetlenia ulicznego w miejscowości Lisowice – 13 lamp hybrydowych.
- 3) Termomodernizacje budynków:
- użyteczności publicznej – przychodni rejonowej w Zawidowie - docieplenie ścian zewnętrznych na ogólnej powierzchni 487,57 m², oraz dachu i stropów na łącznej powierzchni 779 m²,
 - „B” schroniska na „Hali Szrenickiej” - docieplenie ścian zewnętrznych na ogólnej powierzchni 395 m²,
 - ośrodka w Kowarach - docieplenie ścian zewnętrznych na ogólnej powierzchni 944,37 m², oraz dachu na łącznej powierzchni 499,33 m²,
 - Szkoły Podstawowej i Gimnazjum Publicznego w Marcinowicach oraz Szkoły Podstawowej w Snowidzy - w Gminie Mściwojów,
 - Gimnazjum w Wiadrowie - w Gminie Paszowice,
 - Szkoły Podstawowej w Wilkowie - w Gminie Głogów.

Na szczególną uwagę zasługuje rozpoczęcie w 2014 r. realizacji przedsięwzięć w ramach programu priorytetowego „Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych źródeł. Część 1) Program Pilotażowy KAWKA” przez:

- Miasto Wrocław – przedsięwzięcie „Programu likwidacji niskiej emisji na terenie Wrocławia”, w ramach którego realizowanych będzie 10 zadań; do dnia 31.12.2014 r. Fundusz podpisał umowy na dofinansowanie realizacji 2 zadań,
- Miasto Jelenia Góra – zadanie „Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej na terenie miasta Jelenia Góra – etap I”.
- Miasto Nowa Ruda - zadanie „Modernizacja kotłowni Szkoły Podstawowej Nr 7 w Nowej Rudzie” zostało zakończone w 2014 r.
- Przebudowa kotłowni olejowej na węzeł cieplny wraz z przyłączeniem do miejskiej sieci ciepłowniczej, remontem i przebudową instalacji c.o., c.w.u. i ciepła technologicznego dla wentylacji w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 10 przy ul.Parkowej 27 we Wrocławiu.

W 2014 r. przy udziale finansowym Funduszu kontynuowane były m.in. następujące zadania z lat wcześniejszych:

- „Budowa instalacji do ograniczenia emisji tlenków siarki z bloku nr 4 w Elektrowni Turów”

- zadanie realizowane jest przez PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna Spółka Akcyjna z siedzibą w Bełchatowie przy dofinansowaniu w formie pożyczki przez NFOŚiGW w ramach Programu Priorytetowego: „Wsparcie realizacji Polityki Ekologicznej Państwa przez Ministra Środowiska Część 6) REGION – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW; planowane zakończenie zadania w grudniu 2015 r.,
- „Modernizacja instalacji odpylania spalin z kotłów Ciepłowni Centralnej oraz modernizacja i rozbudowa systemu ciepłowniczego w Bolesławcu” – zadanie realizowane przez Zakład Energetyki Ciepłej w Bolesławcu – zakończenie zadania we wrześniu 2015 r.,
 - „Budowa instalacji odsiarczania spalin metodą mokrą według technologii wapienno-gipsowej w Elektrociepłowni Wrocław; w wyniku realizacji tego zadania zostanie osiągnięty efekt ekologiczny w postaci redukcji emisji SO₂ o 2 800 Mg/a, a pyłu o 7,0 Mg/a.

3. Gospodarka odpadami

Z dziedziny gospodarki odpadami Fundusz rozpatrzył w 2014 r. 55 wniosków, z których 52 zostały pozytywnie rozpatrzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą, a 3 zostały wycofane przez wnioskodawców.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 58 zadań, którym Fundusz udzielił dofinansowania.

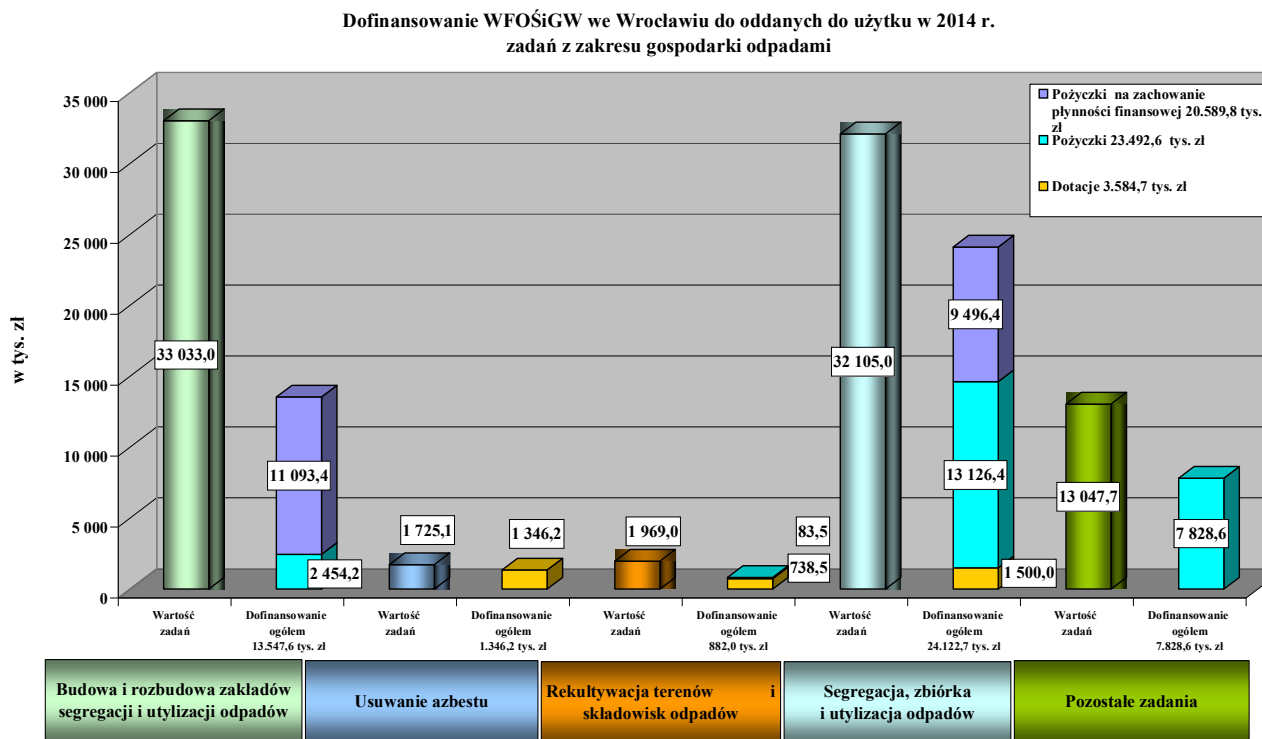
Na dofinansowanie realizacji zadań z tej dziedziny Fundusz wydatkował 39 941,6 tys. zł, co stanowiło 13,9% całości wydatków statutowych, z czego 3 584,7 tys. zł, tj. 9,0% stanowiły dotacje, 18 411,4 tys. zł, tj. 46,1% pożyczki, 17 944,4 tys. zł, tj. 44,9% pożyczki na zachowanie płynności finansowej, a 1,1 tys. zł, tj. 0,003% dopłaty do kredytów w ramach zawartych umów trójstronnych.

Fundusz posiada zobowiązania na lata następne w stosunku do 5 zadań na kwotę 548,7 tys. zł (0,2% wszystkich zobowiązań), w tym w formie dotacji w kwocie 46,5 tys. zł, w formie pożyczki w kwocie 472,9 tys. zł oraz 29,3 tys. zł z tytułu dopłat do kredytów (na zadanie zakończone).

Efekty rzeczowe pomocy finansowej udzielonej przez Fundusz na zadania związane z gospodarką odpadami są następujące:

- zrekultywowano składowisko odpadów o powierzchni 0,88 ha,
- zrekultywowano teren zdegradowany na powierzchni 0,24 ha unieszkodliwiając odpady (w tym zanieczyszczony grunt) w ilości 3 498,60 Mg
- wybudowano i rozbudowano 4 zakłady segregacji i utylizacji odpadów,
- unieszkodliwiono lub zabezpieczono odpady zawierające azbest ogółem w ilości 2 795,106Mg, w tym po stronie Funduszu zaewidencjonowano 1 150,926Mg,
- zakupiono 3 pojazdy specjalistyczne do zbiórki odpadów oraz 1 pojazd specjalistyczny do hydrodynamicznego czyszczenia kanalizacji,
- usunięto 1.015,21 Mg odpadu o kodzie 17 05 05* (urobek zgromadzony na barce oraz wydobyty z dna rzeki Odry zanieczyszczony fosforem białym) oraz unieszkodliwiono 3.498,60 Mg odpadu m.in. o kodach 170380, 170302 (smoła i odpadowa papa).

Przy ogólnej wartości zadań z zakresu gospodarki odpadami oddanych do użytku w 2014 r. w wysokości 81 879,8 tys. zł, dofinansowanie Funduszu wyniosło 47 667,1 tys. zł, w tym 3 584,7 tys. zł w formie dotacji (z tego 742,4 tys. zł ze środków NFOŚiGW), 23 492,7 tys. zł w formie pożyczki oraz 20,6 tys. zł w formie dopłaty do kredytu.

Wykaz wybranych zadań z zakresu gospodarki odpadami wraz z efektami rzeczowymi zawiera załącznik nr 5.

Do najważniejszych zadań zakończonych w 2014 r. z zakresu gospodarki odpadami należą:

- w Gminie Bogatynia budowa niecki nr II o pojemności 255.670 m³ i powierzchni 2,113 ha, która wykorzystana zostanie m.in. do utylizacji odpadów popowodziowych z zalanych terenów Gminy Bogatynia,
- w Gminnym Przedsiębiorstwie Oczyszczania budowa sortowni odpadów komunalnych o wydajności 40.000 Mg/rok i kompostowni o wydajności 16.000Mg/rok, potwierdzenie osiągnięcia efektu ekologicznego nastąpi w 2015 r.,
- w Zakładzie Gospodarki i Usług Komunalnych w Lubaniu (pożyczka na zachowanie płynności finansowej),
 - budowa instalacji do kompostowania oraz pozostałych budowli związanych z prowadzonym systemem wykorzystania odpadów pochodzenia biologicznego Centrum Utylizacji Odpadów Gmin Łużyckich,
 - rozbudowa Regionalnej Instalacji do Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Lubaniu o punkt wstępnej segregacji odpadów z selektywnej zbiórki oraz nowe linie do przetwarzania odpadów wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia,
- w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej "SANIKOM" sp. z o.o. Lubawka dla Środkowosudeckiego Regionu Gospodarki Odpadami w Lubawce w ramach zadania

„Rozbudowa systemu selektywnej zbiórki odpadów, odbioru i unieszkodliwiania odpadów komunalnych w Środkowosudeckim Regionie Gospodarki Odpadami”:

- budowę zaplecza socjalno-techniczne, bazy transportowej wraz z punktem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Kamiennej Górze,
- budowę sortowni surowców wtórnych i zaplecza socjalno-technicznego w Lubawce,
- budowę stacji przeładunkowej wraz z punktem selektywnej zbiórki odpadów w Jaworze,
- stacji przeładunkowej w Pielgrzymce
- zakup 20 sztuk pojemników do selektywnej zbiórki odpadów i 3 sztuk specjalistycznych pojazdów do zbiórki odpadów.

Efekt ekologicznym ma być 473Mg odpadów poddanych odzyskowi w 2016 r.,

- w Gminie Olszyna rekultywacja nieczynnego składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Olszyna o powierzchni 0,88ha,
- zakup pojazdu specjalistycznego ssąco-płuczącego do hydrodynamicznego czyszczenia kanalizacji dla Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji "WODNIK" Sp. z o.o. w Jeleniej Górze.
- „Wykonanie instalacji biologicznego przetwarzania odpadów wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną terenie Rusko gm. Strzegom, pow. świdnicki” przez Ekologiczne Centrum Utylizacji Spółka z o.o. w Jaroszowie.
- Usunięcie, transport i utylizacja odpadu o kodzie 170505*, zgromadzonego na barce oraz wydobytego z dna rzeki Odry (zanieczyszczenie białym fosforem).

W 2014 r. na podstawie umowy udostępnienia środków, podpisanej z NFOŚiGW na lata 2014-2015, realizowano przedsięwzięcia polegające na dofinansowaniu przez NFOŚiGW i WFOŚiGW gminnych programów usuwania azbestu, i wyrobów zawierających azbest. W 2014 roku ogłoszono konkursowy nabór wniosków na pełne wykorzystanie środków z podpisanej umowy. W roku sprawozdawczym sfinansowano 45 zadań na podstawie wniosków złożonych przez j.s.t. W wyniku ich realizacji osiągnięty został całkowity efekt ekologiczny polegający na unieszkodliwieniu lub zabezpieczeniu 2 795,106 Mg odpadów zawierających azbest, przy czym po stronie Funduszu zaewidencjonowano 1 150,926 Mg.

W 2014 r. potwierdzono uzyskanie efektu ekologicznego przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej "SANIKOM" sp. z o.o. Lubawka dla zadania „Budowa środkowosudeckiego regionu gospodarki odpadami w oparciu o zakład unieszkodliwiania odpadów w Lubawce” w zakresie odpadów jako liczbę przetworzonych odpadów w ilości ogółem 41.628Mg (planowana 39.518Mg).

4. Pozostałe zadania

4.1. Gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa

Z dziedziny gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej Fundusz rozpatrzył w 2014 r. 22 wnioski z których 14 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 4 zostały wycofane przez wnioskodawców, 2 nie spełniały obowiązujących w Funduszu „Kryteriów ...” i „Zasad ...”, a 2 pozostały do rozstrzygnięcia na 2015 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 23 zadań, z których 19 uzyskało dofinansowanie Funduszu.

Na dofinansowanie realizacji zadań z tej dziedziny Fundusz wydatkował 20 160,6 tys. zł, co stanowiło 7,0% całości wydatków statutowych, z czego 9 127,9 tys. zł, tj. 45,3% stanowiły dotacje, 11 012,6 tys. zł, tj. 54,6% pożyczki, a 20,1 tys. zł tj. 0,1% dopłaty do oprocentowania kredytów w ramach zawartych umów trójstronnych.

Na realizację 12 zadań kontynuowanych Fundusz posiada zobowiązania na lata następne na kwotę 8 703,6 tys. zł (3,1% wszystkich zobowiązań), w tym w formie dotacji w kwocie 3 703,9 tys. zł, w formie pożyczki w kwocie 4 087,2 tys. zł oraz 912,5 tys. zł z tytułu dopłat do kredytów.

Środki przekazano na dofinansowanie realizacji zadań dotyczących:

- budowy sieci wodociągowych,
- budowy ujęć wodnych i stacji uzdatniania wody,
- remont zbiorników małej retencji,
- ochronę przeciwpowodziową (regulację rzek i potoków, modernizację wałów przeciwpowodziowych).

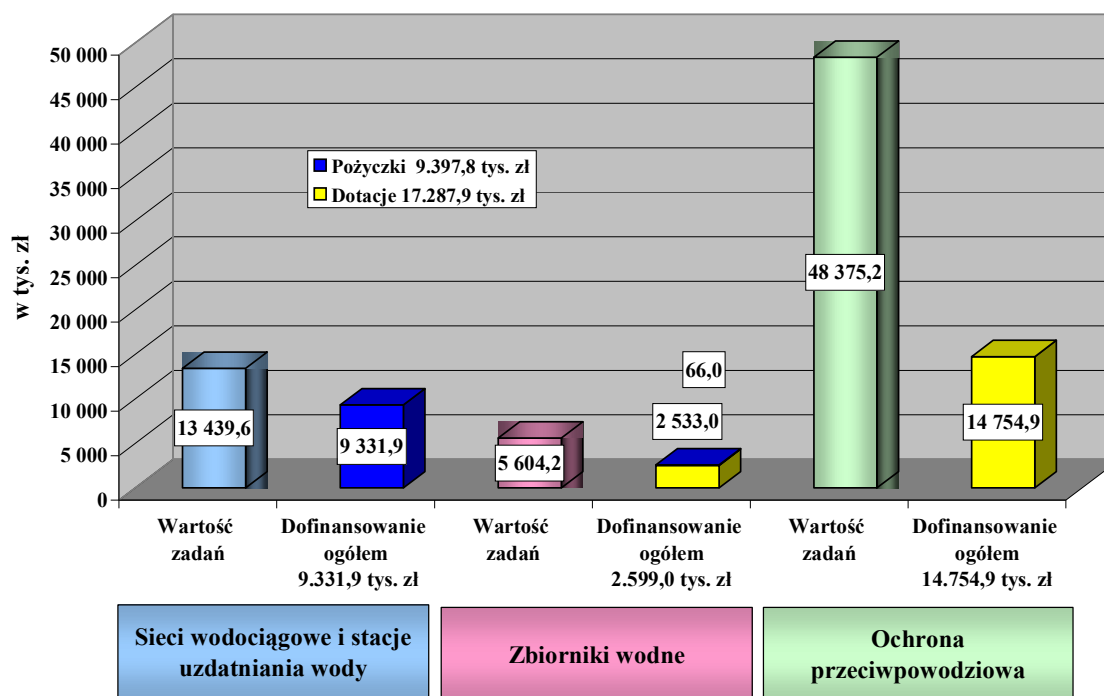
Efekty rzeczowe pomocy finansowej udzielonej przez Fundusz na zadania związane z gospodarką wodną i ochroną przeciwpowodziową są następujące:

- wybudowano 21,6 km sieci wodociągowych (na terenie 4 gmin), w tym 19,4 km na terenach wiejskich,
- wybudowano i przebudowano 2 stacje uzdatniania wody do wydajności 14 615,0 m³/d,
- wyremontowano 2 zbiorniki wodne o pojemności 1 903 690,0 m³,
- w ramach ochrony przeciwpowodziowej:
 - ✓ wybudowano wały przeciwpowodziowe o długości 5,03 km,
 - ✓ przeprowadzono regulację linii brzegowych rzek i potoków o łącznej długości 6,6 km,

Przy ogólnej wartości zadań zakończonych w 2014 r. w wysokości 67 419,0 tys. zł, dofinansowanie Funduszu wyniosło 26 685,7 tys. zł, w tym w formie dotacji 17 287,9 tys. zł oraz w formie pożyczki 9 397,8 tys. zł.

z

Dofinansowanie WFOŚiGW we Wrocławiu do oddanych do użytku w 2014 r. zadań z zakresu gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej

Wybrane efekty rzeczowe uzyskane w 2014 r. w zakresie gospodarki wodnej przedstawia załącznik nr 6.

Do najważniejszych zadań zrealizowanych w 2014 r. przy pomocy finansowej Funduszu należy zaliczyć:

- „Budowę stacji uzdatniania wody i kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wioska oraz sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w Sycowie, gm. Syców” – wydajność stacji uzdatniania wody 4 615 m³/d,
- „Przebudowę ujęcia i stacji uzdatniania wody "SUW Rakowice" o wydajności 10.000 m³/d, zaopatrującego w wodę część miasta Bolesławiec oraz część miejscowości zlokalizowanych na terenie gminy Bolesławiec.
- „Budowę sieci wodociągowej pod nowo powstałe budownictwo mieszkaniowe w Bogatyni – Markocicach” o długości 1,81 km, z terminem osiągnięcia efektu ekologicznego w 2015 r.,
- Przebudowę sieci wodociągowej na osiedlu Piastowskim w Porajowie w ramach zadania – „Odbudowa Osiedla Piastowskiego: etap I sieć kanalizacji deszczowej os. Piastowskie, etap II odbudowa nawierzchni os. Piastowskie” (powódź czerwiec 2013) na długości 2,62 km, ze zmodernizowanej sieci korzystać będzie 340 osób,
- „Zabezpieczenie przeciwpowodziowe miasta Lwówek Śląski” poprzez budowę 5,03 km wałów przeciwpowodziowych na długości 3,14 km rzeki Bóbr, ochrona 64,6 ha oraz 951 osób,
- „Popowodziowe fragmentaryczne odtworzenie zabudowy regulacyjnej Miłoszowskiego Potoku w km 3+040 - 4+800 m. Miłoszów” na długości 1,76 km, zabezpieczające

504 osoby,

- „Remont modernizacyjny zbiornika Świerzawa” o pojemności max zbiornika wodnego 1,9 mln m³ i max powierzchni zalewu 30,6 ha,
- „Przywrócenie przekroju normalnego wraz z fragmentarycznym zabezpieczeniem skarp przed erozją brzegową koryta rzeki Kaczawy w km 85+360 – 85+210 w m. Kaczorów w ramach przeciwdziałania skutkom powodzi” na długości 150 mb,
- „Regulację rzeki Nysy Kłodzkiej w km164+550 (ujście potoku Różanka) – 166+000 w miejscowości Długopole Górne – w 2012 r.” zrealizowaną przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu,
- „Fragmentaryczne odtworzenie zabudowy regulacyjnej rzeki Bystrzycy Dusznickiej w miejscowości Szalejów w km 4+400-8+600” realizowanego przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu – regulacja 1.050 m linii brzegowej,
- „Remont i rozbudowa ujęć wodnych miasta Polanica Zdrój” - 3 ujęć o łącznej wydajności 1.600 m³/d.

Ponadto ze środków Funduszu realizowano zadania, które będą kontynuowane w latach następnych:

- „Kasina - odbudowa i modernizacja koryta rzeki, gm. Wrocław, gm. Kąty Wrocławskie, gm. Kobierzyce”,
- „Lipki - Oława - modernizacja obwałowań, gm. Oława i Jelcz-Laskowice. Modernizacja wału W-1(OM)”,
- „Wierzbak - zabezpieczenie przeciwpowodziowe miasta Legnica”,
- „Osobowice - odbudowa wału m. Wrocław” oraz „Opatowice - odbudowa wału od strony Kanału Opatowickiego i rz. Odry m. Wrocław”,
- „Modernizacja rowu S-31 na odcinku od ujścia do rzeki Ślęzy w km 0+000 do przepustu w ul.Gen.Grota Roweckiego w km 3+656 we Wrocławiu - etap IA i IB km 0+000-1+241”,
- „Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Dobroszycach”,
- „Budowa Stacji Uzdatniania Wody w Obornikach Śląskich”,
- „Budowa sieci wodociągowej we wsi Czernica, Gmina Jeżów Sudecki” - termin potwierdzenia efektu ekologicznego 2016 r.,
- fragmentaryczne odtworzenie zabudowy brzegowej i udrożnienie koryta Miłoszowskiego „Popowodziowe fragmentaryczne odtworzenie zabudowy regulacyjnej Miłoszowskiego Potoku w km 3+040 - 4+800 m. Miłoszów” - termin potwierdzenia efektu ekologicznego 2016 r.,
- „Odbudowa zabudowy regulacyjnej pot. Łomnica w m. Mysłakowice w km 4+370 - 7+500” - termin potwierdzenia efektu ekologicznego 2016 r.

4.2. Leśnictwo, ochrona przyrody i krajobrazu

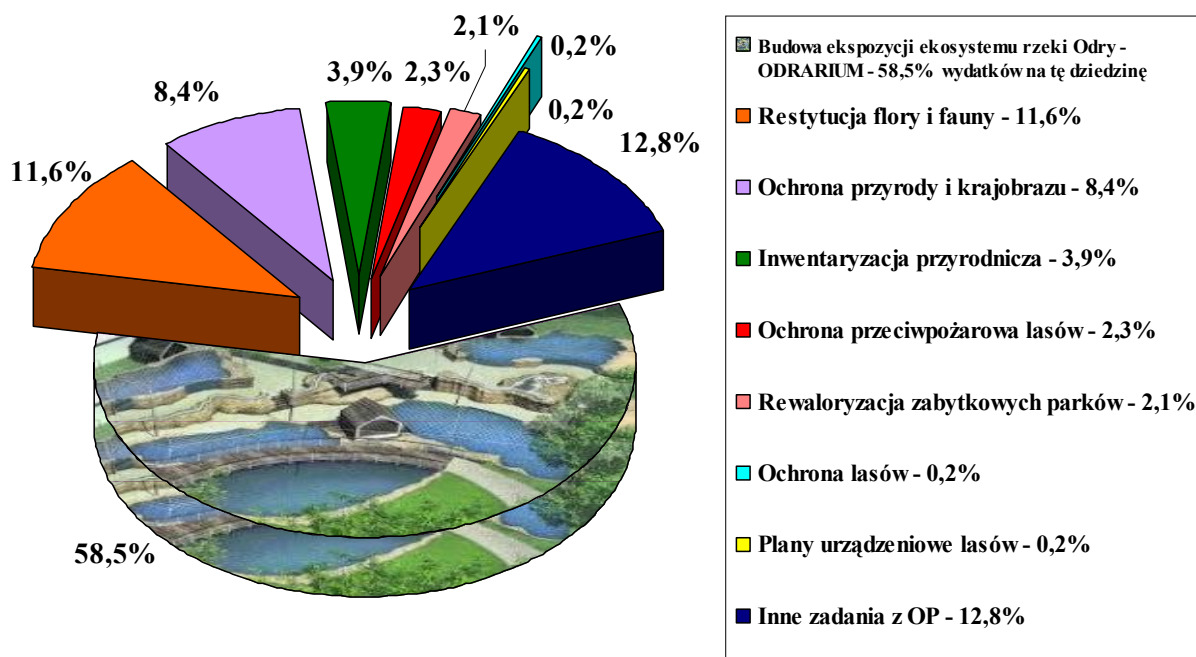
Z dziedziny ochrony przyrody i lasów Fundusz rozpatrzył w 2014 r. 37 wniosków, z których 30 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 1 nie spełniał obowiązujących w Funduszu „Kryteriów ...” i „Zasad ...”, 1 został wycofany przez wnioskodawcę, 1 został rozpatrzony odmownie ze względu na niewielki efekt ekologiczny planowany do uzyskania w wyniku realizacji, a 4 pozostały do rozstrzygnięcia w 2015 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 39 zadań. Fundusz wydatkował środki na dofinansowanie 34 zadań.

Realizacja zadań z zakresu ochrony przyrody i lasów na terenie województwa dolnośląskiego dofinansowana została przez Fundusz w 2014 r. kwotą 4 646,5 tys. zł, co stanowiło 1,6% całości wydatków statutowych – 4 436,5 tys. zł tj. 95,5% pomocy stanowiły dotacje, 145,0 tys. zł tj. 3,1% pożyczki, a 65,0 tys. zł tj. 1,4% pożyczki na zachowanie płynności finansowej.

Na lata następne powstały zobowiązania wynikające z zawartych umów w stosunku do 15. zadań kontynuowanych na kwotę 637,7 tys. zł w formie dotacji (0,02% wszystkich zobowiązań).

Dofinansowanie przez WFOŚiGW we Wrocławiu w 2014 r. zadań z zakresu leśnictwo, ochrona przyrody i krajobrazu

Spośród zadań zrealizowanych w 2014 r. przy wsparciu finansowym Funduszu na szczególne wyróżnienie zasługują:

- „Wykonanie I etapu robót budowlanych związanych z utworzeniem schroniska dla zwierząt małych w Lubańskim Wielkim Lesie” realizowane przez Związek Gmin "KWISA" Realizacja zadania pozwoli na zapewnienie opieki minimum 150 zwierzętom; termin potwierdzenia efektu ekologicznego 2015 r.

- Dobiegła końca realizacja zadania „Ochrona cietrzewia T.tetrix i jego ostoi w Sudetach Zachodnich i Borach Dolnośląskich” realizowanego przez 7 nadleśnictw skoordynowanych przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych we Wrocławiu – Nadleśnictwo Świeradów, Nadleśnictwo Szklarska Poręba, Nadleśnictwo Kamienna Góra, Nadleśnictwo Śnieżka, Nadleśnictwo Przemków, Nadleśnictwo Chocianów i Nadleśnictwo Świętoszów. Zadanie realizowane od roku 2007 obejmowało szereg działań z zakresu czynnej ochrony siedlisk oraz innych działań skierowanych na ochronę cietrzewia, m.in.:
 - odtworzono i poszerzono biotopy cietrzewia poprzez przerzedzanie zwartych młodników na zarastających tokowiskach i w ostojach na powierzchni 1.758 ha,
 - rozebrano lub wyremontowano ogrodzenia leśne o długości 64.032 mb w celu uchronienia cietrzewia przed kolizjami,
 - ograniczono presję turystyczną na ostoje cietrzewia poprzez ustawienie 47 szlabanów na drogach leśnych i wykonanie kładki dla turystów na szlaku pomiędzy Mokłą Przełęczą, a Podmokłą,
 - ograniczono degradację ekosystemów torfowiskowych poprzez tamowanie odpływu wody z torfowisk (wykonanie zastawek, zasypywanie rowów, wypływanie rowów odwadniających),
 - ograniczono degradację ekosystemów łąkowych i wrzosowiskowych (wykaszenie łąk wysokogórskich o powierzchni 43 ha, wykaszanie wrzosowisk o powierzchni 20 ha – częściowo z rozminowaniem powierzchni),
 - wyznaczono i zweryfikowano 23 ostoje funkcjonalne cietrzewia T.tetrix o łącznej powierzchni 18.825 ha,
 - w latach 2010-2012 prowadzono we wszystkich nadleśnictwach biorących udział w zadaniu patrole inwentaryzacyjno-ochronne mające na celu regularną obserwację terenową i ocenę stanu, struktury i zasięgu populacji cietrzewia; w celu właściwego wykonania zadania doposażono pracowników nadleśnictw w: 10 kompletów rakiet śnieżnych, 10 kompletów kijów trekkingowych, 16 lornetek i 8 sztuk odbiorników GPS,
 - prowadzonym działaniom terenowym towarzyszyły działania edukacyjne (wykonano 1.750 sztuk znaczka przypinanego, wydano 5.300 egzemplarzy broszury informacyjnej, zainstalowano 7 tablic promujących ochronę gatunku),
 - na potrzeby projektu utworzono interaktywny system inwentaryzacji cietrzewia, gromadzący wszystkie zbierane informacje o populacji cietrzewia, zidentyfikowanych zagrożeniach oraz wykonanych lub planowanych pracach w ostojach cietrzewia,
 - w trakcie realizacji zadania powstało kilka opracowań naukowo-eksperymentalnych dotyczących: koncepcji przywrócenia właściwych warunków siedliskowych ekosystemów mokradłowych, oceny stanu populacji cietrzewia, zasad hodowli i ochrony drzewostanów w ostojach, strategii renaturyzacji zbiorowisk wrzosowiskowych w ostojach.

Nadrzędnym celem realizowanego zadania było właściwe rozpoznanie stanu populacji cietrzewia na Dolnym Śląsku w dwóch dotychczas znanych obszarach występowania kuraka: w Sudetach Zachodnich i w Borach Dolnośląskich oraz kontynuacja działań w celu ukształtowania biotopu sprzyjającego rozwojowi populacji cietrzewia.
- „Rewitalizacja zieleni na terenie ZOL-u prowadzonego przez Siostry Albertynki (etap I i II)” zrealizowane przy Domu Zakonnym Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim we Wrocławiu przy ul. Traugutta 54. Rewitalizacja szaty roślinnej na obszarze 0,07 ha przyczyniła się do powstania ciekawie zakomponowanego dendrologicznie ogrodu w centralnej części Wrocławia, wśród zabytkowej, miejskiej zabudowy.
- Dokonanie wsiedleń do środowiska naturalnego 31 (w tym 16 ze środków Funduszu)

osobników sokoła wędrownego *Falco peregrinus* przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzikich Zwierząt „Sokół” z Włocławka. Wsiedleń w ramach zadania „Restytucja sokoła wędrownego na terenie województwa dolnośląskiego” dokonano na terenie Nadleśnictwa Milicz i Nadleśnictwa Żmigród metodą adaptacji w sztucznych gniazdach reintrodukcyjnych.

- W roku 2014 DZPK we Wrocławiu przeprowadził kolejną edycję „Akcji żaba”, w ramach której na 4 przejściach migracyjnych na terenie Parku Krajobrazowego „Dolina Baryczy” 21 druzynek dzieci i młodzieży przeniosło przez drogi 4.024 płazy. Akcja połączona była z edukacją przyrodniczą dotyczącą płazów w szkołach podstawowych – prelekcji wysłuchało 1.330 osób.
- Zadanie zrealizowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu polegające na opracowaniu dokumentacji dotyczącej koncepcja poprawy stosunków wodnych w rezerwacie przyrody „Uroczysko Wrzosa” wraz z terenem sąsiadującym, które znajdują się w granicach obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty - projektowanego Specjalnego Obszaru Ochrony siedlisk Natura 2000 „Dębniańskie Mokradła” PLH 020002. Opracowanie jest materiałem wyjściowym do przeprowadzenia dalszych działań zmierzających do przywrócenia właściwych stosunków wodnych tego rejonu, co przyczyni się do zachowania siedlisk przyrodniczych Natura 2000 oraz gatunków flory i fauny wymienionych w załączniku II i IV Dyrektywy Siedliskowej oraz ornitofauny wymienionej w załączniku I Dyrektywy Ptasiej.
- Zadanie zrealizowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu polegające na budowie systemu informacji przestrzennej przeznaczonej dla klientów i pracowników RDOŚ we Wrocławiu, o kluczowym znaczeniu w trakcie planowania działań ochronnych i zarządzaniu obszarami chronionymi. Dane zawarte w systemie znajdują zastosowanie w planowaniu przestrzennym, podczas lokalizacji inwestycji i realizacji dokumentacji przyrodniczych np. ocen oddziaływania na środowisko, przy wykonywaniu prac badawczych i naukowych, w edukacji i turystyce. Dostęp do geobazy danych GIS znajduje się na stronie internetowej RDOŚ we Wrocławiu.
- Zadanie zrealizowane rzeczowo i udostępnione zwiedzającym przez ZOO Wrocław Sp. z o.o. polegające na wybudowaniu ekspozycji rzeki Odry tzw. Odrarium. Obiekt stanowi kompleks basenów reprezentujących poszczególne odcinki rzeki i typowe siedliska – źródłiska, nurt nizinny, starorzecze oraz odcinek ujściowy z wodą słoną. Każda ekspozycja obsadzona jest typową dla danego odcinka roślinnością oraz opatrzona odpowiednią oprawą edukacyjną. Prezentowana fauna należy do gatunków rodzimych, chronionych. Oprócz walorów edukacyjnych, długofalowym celem będzie udział ZOO w restytucji rodzimych gatunków zwierząt. W roku 2015 kontynuowane są działania związane z pełnym zasiedleniem obiektu. Planuje się, że ekspozycję obejrzy około 700.000 osób rocznie.
- „Karkonosze INSPIRE – wspólny GIS w ochronie przyrody” zrealizowane przez Karkonoski Park Narodowy w Jeleniej Górze w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013. Efekt ekologiczny tego zadania został osiągnięty poprzez wzmocnienie wspólnych działań polskiego KPN-u i czeskiego KRNAP-u na rzecz skutecznej ochrony przyrody dzięki utworzeniu wspólnej i spójnej infrastruktury geoinformacyjnej Karkonoszy – Geoportalu Karkonoszy. Na Geoportalu Karkonoszy zostały powszechnie udostępnione przyrodnicze dane tematyczne, które umożliwiają każdemu użytkownikowi wyświetlenie zaplanowanej trasy wędrowki na wybranej tematycznie warstwie przyrodniczej. Funkcja poznawcza

i edukacyjna Geoportalu zaspokoi potrzeby turystów, nauczycieli, środowisk akademickich, organizacji przyrodniczych, samorządów i wszystkich miłośników karkonoskiej przyrody.

- „Ochrona różnorodności biologicznej Karkonoskiego Parku Narodowego” na łącznej powierzchni ekosystemów 37,14 ha zrealizowane przez Karkonoski Park Narodowy.
- „Odtworzenie ichtiofauny w obwodzie rybackim IX.3 rzeki Bóbr Nr 3” na powierzchni 169 ha na odcinku rzeki Bóbr od zapory EW Pilchowice do Bolesławca zrealizowane przez Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Jeleniej Górze.
- „Wykonanie inwentaryzacji lasu dla lasów niestanowiących własności Skarby Państwa na powierzchni 144,02 ha” zrealizowane przez Powiat Jeleniogórski na terenie gmin: Piechowice, Podgórzyn i Szklarska Poręba.
- Wzmocnienie i utrzymanie równowagi biologicznej oraz zachowanie i ochrona różnorodności ichtiofauny w rzekach okręgu wałbrzyskiego - zadanie zrealizowane przez Polski Związek Wędkarski Okręg w Wałbrzychu. Ogółem w ramach zadania do rzek wpuszczony został materiał zarybieniowy w ilościach: 524.000 szt. wylęgu żerującego pstrąga potokowego oraz 5.370 kg i 10.000 szt. (300 kg) dwulatka pstrąga potokowego;
- Wzbogacenie składu gatunkowego drzewostanu i zachowanie różnorodności biologicznej w Parku Narodowym Gór Stołowych na powierzchni 6340,16 ha – zadanie realizowane przez Park Narodowy Gór Stołowych w Kudowie Zdroju;
- Program odbudowy zwierzyny drobnej w Powiecie Ząbkowickim - Etap II 2014 r. – zadanie realizowane przez Starostwo Powiatowe Ząbkowice Śląskie – wpuszczenie 180 szt. zająca szaraka do obwodów łowieckich powiatu ząbkowickiego;
- Zabiegi pielęgnacyjne zabytkowego drzewostanu na terenie Parku Zdrojowego w Polanicy Zdroju o powierzchni 9,23 ha – zadanie realizowane przez Gminę Polanica Zdrój.
- W okresie sprawozdawczym rozliczone zostało zadanie, którego termin zakończenia przypadł na koniec roku 2013 - KRAINA NIETOPERZY. Program tworzenia innowacyjnego produktu turystycznego. Etap 1 /Dotowany: Stowarzyszenie Aktywności Społecznej TREK zs. w Kruszynie (gm. Bolesławiec, powiat bolesławiecki)/. Zadaniem objęto ok. 500 osób.

Ponadto ze środków Funduszu w 2014 r. realizowano zadania, które będą kontynuowane w 2015 r.:

- Odbudowa populacji zająca szaraka: na terenie Gminy Międzybórz w części obwodu łowieckiego 72 (zadanie realizowane przez KŁ Szarak Międzybórz) oraz na terenie Gminy Mietków w obwodzie łowieckim 248 (zadanie realizowane przez KŁ Jarząbek).
- Sporządzenie projektu planu ochrony dla Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich i Przemkowskiego Parku Krajobrazowego realizowane przez Województwo Dolnośląskie – Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych we Wrocławiu.
- Zachowanie różnorodności biologicznej poprzez ochronę ex situ jesionu wyniosłego, wiązu górskiego, wiązu pospolitego oraz wiązu szypułkowego na terenie Dolnego Śląska na obszarze Natura 2000 realizowane przez Leśny Bank Genów Kostrzyca.
- Odbudowa populacji zająca szaraka w obwodach łowieckich świdnickich Kół Łowieckich: „Knieja”, „Głuszec” i „Dzik”
- Introdukcja zająca szaraka na terenie obwodu wałbrzyskiego Koła Łowieckiego „Szarak” .

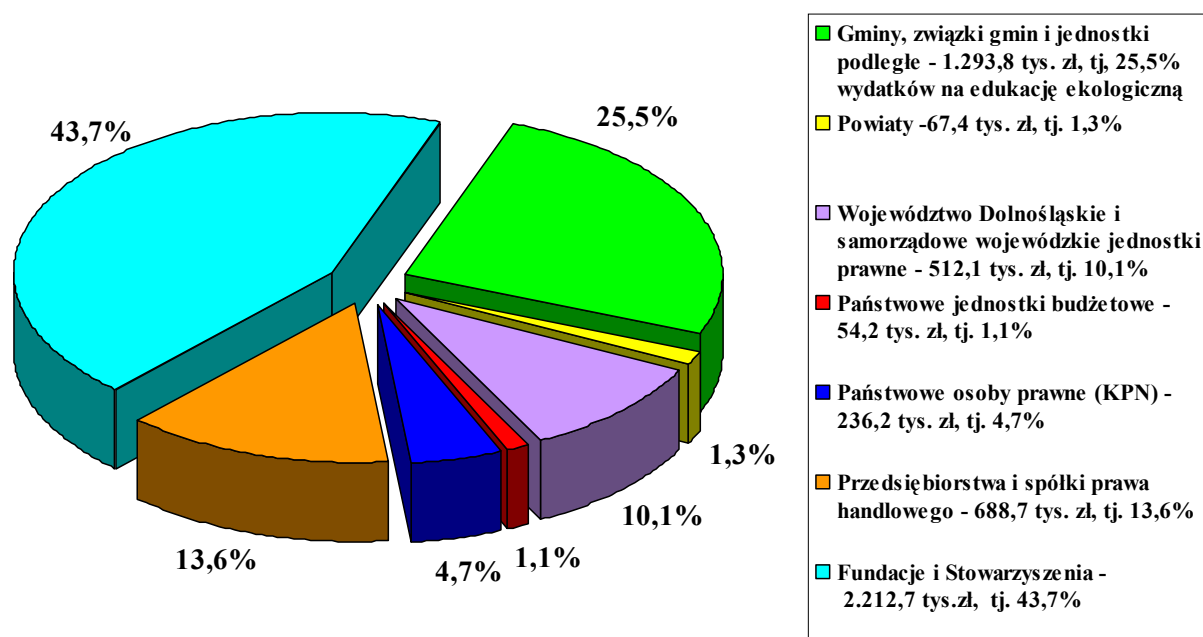
4.3. Edukacja ekologiczna

Fundusz rozpatrzył w 2014 r. 174 wnioski o dofinansowanie zadań z zakresu edukacji ekologicznej, z których 122 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 9 zostało rozpatrzonych odmownie ze względu na niewielki efekt edukacyjny planowany do uzyskania w wyniku ich realizacji, 10 nie spełniało „Kryteriów ...” i „Zasad ...” Funduszu, 16 zostało wycofanych przez wnioskodawców, a 17 pozostało do rozstrzygnięcia na 2015 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 146 zadań. Fundusz wydatkował środki na dofinansowanie 129 zadań.

Na dofinansowanie realizacji zadań z dziedziny edukacji ekologicznej Fundusz wydatkował 5 065,0 tys. zł, tj. 1,8% wydatków statutowych, z czego 4 344,0 tys. zł, tj. 85,8% stanowiły dotacje, a 721,0 tys. zł, tj. 14,2% pożyczki na zachowanie płynności finansowej.

Dofinansowanie przez WFOŚiGW we Wrocławiu w 2014 r. zadań z zakresu edukacji ekologicznej - według beneficjentów

Na realizację 38. zadań kontynuowanych Fundusz posiada zobowiązania na lata następne wynikające z zawartych umów na kwotę 4 307,4 tys. zł (1,5% wszystkich zobowiązań), w tym formie dotacji 2 306,2 tys. zł i w formie pożyczki 2 001,2 tys. zł.

Działalność z zakresu edukacji ekologicznej charakteryzowała się dużą różnorodnością zarówno ze względu na formę jak i tematykę. Wśród wnioskodawców realizujących różne przedsięwzięcia w omawianej dziedzinie przeważają stowarzyszenia, fundacje, jednostki samorządowe oraz szkoły wyższe.

Do najważniejszych zadań w dziedzinie edukacji ekologicznej i popularyzacji problemów ochrony środowiska, finansowanych przez Fundusz w 2014 r. należą:

Rozwój bazy w ośrodkach edukacyjnych spełniających kryteria jakości i zasięgu dla Dolnego Śląska

- Fundacja EkoRozwoju zrealizowała przedsięwzięcie EkoCentrum Wrocław, które uzyskało dofinansowanie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego w ramach działania 4.7. „Ochrona bioróżnorodności i edukacja ekologiczna”. Inwestycja polegała na pracach remontowo-adaptacyjnych, mających na celu przygotowanie ośrodka edukacji ekologicznej w obiektach o charakterze zabytkowym, zlokalizowanych przy Św. Wincentego 25A i 25C we Wrocławiu.
- „Rozwój bazy edukacyjnej Interaktywnego Centrum Poszanowania Energii w Bielawie”, realizowanego przez Gminę Bielawa (poszerzenie bielawskiej bazy dydaktycznej w zakresie edukacji ekologicznej: zakup pomocy dydaktycznych, stworzenie strony internetowej ICPE).

W 2014 roku realizowane było również zadanie "Budowa budynku nr 2 Centrum Bioróżnorodności Doliny Baryczy oraz jego doposażenie", którego termin zakończenia przewidziany jest w roku następnym.

Infrastruktura edukacji ekologicznej, w tym ścieżki przyrodnicze

- Ścieżka historyczno-edukacyjno-przyrodnicza "Szlakiem kamiennych krzyży w Choińcu" w Krainie Wygasłych Wulkanów - etap II - zrealizowane przez Gminę Pielgrzymka.
- „Głogowska przyroda zachwyca- Ryby” - ścieżka edukacyjno- rekreacyjna zrealizowana przez Gminę Miejską Głogów.
- „Platforma widokowa – Natura 2000 w Górach Bardzkich”, realizowane przez Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Bardo Śląskie. W wyniku realizacji przedsięwzięcia w miejscu wyjątkowo atrakcyjnym widokowo, zrealizowana została platforma widokowa, wyposażona w elementy infrastruktury, w tym 2 tablice edukacyjne („Fizjografia Gór Bardzkich”, „Natura 2000 – Góry Bardzkie PLH020062”) – zrealizowane zostało stanowisko edukacyjne ogólnie dostępne dla ogółu społeczeństwa. Ponadto wydrukowana została (5000 szt.) broszura informacyjna dotycząca platformy widokowej „Natura 2000 w Górach Bardzkich”. Stworzone zostało bezpieczne i estetyczne miejsce do prowadzenia edukacji leśnej - miejsce do prowadzenia działań zmierzających do upowszechnienia wiedzy o otaczającej przyrodzie. Poprzez szereg zintegrowanych działań związanych z rozpowszechnianiem edukacji leśnej i ekologicznej stanowisko służy/służyc będzie przekazywaniu wiedzy przyrodniczo - ekologicznej, co przyczynia się/przyczyni się do zwiększenia wśród społeczeństwa szacunku i pokory dla otaczającego środowiska. Prowadzenie zajęć edukacyjnych w tym miejscu pozwala na pokazanie i omówienie charakterystycznych elementów przyrodniczych i fizjograficznych występujących na terenie Nadleśnictwa Bardo Śląskie. Lekcje edukacyjne prowadzone są/będą ze szkołami bez ograniczenia wiekowego, głównie z terenu powiatu ząbkowickiego i kłodzkiego. Prowadzone są/będą również zajęcia dla licznie odwiedzających tereny Nadleśnictwa Bardo Śląskie szkół z całego kraju. Projekt skierowany jest głównie do młodzieży szkół, z którymi Nadleśnictwo Bardo Śląskie stale współpracuje (ok. 3338 osób). Przedsięwzięcie zrealizowane zostało na terenie Nadleśnictwa Bardo Śląskie, w leśnictwie Opolnica na Górze Kalwarii, w miejscu tzw. Obrywu Skalnego, w miejscu szczególnie atrakcyjnym widokowo (przełomy Nysy Kłodzkiej, panorama Gór Bardzkich), w miejscu bardzo chętnie i licznie odwiedzanym przez turystów. Powstanie obrywu skalnego jest związane z historią miasta Bardo,

co dodatkowo zwiększa jego atrakcyjność. Platforma zlokalizowana jest przy licznie uczęszczanych szlakach turystycznych. Ze szlaku turystycznego na punkt widokowy prowadzą schody umożliwiające bezpieczne zejście po zboczu do miejsca usytuowania platformy. Drewniane schody komunikacyjne oraz drewnianą platformę widokową zabezpiecza bariera.

- „Ścieżki dydaktyczne i zagospodarowanie turystyczne w parkach krajobrazowych Dolnego Śląska 2014”, realizowane przez Województwo Dolnośląskie – Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych we Wrocławiu. W ramach zadania prace (tablice: dydaktyczne, informacyjne, graniczne, budki lęgowe dla nietoperzy typu Stratmann, elementy małej architektury) prowadzone były w: PK Doliny Jezierzycy, PK Dolina Baryczy, Przemkowskim PK, PK Gór Sowich, Śnieżnickim PK, Książańskim PK, Rudawskim PK, PK Doliny Bobru, PK Sudetów Wałbrzyskich. Zasięg oddziaływania zadania dotyczył w szczególności mieszkańców gmin: Trzebnica, Milicz, Żmigród, Wołów, Krośnice, Cieszków, Świebodzice, Świdnica, Dobromierz, Wałbrzych, Bielawa, Dzierżoniów, Piława, Pieszycy, Nowa Ruda, Stoszowice, Łądek Zdrój, Międzylesie, Bystrzyca Kłodzka, Stronie Śląskie, Jelenia Góra, Marciszów, Kamienna Góra, Janowice, Mysłakowice, Lubawka. Ścieżki wraz z infrastrukturą turystyczną służą edukacji ekologicznej, mają bezpośredni wpływ na ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach chronionych, zabezpieczają pozostały teren przed niekontrolowanym penetrowaniem, ograniczają wydeptywanie siedlisk gatunków chronionych, zmniejszają niepokojenie zwierząt, zmniejszają obszar zaśmiecania i ułatwiają jego uprzątnięcie. Oznakowanie tablicami granic parków krajobrazowych ma na celu uświadomienie społeczeństwu, że obszar ten posiada szczególne walory zarówno przyrodnicze, krajobrazowe, historyczne czy też kulturowe, które podlegają ochronie. Rozmieszczenie budek lęgowych dla nietoperzy związane jest z czynną ochroną gatunkową, mającą na celu polepszenie stanu siedliska w celu powiększenia populacji zwłaszcza na terenie obszaru NATURA 2000 – Ostoja Nietoperzy Gór Sowich. Umieszczenie ich zwłaszcza w pobliżu ścieżek edukacyjnych umożliwi potencjalnym uczestnikom zaznajomienie się ze sposobami aktywnej ochrony tej grupy zwierząt.
- Nadleśnictwo „Śnieżka” zrealizowało zadanie pn. „Ścieżka edukacyjna na terenie Leśnej Szkołki Kontenerowej Kostrzyca Nadleśnictwa „Śnieżka”(I etap) w ramach którego wykonano m. in. 16 tablic edukacyjnych, zegar kwiatowy, wiatę, ścieżkę bosych stóp oraz przebudowano część budynku biurowego szkołki na salę edukacyjną, która została wyposażona w projektor multimedialny i ekran projekcyjny. Zadanie zostało zrealizowane do końca roku 2014, natomiast środki zostaną przekazane w roku 2015 r.

W roku 2015 kontynuowane będzie zadanie:

- „Budowa dwóch ścieżek edukacyjno - ekologicznych na obszarze Gór Bystrzyckich”, realizowane przez Fundację Zielony Szlak we Wrocławiu. Ścieżki edukacyjno – ekologiczne („Szlak tropicieli” i „Szlak zbieraczy”) są o długości 7 km każda. Przebieg szlaków zaplanowany został przy współpracy Nadleśnictwa Bystrzyca Kłodzka. Zwrócono szczególną uwagę, aby szlaki nie prowadziły przez tereny żerowania, noclegu i wychowywania młodych, ale jednocześnie pozwalały na obserwację poszczególnych gatunków flory i fauny, przyczyniając się w ten sposób do pogłębiania wrażliwości i świadomości ekologicznej. Oba szlaki poprowadzone są w taki sposób, by po minięciu ostatniej tablicy na jednym ze szlaków, turyści mieli wybór powrotu do miejsca startu lub kontynuacji trasy wchodząc na drugi ze szlaków. Początek obu ścieżek usytuowany jest w centralnym miejscu wsi Paszków, położonej u podnóża Gór Bystrzyckich, w odległości kilku kilometrów od Polanicy Zdroju. Ścieżki już są dostępne dla turystów, jednak część prac w ramach zadania i oficjalne otwarcie szlaku zaplanowano na rok 2015. Na szlakach

umieszczonych zostało ogółem 19 szt. tablic („Szlak tropicieli” - 9 szt., „Szlak zbieraczy” - 10 szt.), przy czym: pierwsza tablica jest wspólna dla obu szlaków i zawiera mapę z informacją o przebiegu trasy, jej długości, różnicach wysokości i przewidywanym czasie potrzebnym na przebycie szlaków. W połowie każdej z tras przewidziano budowę miejsca odpoczynku, wyposażonego w ławki ze stołami, dodatkowo - w pojemniki na śmieci oraz stojaki na 10 rowerów. Miejsca te będą pełniły także funkcję „zielonych klas” dla zorganizowanych grup dzieci i młodzieży. W ramach przedsięwzięcia opracowany zostanie Przewodnik (5000 szt.), który opisywał będzie przyrodnicze walory Gór Bystrzyckich i zachęcał do odwiedzania obu ścieżek. Oprócz treści turystycznych w głównej mierze przedstawiał będzie bogactwo występującej na tym obszarze fauny i flory ze szczególnym uwzględnieniem gatunków chronionych. Publikacja nie powieliła będzie treści zawartych na tablicach umieszczonych na szlakach, lecz będzie ich rozwinięciem. Publikacja kolportowana będzie nieodpłatnie za pośrednictwem biur informacji turystycznej oraz miejsc noclegowych. Na rok 2015 w ramach zadania przewidziana jest również budowa strony internetowej związanej ze ścieżkami, zakup domeny i miejsca na serwerze.

Programy edukacji ekologicznej

- Związek Gmin Karkonoskich zrealizował program edukacji ekologicznej „Czyste Karkonosze” obejmujący zorganizowanie 41 warsztatów terenowych i 2 akcji sprzątnięcia oraz przeprowadzenie 6 konkursów ekologicznych dla dzieci i młodzieży z terenu gmin związkowych tj. Karpacza, Kowar, Mysłakowic, Piechowic, Podgórzyna, Szklarskiej Poręby oraz zaproszonych gościnnie gmin: Jeżowa Sudeckiego, Janowic Wielkich i Starej Kamienicy. W zorganizowanych warsztatach i konkursach ekologicznych tj. plastycznym „Czyste Karkonosze”, fotograficznym „Przyroda Karkonoszy”, konkursie dla placówek oświatowych pn. „Zbieramy zużyte baterie” oraz Międzyszkolnym konkursie piosenki turystycznej i ekologicznej wzięło udział łącznie 3786 dzieci i młodzieży z 45 placówek oświatowych (14 przedszkoli, 15 szkół podstawowych, 13 zespołów szkół, 3 gimnazjów). Finał konkursów w formie festynu i wystawę prac konkursowych zorganizowano w parku przy pałacu w Bukowcu w dniu 13.06.2014 r. W ramach programu wydano i rozprowadzono broszurę „Edukacja ekologiczna w Karkonoszach” w nakładzie 3 000 egz.
- Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych we Wrocławiu zrealizował program edukacyjny pt. „Przyroda i krajobraz – jubileusz 25-lecia Rudawskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego Doliny Bobru”, w ramach którego przeprowadzone zostały 2 seminaria i konferencja jubileuszowa, 10 terenowych warsztatów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej, konkurs przyrodniczy pt. „Piękne krajobrazy w parkach krajobrazowych” oraz dwie wystawy z okazji 25-lecia jeleniogórskich parków krajobrazowych. Łącznie w programie wzięło czynny udział 506 osób.
- Program edukacyjny pn. „Lubańska Wiosna Ekologiczna’2014” zrealizowany przez Miasto Lubań obejmował: koncert inauguracyjny LWE’2014 pt. „Człowiek – cywilizacja – przyroda”, konkursy ekologiczne: plastyczny pt. „Mój ulubiony kwiat”, wiedzy przyrodniczej pt. „W królestwie grzybów”, konkurs wiedzy „Czy znasz dobre rady na odpady”, konkurs techniczny „Nie byle jaka budka dla ptaka i całkiem świeża dla nietoperza”, fotograficzny pt. „Jaki to kwiat? Jaki krzew? Jakie drzewo?”, wiedzy o bioregionie pt. „Doliną rzeki Kwisy – słynne postacie, ich zasługi dla regionu i przyrody” i „W krainie łużyckich wulkanów”, Miejską i Powiatową Sesję Młodych Ekologów pt. „Jaki wpływ mają nasze rodziny i szkoły na ochronę lokalnego środowiska przyrodniczego”, obchody Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu w formie imprezy sportowo

- rekreacyjnej pn. „Rower z pasją” oraz Europejskiego dnia bez samochodu w formie rajdu pieszego i rowerowego pod hasłem „Jestem widoczny”, dwie edukacyjne sesje wyjazdowe do Nadleśnictwa Szklarska Poręba na ścieżkę „Jeleniówka” dla seniorów działających przy Ośrodku Wsparcia Dziennego w Lubaniu i Kręgu Korzenie ZHP oraz dla przedszkolaków. Łącznie w programie wzięło udział 1507 osób.
- Projekt edukacyjny „Blżej lasu” przeprowadzony przez Leśny Bank Genów Kostrzyca obejmował zorganizowanie 3 warsztatów edukacyjnych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z powiatu jeleniogórskiego. Zajęcia prowadzone były na terenie Arboretum LBG Kostrzyca i Nadleśnictwa Śnieżka. Łącznie wzięło w nich udział 206 osób.
 - Gmina Miejska Kamienna Góra zrealizowała program pn. „Czyste miasto Kamienna Góra” związany z gospodarką odpadową, w którym czynny udział wzięło 500 osób. Do realizacji programu wydano folder informacyjny o segregacji odpadów w gminie w nakładzie 4000 egz. oraz ulotki dot. obowiązków właścicieli psów w nakładzie 4000 egz.
 - Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji WODNIK Spółka z o.o. w Jeleniej Górze zrealizowało program edukacji ekologicznej pn. „Życie wody”. Projekt obejmował przeprowadzenie 14 warsztatów edukacyjnych połączonych z zajęciami terenowymi na ścieżkach edukacyjnych zlokalizowanych na terenie Zakładu Uzdatniania Wody „Sosnówka” i oczyszczalni ścieków w Jeleniej Górze z uczniami szkół podstawowych z terenu Jeleniej Góry oraz konkursu fotograficznego pt. „Życie wody”. Na potrzeby programu wydano również 4 rodzaje ulotek tematycznych związanych z cyklem życia wody w łącznym nakładzie 3500 egz.
 - Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Bolesławcu przeprowadziło program edukacyjny pn. „Woda źródłem życia czyli z PWiK’iem o wodzie, ściekach i zielonej energii”. W programie wzięło udział 465 dzieci ze szkół podstawowych z terenu miasta i gminy Bolesławiec.
 - Program edukacyjny „Uczę się być EKO” zrealizowany przez Jeleniogórskie Centrum Informacji i Edukacji Regionalnej - Książnicę Karkonoską w Jeleniej Górze obejmował między innymi zajęcia edukacyjne, konkursy ekologiczne i wystawy w których łącznie wzięło udział 2058 osób.
 - Towarzystwo Ochrony Przyrody i Krajobrazu TOPiK w Zgorzelcu zrealizowało projekt „Nasze rośliny łąkowe” obejmujący przeprowadzenie trzech konkursów: plastycznego, fotograficznego i wiedzy o roślinach łąkowych, w których łącznie wzięło udział 169 uczniów ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W ramach projektu wydano również broszurę edukacyjną „Nasze rośliny łąkowe” w nakładzie 500 egz.
 - Powiat Kamiennogórski przeprowadził program edukacyjny „Jedziemy na Bukówkę” połączony z akcją sprzątnięcia brzegów zbiornika „Bukówki”. W programie wzięło udział 601 dzieci.
 - Gmina Jeżów Sudecki przeprowadziła program edukacyjny pn. „Polska bliska i daleka, świat przyrody na nas czeka”,
 - Gmina Miejska Bolesławiec zakończyła realizację programu edukacyjnego pt. „Pociąg do segregacji” w zakresie wdrożenia nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy.
 - Program edukacji ekologicznej "EKOpozytywni" – realizowany przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Złotorzy.

- Realizacja programu przedszkolnej edukacji ekologicznej "Z ekologią żyjemy w zgodzie, bo o Ziemię dbamy co dzień", realizowane przez Gminę Strzegom. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 3 600 osób.
- „Edukacja leśna społeczeństwa – szanuj lasy ponad wszystko, bo to nasze środowisko”, realizowane przez Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Łądek Zdrój. W ramach zadania przeprowadzono szereg zajęć z zakresu edukacji leśnej i ekologicznej w Izbie Edukacji Leśnej i na ścieżkach dydaktycznych, zorganizowano i zrealizowano wiele konkursów ekologicznych, doposażono Izbę Edukacji Leśnej. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 2 938 osób.
- "Poznajemy zasoby i walory parków narodowych i krajobrazowych na Dolnym Śląsku – IV edycja", realizowane przez Gminę Dobromierz. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 4 778 osób.
- Edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Wałbrzycha. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 100 000 osób. W ramach edukacji ekologicznej Gmina przeprowadziła szereg działań skierowanych zarówno do dzieci, młodzieży jak i dorosłych mieszkańców miasta Wałbrzycha. W ramach zaplanowanych działań zrealizowano między innymi: ekopogadanki w szkołach podstawowych i przedszkolach, 3 ekokonkursy pn.: „Eko-maskotka”; „Ekologiczna nazwa i logo dla PSZOK w Wałbrzychu” i ”Eko-Kabaret”.
- Dofinansowanie edukacji ekologicznej i krajoznawczej w Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa „Salamandra” w Myśliborzu prowadzonym przez DZPK we Wrocławiu. W roku 2014 z zajęć edukacyjnych skorzystało 14 597 osób spełniających kryteria kwalifikacyjne Funduszu zgodnie z „Regulaminem udzielania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu dotacji na realizację programów z zakresu edukacji ekologicznej w ośrodkach edukacyjnych”, w tym: 1 187 przedszkolaków, 6 852 uczniów szkół podstawowych, 4 719 gimnazjalistów, 998 uczniów ze szkół średnich oraz 841 osoby z innych grup zorganizowanych. Edukacja prowadzona była cały rok, zgodnie z przyjętym przez DZPK programem i obejmowała różnorakie formy i metody działań przyrodniczo-edukacyjnych: zajęcia terenowe, laboratoryjne, seminaryjne, komputerowe, plenery artystyczne, itp.
- Program edukacji ekologicznej przeprowadzony przez Centrum Edukacyjno –Turystyczno - Sportowe w Krośnicach, w którym wzięło udział łącznie 1 048 osób, tj. dzieci i młodzieży z 27 placówek oświatowych z terenu województwa dolnośląskiego. Program zrealizowany został w okresie kwiecień-październik 2014 r. w formie
- 3-dniowych pobytów grup dzieci i młodzieży szkolnej. Łącznie w programie uczestniczyło 45 grup. Każda z nich wzięła udział w 6 zajęciach.
- (4 warsztatowo – laboratoryjnych i 2 terenowych). Zajęcia poświęcone były promocji Parku Krajobrazowego „Dolina Baryczy”, jego historii oraz występującej w jego granicach fauny i flory, ze szczególnym uwzględnieniem unikatowych Stawów Milickich.
- Program edukacji ekologicznej zrealizowany na terenie województwa dolnośląskiego przez Fundację EkoRozwoju w latach 2013 – 2014. Udział w nim wzięło ok. 35 000 Dolnoślązaków. W ramach przedmiotowego programu zostały zrealizowane m.in. następujące działania: zorganizowanie na terenie wrocławskich centrów handlowych
- 4 wystaw edukacyjnych pn. „Zbieraj Elektrośmieci”, organizacja akcji edukacyjnej na terenie miasta Wrocławia pn. „Festyn Zielone Kino” podczas której przeprowadzono warsztaty dla lokalnych szkół oraz wyświetlono filmy nt. elektroodpadów, a także

przeprowadzono akcję pn. „Zamień elektro-Odpady na Kulturalne Wypady”, a efektem jej była zbiórka ok. 2 ton elektroodpadów.

- Fundacja Ekorozwoju zakończyła realizację zadania pn. "STRAŻNICY NATURY" - obywatelski monitoring działań administracji publicznej w ochronie przyrody". Zadanie współfinansowanie było z Funduszu dla Organizacji Pozarządowych w ramach Grantu Blokowego Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. W ramach zadania m.in. przygotowano zakres merytoryczny i sposób prowadzenia monitoringu informacji publicznej w wybranych JST i Regionalnych Dyrekcjach Ochrony Środowiska w 16 województwach w zakresie publikowania i aktualności informacji o środowisku. Informacje te zostały wykorzystane do sporządzenia raportów dla wszystkich województw. Ponadto przeprowadzono 5 kompleksowych szkoleń "Strażnicy Natury - jak zwiększać dostęp do informacji o środowisku, w których uczestniczyło ponad 90 osób, prowadzono konsultacje przyrodnicze i prawne, rozbudowano i prowadzono stronę internetową oraz zorganizowano konferencję „Strażnicy Natura 2000 - dostęp do informacji i udział społeczny w zapobieganiu i rozwiązywaniu konfliktów przyrodniczych, we współpracy z partnerem z Czech (Stowarzyszenie Arnika) dla 80 osób.
- Regionalny Związek Pszczelarzy w Jeleniej Górze zrealizował program pn. „XV Międzynarodowe Warsztaty Pszczelarskie Bartnictwo w Sudetach Zachodnich – 2014”, który obejmował m.in. przeprowadzenie 15 lekcji przyrodniczo – pszczelarskich z dziećmi i młodzieżą szkolną oraz zorganizowanie festynu na Placu Piastowskim w Jeleniej Górze w dniach 13-14 września 2014 r. Na festynie oprócz przemarszu pocztów sztandarowych odbyły się targi promocyjne produktów pszczelich i sprzętu pszczelarskiego, występy zespołów artystycznych, konkursy ekologiczne, degustacje różnych gatunków miodu. Była też możliwość obserwacji żywej pszczoły w ulu inhalacyjnym. W programie wzięło udział 1 909 osób. Zadanie zostało zrealizowane w 2014 r., natomiast środki zostaną przekazane w 2015 r.

W 2014 roku realizowane były ponadto zadania, których termin zakończenia przewidziany jest w roku następnym:

- Muzeum Przyrodnicze w Jeleniej Górze realizowało program „Muzeum nauczycielem i propagatorem podnoszenia poziomu wiedzy przyrodniczej i ekologicznej oraz kształtowania proekologicznych postaw społeczeństwa” w ramach którego w 2014 r. m.in.: przeprowadzono cykl prelekcji o tematyce przyrodniczej, konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży pt. „Osobliwości świata przyrody naszego regionu”, zorganizowano siedem wystaw czasowych, wystawę plenerową świeżych grzybów i dwie Karkonoskie Giełdy Mineralów, Skał i Skamieniałości, wykonano i udostępniono wystawę stałą „Rogi i poroża”. W roku 2015 planowane jest zakończenie wykonania wystaw stałych „Barwny świat ptaków”, „Niesamowity świat owadów”, „Taki był skarbiec Śląska” i „Naturalny skarbiec Karkonoszy i Kotliny Jeleniogórskiej” oraz „Historia Cieplic, Klasztoru i Uzdrowiska”.
- Nadleśnictwo Świeradów realizowało „Program działalności edukacyjnej Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Sudety Zachodnie” w 2014 r.”

Akcje i kampanie edukacyjne

- Kampania edukacyjna "Legnickie Pole tak naturalnie" - Jarmark ekologiczny – realizowana przez Gminę Legnickie Pole.

- Organizacja XV edycji powiatowego konkursu "Recykling puszek aluminiowych" – realizowany przez Powiat Złotoryjski.
- „Akcja edukacyjna – Ekologia w Mieście w ramach Pracowni Miast”, realizowane przez Gminę Wałbrzych. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 119 000 osób. W ramach zadania w Wałbrzychu zorganizowana została konferencja i warsztaty, na które zaproszeni zostali liderzy lokalnej społeczności oraz eksperci. Jednym z Paneli Konferencji i warsztatów była „Ekologia w Mieście”. Zadanie realizowane było we współpracy z „Gazetą Wyborczą”, która jest inicjatorem Akcji Pracownia Miast (cykl debat a także forum wymiany opinii dla liderów). Podczas spotkań zostają poruszane kwestie zarówno z obszaru biznesu, sportu, jak i edukacji. „Gazeta Wyborcza” zaplanowała, iż cała seria składała się będzie z debat, zlokalizowanych na terenie całej Polski (pierwsze wydarzenie odbyło się 09.06.14 r. w Centrum Kongresowym Politechniki Wrocławskiej i dotyczyło Wrocławia).
- „Edukacja i aktywizacja społeczności gmin zrzeszonych w Związku ZGPD 7 w ramach nowego systemu gospodarki odpadami”, realizowane przez Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego ZGPD 7. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 49 000 osób,
- Działanie o charakterze ekologicznym pn. „Odpady – proste zasady”, realizowane przez Gminę Strzegom. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 5 000 osób.
- Edukacja ekologiczna mieszkańców Jedliny – Zdroju, „Nowy system gospodarki odpadami”, realizowane przez Miasto Jedlina – Zdrój. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 4 876 osób.
- Ekologia ponad granicami”, realizowane przez Stowarzyszenie Dolnośląski Instytut Dialogu i Tolerancji w Świdnicy. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 2 050 osób,
- Zbieranie śmieci i konkurs ekologiczny pn. „Święto Ziemi – na brzegu jeziora”, realizowane przez Gminę Walim. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 1 789 osób.
- Akademia Kobiet Zainspirowanych „Ekoistki” – propagowanie postaw ekologicznych, realizowane przez Kobięcanki S.C. Marzena Michalec, Aldona Ziółkowska-Bielewicz w Wałbrzychu. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 1 700 osób.
- Akcja edukacyjna „Cztery pory roku w ekologicznym oku”, realizowane przez Gminę Czarny Bór. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 700 osób.
- Projekt edukacyjny „Młodzi przyjaciele drzew”, realizowane przez Gminę Dzierżoniów. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 580 osób.
- Projekt edukacyjny „Młodzi przyjaciele drzew – Epizod drugi”, realizowane przez Gminę Dzierżoniów. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 580 osób.
- Akcja edukacyjna dla gimnazjalistów „Moja EKOjczyzna”, realizowane przez Gminę Świdnica. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 365 osób.
- „Edukacja ekologiczna, przyrodnicza i krajobrazowa dzieci i młodzieży podczas spotkania integracyjnego”, realizowane przez Stowarzyszenie Komitet Obywatelski Ziemi Kłodzkiej. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 125 osób.
- Od Ekosceptyka do Ekoentuzjasty, czyli dlaczego budować energooszczędnie, realizowanego przez Oddział Terenowy Stowarzyszenia "Wolna Przedsiębiorczość" w Świdnicy. Celem zadania było zwiększenie poziomu świadomości społecznej i uświadomienie korzyści wynikających z budownictwa w standardzie energooszczędnym lub pasywnym poprzez działania edukacyjne i edukacyjno-informacyjne skierowane do

ogółu społeczeństwa. Powyższe jest niezbędne dla wypracowania przychylnego odbioru niekonwencjonalnych źródeł energii oraz zwiększenia zaangażowania społeczeństwa w działania podejmowane na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej kraju. Grupą docelową były w szczególności osoby fizyczne decydujące się na budowę lub zakup mieszkania w standardzie energooszczędnym lub pasywnym. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 1 501 560 osób.

- Przeprowadzenie kampanii edukacyjnej dotyczącej wprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów, realizowane przez Gminę Milicz. W ramach kampanii przekazana została wiedza dotycząca selektywnej zbiórki odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami. Dofinansowaniem ze strony WFOSIGW we Wrocławiu zostały objęte następujące działania: wydanie terminarzy dla mieszkańców gminy z informacjami o całorocznym odbiorze odpadów komunalnych, wydanie plakatów nt. zasad segregacji odpadów oraz publikacja 10 artykułów całostronicowych w gazecie o zasięgu lokalnym na tematy związane z nowym prawem odpadowym. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 24 000 mieszkańców Gminy Milicz.

W 2014 roku realizowane były ponadto zadania, których termin zakończenia przewidziany jest w roku następnym:

- „Od konsumenta do prosumenta – czyli dlaczego warto wdrożyć inteligentne sieci energetyczne w Polsce”, realizowane przez Oddział Terenowy Stowarzyszenia „Wolna Przedsiębiorczość” w Świdnicy. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 1 618 260 osób. Podstawowym celem projektu jest zwiększenie poziomu świadomości społecznej, a także uzyskanie akceptacji społecznej oraz spowodowanie zmiany zachowań użytkowników w zakresie inteligentnych sieci energetycznych poprzez ukazanie im korzyści z wdrożenia ISE dla: środowiska, bezpieczeństwa energetycznego kraju, konsumenta i prosumenta. W ramach projektu zaplanowano szereg działań edukacyjnych, promocyjnych i informacyjnych. Docelowymi odbiorcami projektu jest ogół społeczeństwa – konsumenci energii.
- Ekokreatywni, czyli od pomysłu do wdrożenia, realizowane przez Oddział Terenowy Stowarzyszenia "Wolna Przedsiębiorczość" w Świdnicy. Działaniami edukacyjnymi objęto ok. 1 231 900 osób. Głównym celem zadania jest podnoszenie poziomu świadomości i wiedzy odnośnie innowacji w ochronie środowiska. W ramach zadania zaplanowano m.in. przeprowadzenie szkoleń i warsztatów w systemie tradycyjnym oraz on-line, zapewniających dyfuzję wiedzy w zakresie tworzenia i wdrażania innowacji – technicznych i pozatechnicznych, nowych produktów i usług, konferencję otwierającą, debatę medialną, webinaria, kampanie promocyjne w internecie i mediach. W ramach zadania pokazywany jest wpływ eko-innowacji na rozwój gospodarki z uwzględnieniem m.in. osób fizycznych (gospodarstw domowych). Realizacja zadania ma umożliwić nie tylko wzrost świadomości odnośnie znaczenia eko-innowacji w ochronie środowiska, ale także wzrost wiedzy, która wykorzystana będzie mogła być bezpośrednio do tworzenia nowych ekologicznych rozwiązań i ich wdrażania.

Warsztaty/szkolenia

- Karkonoski Park Narodowy w Jeleniej Górze zakończył realizację projekt pn. „Wspólna edukacja pracowników Dyrekcji KRNP i KPN” w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013.

Media informacyjne

W 2014 r. Fundusz po raz kolejny ogłosił konkurs wyboru wniosków na dofinansowanie zadań pn. „Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska poprzez media informacyjne – Zielony Rozwój Gospodarki”. Konkurs rozstrzygany był w następujących kategoriach i formach działania:

Tabela 7 Kategorie beneficjentów w konkursie „Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska poprzez media informacyjne – Zielony Rozwój Gospodarki”

Tematyka : „Zielony rozwój gospodarki”	
Forma działania	KATEGORIA
I. Forma fabularyzowana/dokumentalna II. Reportaż III. Inne formy	TELEWIZJA / RADIO
I. Cykl artykułów.	PRASA

KATEGORIA - TELEWIZJA	
Polskie Radio Regionalna Rozgłośnia we Wrocławiu Radio Wrocław - Spółka Akcyjna, ul. Karkonoska 10, 53-015 Wrocław	„ <i>Ekologiczny Alfabet</i> ”
TeDe – Office Violetta Jakrzewska - Szafrąnska, ul. Wiślańska 2/16, 54-152 Wrocław	„ <i>Zazieleniaj dl.</i> ”
Agencja Reklamy i Promocji "DAMI" Sp. z o.o., ul. Kilińskiego 4 58-500 Jeleniej Górze	„ <i>Zielone światło</i> ”
Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "ZOOM" ul. Staszica 16, 58-100 Świdnica	„ <i>Nie bądź zielony! Zielona gospodarka nadchodzi</i> ”
FF MEDIA Wioletta Wojciechowska – Rybczyńska ul. Mennicka 1/3, 58-100 Świdnica	„ <i>Dobre praktyki w odpowiedzialnym biznesie</i> ”
Legnicka TV DAMI Sp. z o.o. ul. Zielona 13 of, 59-220 Legnica	„ <i>Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska poprzez media informacyjne</i> ” – <i>Zielony rozwój gospodarki</i> ”

KATEGORIA - RADIO	
Polskie Radio Regionalna Rozgłośnia we Wrocławiu Radio Wrocław - Spółka Akcyjna, ul. Karkonoska 10, 53-015 Wrocław	<i>„Zielony Alfabet”</i>
Polskie Centrum Edukacji, Promocji Produktów i Urządzeń Ekologicznych Stowarzyszenie Ekonatura ul. Narciarska 31, 51-515 Wrocław	<i>„Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska poprzez media informacyjne” – Zielony rozwój gospodarki”</i>
KATEGORIA - PRASA	
INTERGOL Paweł Golał, ul. Podjazdowa 12/1 57-400 Nowa Ruda	<i>„Zielony rozwój gospodarki-rośnie świadomość mieszkańców Oławy, Kłodzka, ale i całego Dolnego Śląska”</i>
Dolnośląskie Forum Integracyjne, ul. Odolanowska 11, 51-219 Wrocław	<i>„Cykl artykułów green economy na łamach Gazety Wyborczej”</i>

Zadania realizowane w ramach konkursu wyboru wniosków na dofinansowanie zadań pn. „Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska poprzez media informacyjne – Zielony Rozwój Gospodarki”:

W ramach KATEGORII - TELEWIZJA:

- Tede Office Jakrzeska-Szafrańska Violetta – wyemitowanie na antenie TVP Wrocław cyklu 3 reportaży telewizyjnych pn. „Zazieleniaj dl.”
- Polskie Radio Regionalna Rozgłośnia we Wrocławiu Radio Wrocław - Spółka Akcyjna – wyprodukowano i wyemitowano na antenie TVP Wrocław cykl 8 audycji telewizyjnych pn. „Ekologiczny Alfabet”, trwających około 13 minut. 2 audycje zostaną wyemitowane w roku 2015.

W ramach KATEGORII - RADIO:

- Polskie Radio Regionalna Rozgłośnia we Wrocławiu Radio Wrocław - Spółka Akcyjna – wyprodukowano i wyemitowano na antenie Radia Wrocław cykl 10 audycji radiowych pt. „Zielony Alfabet” trwających od 6 do 8 minut.

W ramach KATEGORII – PRASA:

- Artykuły nie ukazały się do końca roku i zadania będą kontynuowane w roku 2015.

W 2014 roku realizowane były ponadto zadania, których termin zakończenia przewidziany jest w roku następnym:

- „Zielony Rozwój Gospodarki – rośnie świadomość mieszkańców Oławy, Kłodzka, ale i całego Dolnego Śląska”, realizowane przez Firmę INTERGOL Paweł Golał. Działaniami edukacyjnymi objętych zostanie ok. 75 000 osób.
- „Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska poprzez media informacyjne. Dobre praktyki w odpowiedzialnym biznesie. Zadanie realizowane jest przez Firmę FM MEDIA Violetta Wojciechowska – Rybczyńska. Działaniami edukacyjnymi objętych zostanie ok. 490 000 osób.

Wystawy/konkursy

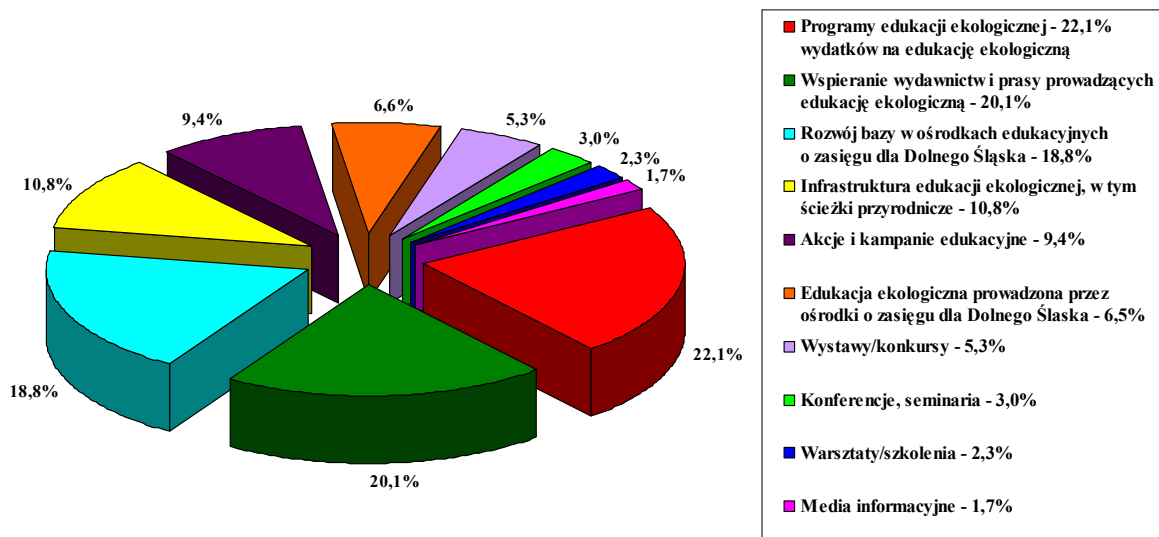
- Konkursy ekologiczne dla dzieci i młodzieży pt. „Ochrona przyrody w Polsce”, „Bądźmy przyjaciółmi przyrody”, „Czyste Góry” oraz „Przegląd Piosenki Ekologicznej i Turystycznej” przeprowadzone przez Okręg Ligi Ochrony Przyrody w Jeleniej Górze, w których łącznie wzięło udział 3 633 dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjalnych regionu jeleniogórskiego.
- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa w Jeleniej Górze zorganizowało VI/X Dolnośląski Konkurs Bezpieczeństwa dla dzieci i młodzieży „Uczę się bezpiecznie żyć”. W półfinałach i finale konkursu wzięło udział 949 dzieci z terenu całego województwa dolnośląskiego.
- Konkurs przyrodniczo – ekologiczny pn. „Jestem znawcą przyrody”, realizowane przez Gminę Piława Górna. Działaniami edukacyjnymi objętych zostało ok. 100 osób.
- XXIX Olimpiada Wiedzy Ekologicznej zorganizowana przez Ligę Ochrony Przyrody Okręg we Wrocławiu. W etapie szkolnym XXIX OWE wzięło udział 2 792 uczniów ze 102 szkół. Do etapu wojewódzkiego zarejestrowało się 112 uczniów z 51 szkół. Ostatecznie z etapu wojewódzkiego wyłoniono 7 laureatów, którzy wzięli udział w etapie centralnym Olimpiady, który odbył się w dniach 06-08 czerwca 2014 r.
- XIII edycja ponadregionalnego konkursu dla uczniów szkół gimnazjalnych z terenów parków krajobrazowych Polski pt. „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski” zorganizowana przez Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych. W etapie szkolnym udział wzięło 1450 uczniów z 48 gimnazjów z terenu 37 gmin. Do etapu wojewódzkiego zakwalifikowało się 12 czteroosobowych drużyn. Zwycięska drużyna z Gimnazjum nr 5 w Bielawie (Park Krajobrazowy Gór Sowich) reprezentowała województwo dolnośląskie na etapie ogólnopolskim konkursu, zorganizowanym przez Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych w dniu 26 maja 2014 r. w Gdańsku.

Konferencje/seminaria

- Karkonoski Park Narodowy w Jeleniej Górze zorganizował konferencję naukową z okazji 55-lecia KPN pn. „25 lat po klęsce ekologicznej w Karkonoszach i Górach Izerskich – obawy a rzeczywistość”, która odbyła się w dniach 16-18 stycznia 2014 r. w Filharmonii Dolnośląskiej w Jeleniej Górze i w Hotelu Artus w Karpaczu. Materiały pokonferencyjne zostaną wydane do 31.01.2015 r.
- Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu zorganizował dwie konferencje naukowe:
 - V Ogólnopolską Konferencję pn. „Zrównoważony rozwój organizacji”, która odbyła się w dniach 16-18 czerwca 2014 r. w Karpaczu. Materiały pokonferencyjne zostaną wydane do końca marca 2015 r.
 - II Konferencję Młodych Naukowców pt. „Współczesne uwarunkowania zarządzania środowiskiem”, która odbyła się w dniach 6-7 listopada 2014 r. w Karpaczu. Materiały pokonferencyjne zostaną wydane do końca marca 2015 r.,
- Dolnośląski Klub Ekologiczny zorganizował konferencja nt. **"Skażenie powietrza w Nowej Rudzie - szansa na zmianę?"** Celem konferencji było zwiększenie wiedzy na temat możliwości obniżenia niskiej emisji, a w dalszej konsekwencji zainicjowanie działań obniżających skażenie powietrza. W konferencji wzięło udział 90 osób, mieszkańców Nowej Rudy, a także przedstawiciele samorządów i instytucji związanych z

ochroną środowiska. W ramach zadania wydano 500 egz. materiałów pokonferencyjnych,

**Dofinansowanie przez WFOŚiGW we Wrocławiu w 2014 r.
zadań z zakresu edukacji ekologicznej - według rodzaju prowadzonych działań**

Wspieranie wydawnictw i prasy prowadzących edukację ekologiczną

- Muzeum Przyrodnicze w Jeleniej Górze wydało tom 17 „Przyrody Sudetów” w nakładzie 1000 egz.,
- Karkonoski Park Narodowy w Jeleniej Górze wydał:
 - książkę „Natura 2000 w Karkonoszach” w nakładzie 3 000 egz.,
 - książkę „Ptasie Wrota czyli migracje ptaków w Karkonoszach” w nakładzie 3 000 egz.,
 - książkę „Karkonoski Park Narodowy „ w nakładzie 3 000 egz.
 - publikację multimedialną „Karkonoską Symfonię Pogody” w nakładzie 2 000 egz.,
 - książkę „Przemiany krajobrazu leśnego KPN w okresie ostatnich kilkudziesięciu lat” w nakładzie 3 000 egz.,
 - dodrukował monografię pt. „Przyroda Karkonoskiego Parku Narodowego” w nakładzie 1 000 egz.
- Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych we Wrocławiu wydał:
 - planszową grę edukacyjną pt. „Tropem rodziny popielcowatych” w nakładzie 500 egz.,
 - planszową grę edukacyjną pt. „Rok z życia żaby” w nakładzie 300 egz.,
 - planszową grę edukacyjną pt. „Gdzie lecisz?” w nakładzie 300 egz.,
 - 8 rodzajów ulotek nt. najciekawszych turystycznie miejsc w Parkach Krajobrazowych w łącznym nakładzie 13 000 egz.,
 - foldery nt. 12 parków krajobrazowych Dolnego Śląska w nakładzie 12 000 egz.,
 - folder nt. Rudawskiego Parki Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego Doliny Bobru w nakładzie 2 000 egz.,
 - przewodnik geologiczny po ścieżce dydaktycznej pt. „Naturalni rzeźbiarze powierzchni Ziemi – przyrodnicza ścieżka edukacyjna Wąwóz Myśluborski w Parku Krajobrazowym Chełmy” w nakładzie 1 000 egz.,
 - przewodnik nt. ścieżek dydaktycznych na terenie Parku Krajobrazowego Doliny Baryczy pt. „Ścieżki przyrodniczo – dydaktyczne w Parku Krajobrazowym Doliny

- Baryczy” w nakładzie 1 000 egz.,
- przewodnik po ścieżce dydaktycznej w Parku Krajobrazowym Sudetów Wałbrzyskich pt. „Masyw Dzikowca i Lesistej Wlk.” w nakładzie 2 000 egz.
- Towarzystwo Ochrony Przyrody i Krajobrazu TOPiK w Zgorzelcu wydało:
 - album pn. „Przyroda Borów Dolnośląskich” w nakładzie 1 500 egz.,
 - mapę przyrodniczo – krajobrazową „Trakt Małych Wulkanów” w nakładzie 2 000 egz.,
 - 14 rodzajów ulotek prezentujących gatunki bezkręgowców i kręgowców spotykanych na obszarach Natura 2000 w łącznym nakładzie 14 000 egz.(po 1 000 egz. każda),
- Zarząd Okręgu Ligi Ochrony Przyrody w Jeleniej Górze wydał publikację pn. „40 lat edukacji ekologicznej na Rajdzie Kuratorka (1975-2014) w nakładzie 200 egz.
- ZOO Wrocław Spółka z o.o. wydała album fotograficzny pt. „ODRA” prezentujący walory przyrodnicze rzeki Odry w nakładzie 2 000 egzemplarzy.
- Powiat Oławski wydał przez publikację przyrodniczą "Przyroda Powiatu Oławskiego" w nakładzie 2 000 egzemplarzy.
- Polski Klub Ekologiczny Okręg Dolnośląski wydał 6 numerów dwumiesięcznika „Zielona Planeta” w nakładzie 1 500 egz.
- WIOŚ we Wrocławiu wydał publikację pt. „Stan środowiska Dolnego Śląska” w nakładzie 1500 egzemplarzy w języku polskim oraz 500 egzemplarzy w języku angielskim.
- WIOŚ we Wrocławiu wydał „Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2013 r.” w nakładzie 1 000 egzemplarzy płyty CD.

W 2014 roku realizowane było ponadto zadanie, którego termin zakończenia przewidziany jest w roku następnym:

- Naturalne piękno Ziemi Wałbrzyskiej – trzyczęściowy przewodnik: „Rośliny Ziemi Wałbrzyskiej” oraz „Skały i minerały Ziemi Wałbrzyskiej” – przygotowanie, wydruk i rozpowszechnienie, realizowane przez Powiat Wałbrzyski (przewidziany nakład – 1000 egz.).

Prenumerata czasopism

W 2014 r. Fundusz ogłosił konkurs pn. „**Prenumerata czasopism ekologicznych dla szkół i ośrodków edukacyjnych na terenie województwa dolnośląskiego**”. W ramach konkursu w roku szkolnym 2014/2015 Fundusz dofinansowuje prenumeratę czasopism do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych obejmujących: Aura – 138 szkół, Biologia w szkole – 322 szkoły, Edukacja biologiczna i środowiskowa – 193 szkoły, Eko i My – 155 szkół, Ekonatura – 207 szkół, Głos przyrody – 250 szkół, MiniLO – 104 szkoły, Przyroda Polska – 396 szkół, Salamandra – 208 szkół, Zielona Liga 49 szkół. Ponadto Fundusz dofinansowuje prenumeratę wszystkich czasopism do 15 ośrodków edukacyjnych działających na terenie województwa dolnośląskiego.

Inne zadania edukacyjne

- W wyniku rozstrzygnięcia konkursu pn. „Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska poprzez media informacyjne – Zielony Rozwój Gospodarki” w 2014 r. rozpoczęto realizację zadania: Produkcja i emisja cyklu 7 reportaży pn. „Zielone Światło” przez Agencję Reklamy i Promocji „DAMI” Spółkę z o.o. w Jeleniej Górze.

4.4. Monitoring środowiska

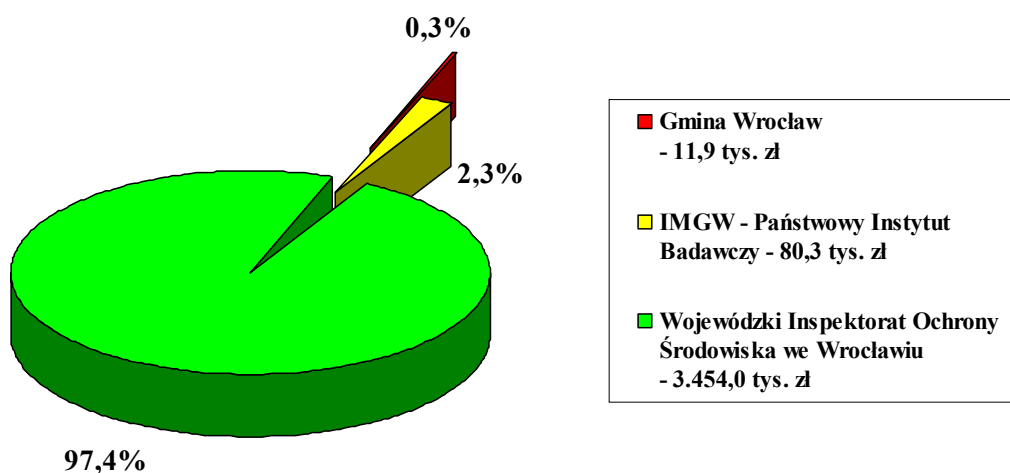
Z zakresu monitoringu środowiska Fundusz rozpatrzył w 2014 r. 6 wniosków, z których 5 zostało rozpatrzonych pozytywnie przez Zarząd i Radę Nadzorczą, a 1 nie spełniał obowiązujących w Funduszu „Kryteriów ...” i „Zasad ...”.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 9 zadań. Fundusz wydatkował w 2014 r. środki na dofinansowanie 7 zadań.

Na zadania z dziedziny monitoringu środowiska Fundusz wydatkował 3 546,1 tys. zł, co stanowiło 1,2% całości wszystkich wydatków statutowych, 100,0% stanowiły dotacje.

Na realizację 6 zadań kontynuowanych Fundusz posiada zobowiązania na lata następne na kwotę 720,0 tys. zł w formie dotacji, wynikające z zawartych umów. (0,3% wszystkich zobowiązań),

**Dofinansowanie przez WFOŚiGW we Wrocławiu w 2014 r.
zadań z zakresu monitoringu środowiska**

W 2014 roku Fundusz dofinansował:

- Badania monitoringowe środowiska na terenie województwa dolnośląskiego prowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. W ramach badań wykonano 40 454 oznaczenia fizykochemiczne powietrza, 28 910 oznaczeń fizykochemicznych wód powierzchniowych, 3 147 oznaczeń fizykochemicznych wód podziemnych, 1 620 oznaczeń fizykochemiczne gleb oraz pomiary hałasu w 54 punktach pomiarowych i pomiary promieniowania elektromagnetycznego w 45 punktach pomiarowych, realizując tym samym założenia „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2013-2015” i Aneksu nr 1 do ww. programu.
- Doposażenie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu w sprzęt laboratoryjny.
W ramach zadania zakupiono: chromatograf gazowy ze spektrometrem mas, detektorem

ECD i podajnikiem Headspace oraz chromatograf gazowy z detektorami NPD i ECD umożliwiające wykonywanie badań związków organicznych wymienionych w Ramowej Dyrektywie Wodnej jako tzw. związki priorytetowe (środki ochrony roślin, BTX, etery, węglowodory chlorowane, ftalany, chlorobenzeny, alkilofenole, chloroalkany, czy związki cynoorganiczne), analizator BTX pozwalający na ciągły pomiar benzenu w powietrzu atmosferycznym, kontener ze stacją meteo, 2 stacje meteo z wzorcowaniem, 2 mierniki hałasu oraz przystawkę do generacji wodorków do spektrometru absorpcji atomowej. Zakupiony sprzęt dostarczony został do pracowni Laboratorium WIOŚ we Wrocławiu i Jeleniej Górze.

- Zadanie Gminy Wrocław dotyczące opracowania programu ochrony środowiska przed hałasem oraz mapy akustycznej dla miasta Wrocławia. Zadanie zakończono a program został przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej Wrocławia nr L/1252/13 z dnia 28.11.2013 r. Efektem zadania jest opracowany program ochrony środowiska przed hałasem oraz mapa akustyczna identyfikująca obszary, na których hałas przekracza poziomy dopuszczalny, co w efekcie dało podstawę do konstruowania działań naprawczych w środowisku. W ramach zadania rozpoczęto także budowę systemu monitoringu hałasu we Wrocławiu instalując dwie stacje monitorujące hałas, natężenie ruchu, prędkość pojazdów i warunki atmosferyczne w następujących lokalizacjach: ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego oraz pl.Grunwaldzki. Mapę akustyczną Wrocławia wraz z częścią opisową udostępniono w Systemie Informacji Przestrzennej.

W 2015 roku kontynuowane będą 3 zadania realizowane przez IMGW PIB Oddział we Wrocławiu, a dofinansowane w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska - Saksonia 2007 — 2013 (PO WT SN-PL 2007 — 2013). Wszystkie trzy zadania: SANAERO, KLAPS i NEYMO realizowane są we współpracy z partnerami niemieckimi i polegają na prowadzeniu badań w obszarze przygranicznym. Tematyka badań obejmuje: monitoring i zarządzanie zasobami wodnymi w zlewniach przygranicznych w obliczu zmian klimatycznych – NEYMO oraz zmiany klimatu, zanieczyszczenia powietrza i przekroczenia ładunków krytycznych w regionie granicznym Polska – Saksonia – KLAPS.

W 2015 roku kontynuowane będą także 2 zadania realizowane przez WIOŚ we Wrocławiu, a polegające na wykonaniu matematycznego modelowania jakości powietrza w województwie dolnośląskim na potrzeby rocznych ocen jakości powietrza za lata 2013-2015 oraz na opracowaniu systemu prognoz krótkoterminowych jakości powietrza, który wykorzystując codzienne numeryczne prognozy meteorologiczne oraz prognozy emisji dostarczać będzie informacji o przewidywanych poziomach stężeń zanieczyszczeń na całym obszarze województwa na 3 kolejne dni. Oba zadania odpowiadają na wymagania stawiane przez dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy.

4.5. Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków

Fundusz rozpatrzył w 2014 r. 17 wniosków z dziedziny zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków, z których 15 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 1 nie spełniał obowiązujących w Funduszu „Kryteriów ...” i „Zasad...”, a 1 został wycofany przez wnioskodawcę.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 17 zadań, z których wszystkie uzyskały dofinansowanie Funduszu.

Na zadania z zakresu zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków Fundusz wydatkował 2 257,6 tys. zł, tj. 0,8% wydatków statutowych, w tym 2 096,0 tys. zł w formie dotacji, tj. 92,8% oraz 161,6 tys. zł w formie pożyczki, tj. 7,2%.

Fundusz nie posiada zobowiązań wynikających z zawartych umów na realizację zadań kontynuowanych z tej dziedziny na lata następne.

Wojewódzki Fundusz zawarł porozumienie oraz umowy w sprawie dofinansowania zadań związanych z likwidacją zagrożeń środowiska podczas zdarzeń nadzwyczajnych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej z terenu województwa dolnośląskiego na łączną kwotę 2 060,0 tys. zł, w tym z:

- Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu (w dniu 12.03.2014 r.), zobowiązując się do przeznaczenia na objęty odrębnymi umowami cel dotacji w wysokości 1 200,0 tys. zł,
- Zarządem Oddziału Wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej Województwa Dolnośląskiego (w dniu 04.04.2014 r. oraz aneksem nr 1.), zobowiązując się do przeznaczenia na objęty porozumieniem cel dotacji w wysokości 860,0 tys. zł.

Ogółem w 2014 r. w ramach porozumień dofinansowano zakup 16 samochodów pożarniczych, w tym na potrzeby:

- Ochotniczych Straży Pożarnych w: Janowicach Wielkich, Marciszowie, Jaczowie, Sokołowcu, Wińsku, Międzyborzu, Miękinii, Marcinowie, Mieroszowie, Ścinawce Średniej, Wysocku, Platerówce,
- Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu (4 samochody).

4.6. Inne zadania

Fundusz rozpatrzył w 2014 r. 18 wniosków dotyczących innych zadań ochrony środowiska (w tym 16 dotyczących dofinansowania zadań z zakresu profilaktyki zdrowotnej), z których 15 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 2 nie spełniały obowiązujących w Funduszu „Kryteriów ...” i „Zasad ...”, a 1 został wycofany przez wnioskodawcę.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 20 zadań, z których 19 uzyskało dofinansowanie Funduszu.

Dofinansowanie w ciągu roku wyniosło łącznie 40 344,9 tys. zł, co stanowiło 14,0% wydatków statutowych, w tym w formie dotacji 2 046,7 tys. zł, tj. 5,1% oraz w formie pożyczki 38 298,2 tys. zł, tj. 94,9%.

Na realizację 4 zadań kontynuowanych Fundusz posiada zobowiązania na lata następne wynikające z zawartych umów na kwotę 11 093,3 tys. zł (4,0% wszystkich zobowiązań), w tym w formie dotacji w kwocie 2 742,8 tys. zł oraz w formie pożyczki 8 350,5 tys. zł.

W ramach innych zadań Fundusz wspomógł zadania obejmujące:

Profilaktykę zdrowotną

W 2014 r. profilaktyką zdrowotną objęto 2 088 dzieci zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia norm zanieczyszczeń środowiska, tj w miastach: Legnica, Wrocław, Wałbrzych, Polkowice, Szczawno Zdrój, Nowa Ruda. Organizatorami profilaktyki byli m.in.:

- ✓ Stowarzyszenie Żyj Kolorowo! – dla 234 dzieci.
- ✓ Fundacja Hobbit – 432 dzieci.
- ✓ Fundacja Kierunek Przygoda – 231 dzieci.
- ✓ Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy we Wrocławiu – 386 dzieci,
- ✓ "Oświata" Spółdzielnia Pracy we Wrocławiu – 187 dzieci,
- ✓ Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Dolnośląski – 255 dzieci,
- ✓ Caritas Diecezji Legnickiej – 67 dzieci.

Profilaktyka prowadzona była m.in. w miastach: Ustronie Morskie, Łazy, Międzyzdroje, Darłowo, Karpacz, Szklarska Poręba.

Usuwanie skutków powodzi

W 2014 r. usuwano szkody powodziowe w ramach przedsięwzięć:

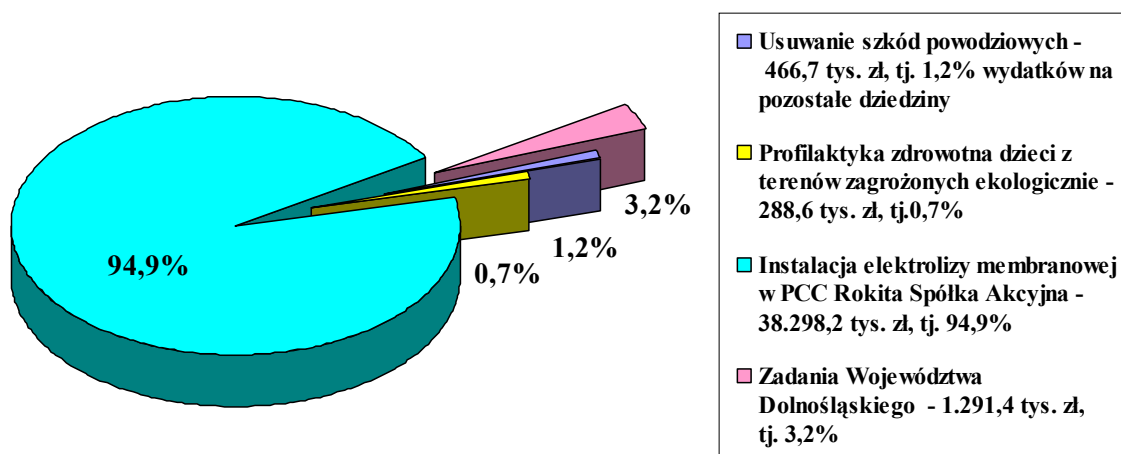
- „Remont kolektora kanalizacji sanitarnej o średnicy 500, o długości 800m w miejscowości Sobótka od ul. Malinowej do ul. Czystej uszkodzonego w wyniku czerwcowej powodzi” zadanie realizowane przez Gminę Sobótka – zakończone w 2014 r.,
- „Utylizacja odpadów popowodziowych z zalanych terenów Gminy Bogatynia” – zadanie będzie kontynuowane w 2015 r.

Zadania Województwa Dolnośląskiego

W 2014 roku Fundusz dofinansował opracowanie dwóch dokumentów istotnych dla ochrony środowiska w województwie dolnośląskim, a mianowicie: „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego”, który został przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr LI/1832/14 z dnia 26 czerwca 2014 r. oraz aktualizację „Programu ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego”, który został przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XLVI/1544/14 z dnia 12 lutego 2014 r..

Oprócz tego w roku 2015 kontynuowane będzie zadanie realizowane od 2012 roku, polegające na wsparciu Marszałka Województwa Dolnośląskiego w wypełnianiu ustawowego obowiązku w zakresie rejestracji, windykacji i kontroli wniesionych przez płatników wpłat z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i opłat produktowych oraz ich redystrybucji na fundusze ochrony środowiska różnych szczebli. Zadanie polega na zakupie licencji na korzystanie z systemów informatycznych („Wojewódzki Bank Zanieczyszczeń Środowiska” oraz moduł księgowy „Fundusz Pro”) na lata 2012-2013 oraz szkoleniach specjalistycznych dla pracowników Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego w latach 2012-2015.

Dofinansowanie WFOŚiGW we Wrocławiu do realizowanych w 2014 r. innych zadań z zakresu ochrony środowiska

Inne wybrane zadania

Fundusz udzielił w 2014 r. dofinansowania m.in. na duże zadanie, którego realizacja nie została jeszcze ukończona:

- „Instalacja elektrolizy membranowej” realizowane przez PCC Rokita Spółka Akcyjna.

Nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska

Fundusz ufundował w 2014 r. nagrody finansowe za osiągnięcia w zakresie ochrony środowiska w wysokości 15,5 tys. zł:

- 3,5 tys. zł otrzymał Albin Marciniak (osoba fizyczna), organizator akcji "Czyste Góry, Czyste Szlaki" - na wniosek Marszałka Województwa Dolnośląskiego za przeprowadzenie inicjatywy edukacyjno-ekologicznej na Dolnym Śląsku polegającej na wysprzątaniu

szlaków górskich na terenie Karkonoskiego Parku Narodowego i Parku Narodowego Gór Stołowych,

- 2,0 tys. zł otrzymał Uniwersytet Wrocławski za konkurs "Nasz zaśmiecony świat",
- 2,5 tys. zł otrzymało Stowarzyszenie "Dolina Świekotki" - na organizację i zakup nagród "Tygodnika Czystości Wód w Dolinie Świekotki" (Dział EE) Stowarzyszenia Extreme Horse Riders,
- 2,0 tys. zł otrzymał Zespół Placówek Specjalnych - na organizację i zakup nagród IV Regionalnego Konkursu Ekologicznego pt. "Ekologiczna Torba" (Dział EE)
- 2,0 tys. zł otrzymała Parafia pw. Podwyższenia Krzyża Świętego - na ufundowanie nagród w konkursie "Mój leśny eko-przyjaciel" (Dział EE),
- 1,5 tys. zł otrzymał Extreme Horse Riders - za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dział EE),
- 2,0 tys. zł otrzymał Związek Pszczelarzy Ziemi Legnickiej - nagrody w konkursie na "Wzorową Pasiekę" i "Wzorowe Gospodarstwo Pasieczne" Dolnego Śląska (Dział EE).

5. Udział Funduszu w absorpcji środków pomocowych z Unii Europejskiej

Dokonując wyboru zadań do dofinansowania Fundusz traktował priorytetowo dofinansowanie zadań realizowanych z udziałem bezzwrotnych środków Unii Europejskiej, których wykonanie przyczynia się do wypełnienia wymagań określonych w dyrektywach Wspólnoty Europejskiej w obszarze „środowisko”, wdrożonych do prawa krajowego.

Fundusz wypłacił w 2014 r. na wsparcie zadań realizowanych w ramach funkcjonujących programów pomocowych 129 835,0 tys. zł, tj. 45,1% środków wypłaconych na realizację wszystkich zadań statutowych. Środki te przekazane zostały na:

- 41 zadań znajdujących się w trakcie realizacji - 129 756,5 tys. zł,
- 14 zadań zakończonych z podpisanymi umowami na dopłatę do kredytów bankowych - 78,5 tys. zł.

Na dofinansowanie zadań według poszczególnych programów Fundusz wypłacił:

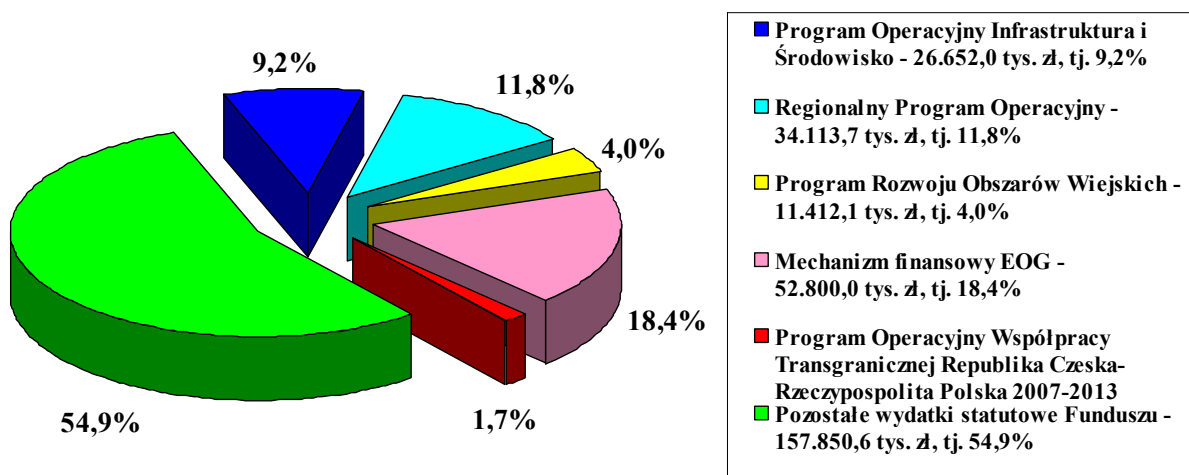
1) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	- 11 412,1 tys. zł
2) Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)	- 52 800,0 tys. zł,
3) Regionalny Program Operacyjny	- 34 113,7 tys. zł,
4) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	- 26 652,0 tys. zł,
5) Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczypospolita Polska 2007-2013	- 4 857,2 tys. zł.

Porównanie udziału Funduszu w absorpcji środków pomocowych z Unii Europejskiej w latach 2012-2014 przedstawia tabela 8.

Tabela 8 Udział Funduszu w absorpcji środków pomocowych z Unii Europejskiej w latach 2012-2014

Lp.	Forma dofinansowania	Rok 2012				Rok 2013				Rok 2014			
		Ogółem	Dotacje i dopłaty	Pożyczki i pożyczki na zachowanie płynności finansowej	% wydatków statutowych	Ogółem	Dotacje i dopłaty	Pożyczki /pożyczki na zachowanie płynności finansowej	% wydatków statutowych	Ogółem	Dotacje i dopłaty	Pożyczki /pożyczki na zachowanie płynności finansowej	% wydatków statutowych
		w tys. zł.				w tys. zł.				w tys. zł.			
1	2	3	4	4	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wydatki statutowe Funduszu													
Ogółem		186 740,3	45 902,0	140 838,3	100	154 010,2	38 817,0	115 193,2	100	287 685,6	41 134,0	246 551,6	100,0
w tym dofinansowanie zadań realizowanych przy udziale środków pomocowych													
1	POLiŚ	34 711,2	0,0	34 711,2	18,6	7 195,9	0,0	7 195,9	4,7	26 652,0	1 603,4	25 048,6	9,2
2	RPO	31 010,4	148,8	30 861,6	16,6	9 144,6	2 817,9	6 326,6	5,9	34 113,7	7 183,6	26 930,1	11,8
3	PROW	16 526,3	146,5	16 379,9	8,8	23 437,1	66,7	23 370,4	15,2	11 412,1	683,7	10 728,4	4,0
4	Mechanizm finansowy EOG	100,0	100,0		0,1					52 800,0		52 800,0	18,4
5	Europejski Fundusz Społeczny Małe granty	5,3	5,3		0,003								0,0
6	Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczypospolita Polska 2007-2013									4 857,2		4 857,2	1,7
Ogółem		82 353,2	400,5	81 952,7	44,1	39 777,6	2 884,6	36 893,0	25,8	129 835,0	9 470,7	120 364,3	45,1

**Dofinansowanie zadań realizowanych ze środków Unii Europejskiej na tle całości
wydatków statutowych WFOŚiGW we Wrocławiu w 2014 r.**

1) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

W 2014 r. w trakcie realizacji znajdowało się 15 zadań, które Fundusz dofinansował kwotą 11 383,3 tys. zł, w tym w formie dotacji 654,8 tys. zł, w formie pożyczki 10 167,9 tys. zł oraz w formie pożyczki na zachowanie płynności finansowej kwotą 560,6 tys. zł. Ponadto dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych 7 zadań zakończonych w latach ubiegłych wyniosły 28,9 tys. zł.

Zakończona została realizacja 4 zadań dofinansowanych w 2014 r. Wartość zadań zakończonych wynosi 9 794,5 tys. zł. Pomoc finansowa przyznana przez Fundusz na ich realizację wyniosła ogółem 3 603,5 tys. zł, w tym 654,8 tys. zł w formie dotacji i 2 948,7 tys. zł w formie pożyczki.

Ogółem zobowiązania Funduszu na koniec 2014 r. do zadań realizowanych w ramach PROW wynoszą 6 140,0 tys. zł, w tym 5 124,2 tys. zł w formie pożyczki oraz 1 015,8 tys. zł do dopłat do kredytów bankowych.

4) Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)

W roku 2014 w trakcie realizacji znajdowało się 1 zadanie, które Fundusz dofinansował kwotą 52 800,0 tys. zł w formie pożyczki.

Zobowiązania na lata następne w stosunku do tego zadania wynoszą 42 700,0 tys. zł w formie pożyczki.

5) Regionalny Program Operacyjny

W roku 2014 Fundusz objął dofinansowaniem 13 przedsięwzięć realizowanych w ramach RPO. Pomoc finansowa udzielona przez Fundusz wyniosła ogółem 34 064,1 tys. zł, w tym 7 134,0 tys. zł w formie dotacji, 6 639,1 w formie pożyczki oraz 20 291,1 tys. zł w formie pożyczki na zachowanie płynności finansowej. Ponadto dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych 7 zadań zakończonych w latach ubiegłych wyniosły 49,6 tys. zł.

W ciągu roku zakończona została realizacja 9 zadań. Wartość zadań zakończonych w 2014 r. wynosi 52 237,0 tys. zł. Pomoc finansowa przyznana przez Fundusz na ich realizację wyniosła ogółem 30 496,9 tys. zł, w tym 516,9 tys. zł w formie dotacji, 6 647,7 tys. zł w formie pożyczki oraz 23 332,3 zł w formie pożyczki na zachowanie płynności finansowej.

Ogółem zobowiązania Funduszu na koniec roku w stosunku do 16. zadań zakończonych oraz 4 kontynuowanych wyniosły 4 230,2 tys. zł, w tym 449,6 tys. zł w formie dotacji, 2 483,7 tys. zł w formie pożyczek i 1 296,9 tys. zł w formie dopłat.

4) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

W roku 2014 w trakcie realizacji znajdowało się 11 zadań, które Fundusz dofinansował kwotą 26 652,0 tys. zł, w tym 1 603,4 tys. zł w formie dotacji, 21 082,9 tys. zł w formie pożyczki oraz 3 965,7 tys. zł w formie pożyczki na zachowanie płynności finansowej.

W ciągu roku zakończona została realizacja 3 zadań, których wartość wynosi 3 452,7 tys. zł. Pomoc finansowa przyznana przez Fundusz na ich realizację wyniosła ogółem 1 603,4 tys. zł w formie dotacji.

W stosunku do 8 zadań kontynuowanych Fundusz posiada jeszcze zobowiązania w wysokości 81 432,0 tys. zł w formie pożyczki.

5) Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska- Rzeczypospolita Polska 2007-2013

W roku 2014 w trakcie realizacji znajdowały się 2 zadania, które Fundusz dofinansował kwotą 4 857,2 tys. zł, w tym 728,6 tys. zł w formie pożyczki i 4 128,6 tys. zł w formie pożyczki na zachowanie płynności finansowej. Zakończona została realizacja 1 przedsięwzięcia o wartości 3 819,2 tys. zł, na którego realizację Fundusz przyznał 3 819,2 tys. zł, w tym 572,9 tys. zł w formie pożyczki i 3 246,3 tys. zł w formie pożyczki na zachowanie płynności finansowej.

6. Nadzór nad przygotowaniem i realizacją umów pożyczek i dotacji

W roku 2014, podobnie jak w latach poprzednich, prowadzono stały nadzór nad wykorzystaniem środków przeznaczonych na zadania związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

Nadzór ten obejmował:

1. Na pierwszym etapie badanie i ocenę złożonych wniosków o pomoc finansową na realizację zadań pod kątem:
 - zgodności z kryteriami i zasadami udzielania pomocy finansowej ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu
 - stanu przygotowania inwestycji i innych zadań do realizacji,
 - spełnienia wymogów dotyczących wyboru wykonawców zgodnie z przepisami dot. udzielania zamówień publicznych i obowiązującymi w WFOŚiGW we Wrocławiu zasadami,
 - zabezpieczenia środków i źródeł finansowania zadań,
 - wnioskowanych terminów i wysokości wypłat dotacji i pożyczek oraz proponowanych form zabezpieczenia pożyczek.
2. Na etapie drugim działalność kontrolna obejmowała realizację zadań i rozliczanie umów dotacyjnych i pożyczkowych. Prowadzona była przez pracowników Wydziału Obsługi Inwestycji i Projektów oraz Wydziału Edukacji Ekologicznej i Ochrony Przyrody w oparciu o kwartalne plany kontroli zadań w miejscu ich realizacji oraz w przypadkach zadań nieinwestycyjnych w oparciu o dokumenty i informacje uzyskane od podmiotów realizujących zadania.

W toku tych kontroli dokonywano sprawdzenia:

- terminowości i prawidłowości wykonawstwa,
- zgodności z zawartymi umowami,
- dokumentacji rozliczeniowej,
- uzyskanych efektów rzeczowych,
- uzyskania efektów ekologicznych.

W 2014 roku przeprowadzono ogółem 191 kontroli zadań dofinansowanych ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w tym 4 kontrole wynikające z „Rocznego planu kontroli w miejscu realizacji projektów GIS planowanych do wykonania przez WFOSiGW we Wrocławiu”. Kontrolą objęto 164 zadania ze wszystkich dziedzin ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w tym zrealizowano:

- 20 kontroli pełnych, obejmujące kontrolę całości dokumentów i stanu faktycznego wspomaganego zadania w pełnym zakresie jego realizacji,
- 169 kontroli problemowych, które weryfikowały określony odcinek realizacji bądź finansowania zadania,
- 2 kontrole sprawdzające, w związku ze sprawdzaniem realizacji wcześniejszych zaleceń pokontrolnych.

Kontrolą objęto zadania z poszczególnych dziedzin ochrony środowiska i gospodarki wodnej dofinansowane i planowane do dofinansowania ze środków Funduszu w następujących zakresach i ilościach:

- Gospodarka ściekowa i ochrona wód, w tym – budowa kanalizacji sanitarnych wraz z przyłączami, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, zapewnienie prawidłowej gospodarki ściekowej w gminach, budowa sieci kanalizacji sanitarnych i deszczowych, budowa indywidualnej oczyszczalni ścieków, budowa systemu gospodarki ściekowej w gminach, odbudowa i modernizacja koryt rzek, budowa kanalizacji sanitarnych wraz z przyłączami oraz kolektora tranzytowego, budowa sieci kanalizacji sanitarnych oraz przebudowa sieci kanalizacji deszczowych, budowa sieci sanitarnych i systemów wodociągowych, sanitacja miasta, budowa i przebudowa oczyszczalni ścieków, zakup pojazdu do wywozu nieczystości płynnych, budowa i montaż urządzeń oczyszczalni ścieków wraz z przyłączem i kolektorem zrzutowym do odbiornika, budowa grupowej oczyszczalni ścieków, remont magistrali sanitarnej, budowa lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków- 39 kontroli /33 zadania,
- Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu, w tym – przebudowa kotłowni olejowej na opalaną pelletem, modernizacja instalacji odpylania spalin z kotłów oraz modernizacja i rozbudowa systemu ciepłowniczego, modernizacja kotłowni i budowa przyłącza gazowego, remont i przebudowa ciepłowni osiedlowej wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, montaż instalacji odgazowywania eksploatowanej kwatery składowiska odpadów, rekonfiguracja systemu grzewczego miasta, termomodernizacja budynków i montaż węzłów ciepłych, wymiana kotła, elektrownia wodna, rekonfiguracja systemu grzewczego miasta, modernizacja kotłowni wraz z montażem instalacji solarnej, remont i przebudowa ciepłowni osiedlowej wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, budowa ciepłowni osiedlowej gazowej o mocy 2,8 MW, modernizacja kotła PWRp20 dla zwiększenia sprawności energetycznej i zmniejszenia emisji pyłów i gazów, układ pomp ciepła dla gimnazjum, budowa sieci ciepłowniczej do budynków mieszkalnych, projekt zrównoważenia gospodarki energetycznej domu pomocy społecznej, wykonanie kotłowni na biomasę wraz z instalacją solarów i wpięcie ich do istniejącego systemu grzewczego na olej opałowy, ograniczenie emisji zanieczyszczeń poprzez modernizację kotłowni, modernizacja instalacji odpylania

spalin z kotłów ciepłowni centralnej oraz modernizacja i rozbudowa systemu ciepłowniczego, przebudowa kotłowni i składu opału zniszczonej podczas powodzi, zaprojektowanie i wykonanie instalacji odsiarczania spalin metodą mokrą wg technologii wapienno-gipsowej, budowa instalacji ogrzewania ciepłej wody użytkowej z wykorzystaniem kolektorów słonecznych i modernizacja istniejących kotłów gazowych, zmniejszenie uciążliwości schroniska „Na Hali Szrenickiej” dla środowiska Karkonoskiego Parku Narodowego, budowa lamp solarnych, budowa instalacji do ograniczenia emisji tlenków siarki - 34 kontrole / 29 zadań, w tym w tym 4 kontrole wynikające z „Rocznego planu kontroli w miejscu realizacji projektów GIS planowanych do wykonania przez WFOŚiGW we Wrocławiu”.

- Gospodarka odpadami, w tym – rozbudowa systemu selektywnej zbiórki odpadów, odbioru i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, prace projektowe i roboty budowlane „Hala sortowni odpadów komunalnych i kompostownia”, rozbudowa Zakładu Gospodarki Odpadami, dostawa fabrycznie nowej kruszarki szczękowej na składowisku odpadów komunalnych, budowa instalacji do kompostowania oraz pozostałych budowli związanych z prowadzonym systemem wykorzystania odpadów pochodzenia biologicznego, rekultywacja nieczynnego składowiska odpadów komunalnych, realizacja programu usuwania azbestu, budowa sortowni odpadów komunalnych, 26 kontroli / 20 zadań,
- Gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa, w tym – fragmentaryczne odtworzenie zabudowy regulacyjnej rzeki Bystrzycy Dusznickiej, przywrócenie przekroju normalnego wraz z fragmentarycznym zabezpieczeniem skarp przed erozją brzegową koryta rzeki Kaczawy, przebudowa sieci wodociągowej na odcinku od stacji uzdatniania wody, zabezpieczenie przeciwpowodziowe miast - 10 kontroli / 10 zadań,
- Ochrona Przyrody, w tym – zachowanie różnorodności biologicznej poprzez ochronę ex situ jesionu wyniosłego, wiązu górskiego, wiązu pospolitego oraz wiązu szypułkowego na terenie Dolnego Śląska na obszarze Natura 2000, budowa ekspozycji ekosystemu rzeki Odry – ODRARIUM, przeniesienie gniazda bocianiego, zabiegi pielęgnacyjne zabytkowego drzewostanu na terenie Parku Zdrojowego w Polanicy Zdroju, odbudowa populacji zająca szaraka, rewitalizacja zieleni, wzbogacanie składu gatunkowego drzewostanu i zachowanie różnorodności biologicznej w Parku Narodowym Gór Stołowych, Ochrona różnorodności biologicznej KPN - 15 kontroli / 14 zadań,
- Edukacja Ekologiczna, w tym – programy edukacyjne, „Muzeum nauczycielem i propagatorem podnoszenia poziomu wiedzy przyrodniczej i ekologicznej oraz kształtowania proekologicznych postaw społeczeństwa”, „Od Ekosceptyka do Ekoentuzjasty, czyli dlaczego budować energooszczędnie”, „Ekokreatywni, czyli od pomysłu do wdrożenia”, ogólnopolska kampania LISTY DLA ZIEMI - czyste powietrze, zdrowy człowiek, edukacja leśna społeczeństwa - szanuj lasy ponad wszystko, bo to nasze środowisko, realizacja programu przedszkolnej edukacji ekologicznej „Z ekologią żyjemy w zgodzie, bo o Ziemię dbamy co dzień”, konferencje naukowe, konkursy ekologiczne, Biuletyn ekologiczny Zielona Planeta, rozbudowa infrastruktury edukacyjnej Nadleśnictwa Złotoryja poprzez utworzenie izby edukacyjnej, modernizacja ośrodka edukacji ekologicznej, przyrodnicze ścieżki edukacyjne - 45 kontroli / 40 zadań,
- Nadzwyczajne zagrożenia, w tym – zakup średniego samochodu ratowniczo - gaśniczego z napędem jezdnym 4x4 przystosowanego do zapobiegania i likwidacji zagrożeń środowiska dla OSP, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców pogranicza poprzez zakup średniego samochodu pożarniczego z napędem 4x4 oraz blokadą mechanizmu różnicowego osi przedniej i tylnej dla OSP, zakup nowego samochodu ratowniczo-gaśniczego typu lekkiego

GLBA ze zbiornikiem na środek gaśniczy, z napędem 4x4 - przeznaczonego do likwidacji zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń w tym do ograniczania strefy skażeń, zakup średniego samochodu ratowniczego z autopompą i osprzętem dla OSP w celu zapobiegania, ograniczenia i likwidacji zagrożeń środowiska i poważnych awarii związanych z wystąpieniem powodzi, modernizacja stacji paliw - 10 kontroli / 10 zadań,

- Monitoring środowiska, w tym - badania monitoringowe środowiska na terenie województwa dolnośląskiego, doposażenie WIOŚ we Wrocławiu w sprzęt laboratoryjny niezbędny do wykonywania badań monitoringu środowiska na terenie województwa dolnośląskiego - 2 kontrole / 2 zadania,
- Pozostałe (w tym profilaktyka zdrowotna) – instalacja elektrolizy membranowej, utylizacja odpadów popowodziowych z zalanych terenów, usuwanie skutków powodzi, wyjazdowy wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży - profilaktyka zdrowotna, profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży – kolonie - 10 kontroli / 6 zadań.

Na ogólną ilość 191 przeprowadzonych kontroli w 7 przypadkach miały miejsce ustalenia, w wyniku których sformułowano pod adresem dotacjobiorców i pożyczkobiorców wnioski i zalecenia pokontrolne dotyczące:

- aktualizacji harmonogramu rzeczowo-finansowego,
- uzgodnienia dokumentacji związanej z procesem inwestycyjnym i doprowadzenia do właściwego stanu formalno – prawnego realizowanych inwestycji,
- konieczności aneksowania warunków umowy w zakresie terminów przedłożenia końcowego rozliczenia zadania oraz zakończenia realizacji zadania i kwot wypłat pożyczek i dotacji,
- wyjaśnienia nieścisłości związanych z osiąganymi efektami ekologicznymi i rzeczowymi,
- wyjaśnienia nieścisłości związanych z realizacją oraz finansowaniem zadań.

Efektami prowadzonej działalności kontrolnej były:

- weryfikowanie wysokości przyznawanych kwot dofinansowania w stosunku do wielkości wnioskowanych,
- przesunięcie terminów uruchamiania środków w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji zadania oraz rozbieżności w przedkładanych dokumentach rozliczeniowych,
- dyscyplinowanie dotacjobiorców i pożyczkobiorców w zakresie przestrzegania warunków określonych w obowiązujących umowach,
- w uzasadnionych przypadkach wypowiedzenie umowy.

Systematyczna działalność nadzorczo – kontrolna, zarówno na etapie rozpatrywania wniosków i przygotowywania umów, jak również w fazie ich realizacji, przyczynia się do prawidłowego i zgodnego z przeznaczeniem wykorzystania środków Funduszu.

III. DZIAŁALNOŚĆ WFOŚIGW WE WROCŁAWIU JAKO INSTYTUCJI WDRAŻAJĄCEJ PROGRAM OPERACYJNY „INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO” W 2014 R.

Wydział Funduszy Europejskich w roku 2014 wykonywał pracę wynikającą z Porozumienia w sprawie realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko dla osi priorytetowych : I - Gospodarka wodno-ściekowa i II - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, zawartego pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu (IW), a Ministrem Środowiska (Instytucją Pośredniczącą) w dniu 25 czerwca 2007 r. w Lublinie, kontynuował realizowanie zadań obejmujących m.in.:

- przygotowanie i ocenę projektów o wartości do 25 mln euro,
- prowadzenie działań kontrolnych, w tym: kontrolę procedur udzielania zamówień publicznych,
- monitorowanie i sprawozdawczość,
- zarządzanie finansowe i rozliczanie projektu,
- informację i promocję.

1. Nabory wniosków konkursowych

W okresie sprawozdawczym Ministerstwo Środowiska ogłaszało 8 naborów w trybie konkursowym wniosków o dofinansowanie z Funduszu Spójności projektów w ramach:

Priorytet – I Gospodarka wodno – ściekowa- 4 naborów konkursowe

Działanie 1.1. Gospodarka wodno ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM

Działanie 1.2. Gospodarka wodno ściekowa w aglomeracjach od 10 – 15 tys. RLM

Priorytet – II – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi- 4 naborów konkursowe

Działanie 2.1. Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych.

W ramach I osi priorytetowej w 4 konkursach zgłoszono następujące ilości wniosków

12/POIiŚ/1.1/04/2014 (projekty przygotowawcze) ogłoszony dnia 31 stycznia 2014 r . Termin składania wniosków obejmował okres od 7.04.2014 r. do 30.04.2014 r.- 15 wniosków

13/POIiŚ/1.1/04/2014 ogłoszony dnia 31 stycznia 2014 r. Termin składania wniosków obejmował okres 14.04.2014 r.- 06.06.2014 r. - 4 wnioski.

14/POIiŚ/1.1/10/2014 (projekty przygotowawcze) ogłoszony dnia 29 września 2014 r. Termin składania wniosków obejmował okres 31.10.2014- 24.11.2014 r.- 7 wniosków.

15/POIiŚ/1.1/12/2014 ogłoszony dnia **14 listopada 2014 r.** Termin składania wniosków obejmuje okres od 15.12.2014 do 19.01.2015.- 3 wnioski (będą oceniane w roku 2015).

Łącznie w trzech konkursach w ramach Priorytetu I ogłoszonych w 2014 r. zgłoszono 39 projektów na ogólną wartość 94 547 533,93 zł i wysokość dofinansowania 46 221 188,92 zł. Po zakończonej ocenie do końca 2014 roku potwierdzenie o dofinansowaniu uzyskało 21 projektów na kwotę dofinansowania 22 572 176.91 zł. Z uwagi na niespełnienie kryteriów formalnych lub merytorycznych odrzuconych zostało 5 wniosków.

1.2 Priorytet II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi

W ramach priorytetu II w 4 konkursach zgłoszono następujące ilości wniosków 9/POIiŚ/2.1./06/2014 ogłoszony dnia 28 marca 2014 r. Termin składania wniosków obejmował okres 28.04.2014 r. -09.06.2014 r.- 1 wniosek.

10/POIiŚ/2.1/06/2014 ogłoszony dnia **19 maja 2014 r.** Termin składania wniosków obejmował okres od dnia 18.06.2014 r.-18.07.2014 r.- złożono 1 wniosek.

11/POIiŚ/2.1/10/2014 ogłoszony dnia **29 września 2014 r.**
Termin składania wniosków obejmował okres od dnia 31.10.2014 r. do dnia 24.11.2014 r.-
złożono 2 wnioski o dofinansowanie.

12/POIiŚ/2.1/10/2014 ogłoszony dnia **29 września 2014 r.**
Termin składania wniosków obejmował okres od dnia 31.10.2014 r. do dnia 24.11.2014 r.-
złożono 1 wniosek o dofinansowanie.

W trakcie trwania konkursów zgłoszono łącznie 4 wniosków o dofinansowanie w ramach II priorytetu. Pozytywnie procedurę oceny przeszły 2 wnioski, 2 wnioski zostały odrzucone z uwagi na niespełnienie kryteriów formalnych lub merytorycznych I stopnia. Dla jednego wniosku zakończyła się procedura rozpatrywania protestu oraz rozstrzygnięcie w przedmiocie odwołania przez IP oraz Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Protest został rozpatrzony negatywnie. Natomiast w przypadku drugiego odrzuconego projektu procedura będzie rozpatrywana w roku 2015 r.

2. Zawarte umowy o dofinansowanie projektu

W roku 2014 zawarto 26 umów o dofinansowanie projektów na kwotę ogółem 244 126 233,95 zł, w tym:

Tabela 9 Umowy POIiŚ zawarte w 2014 r.

Beneficjent	Nazwa projektu	Wartość całkowita projektów	wysokość dofinansowania
1	3	4	5
Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka Akcyjna we Wrocławiu	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej we Wrocławiu -etap VI	51 423 313,67	26 720 422,97
Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Legnica	57 381 312,24	22 010 023,24
Gmina Twardogóra	Przebudowa (modernizacja) Miejskiej Oczyszczalni Ścieków przy ul. Lipowej w Twardogórze	5 663 916,21	2 296 401,54
Gmina Trzebnica	Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Trzebnica	4 756 650,80	1 771 844,45

Gmina Bystrzyca Kłodzka	Rozwój i modernizacja infrastruktury ściekowej w Aglomeracji Bystrzyca Kłodzka	12 429 157,00	7 610 846,56
Zakład Gospodarki Komunalnej spółka zo.o. Kąty Wrocławskie	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Jurczycach - Etap I"	13 613 154,95	5 890 198,23
Gmina Oborniki Śląskie	Czysta woda w gminie Oborniki Śląskie"	23 357 477,19	12 229 013,05
Gmina Czernica	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gminy Czernica	8 176 151,34	5 650 185,88
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. zoo Żarów	Poprawa gospodarki osadowej na terenie oczyszczalni ścieków w miejscowości Żarów	3 844 322,62	2 656 645,71
Gmina Stronie Śląskie	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze aglomeracji Stronie Śląskie	3 513 658,92	2 145 861,14
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Bolesławcu SP. z o.o.	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Lwówek Śląski- przygotowanie dokumentacji	276 750,00	191 250,00
Gmina Miejska Chojnów	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Goliszowie dla aglomeracji Chojnów- opracowanie dokumentacji projektowej	174 045,00	125 460,00
Gmina Jawor	Modernizacja gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji jaworskiej	1 831 470,00	1 265 650,00
Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Dzierżonowie	Opracowanie dokumentacji na realizację przedsięwzięcia pn: "Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie powiatu dzierżoniewskiego- etap II".	1 676 490,00	1 148 350,00
Gmina Miejska Kamienna Góra	Przygotowanie dokumentacji w celu uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej w Kamiennej Górze	487 239,56	414 153,62
Gmina Wisznia Mała	Opracowanie dokumentacji projektowych dla budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach ujętych w Aglomeracji Wrocław- Psary, Szymanów, Krzyżanowice"	1 079 940,00	567 800,00
Zakład Wodociągów i Kanalizacji Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Nowej Rudzie	Przygotowanie dokumentacji projektowej międzygminnej oczyszczalni ścieków w Ścinawce Dolnej oraz kanalizacji sanitarnej dla Miasta i Gminy Nowa Ruda	398 544,60	275 417,00

Rejonowe Przedsiębiorstwo Komunalne wSP. Zo.o. w Złotorzy	Modernizacja oczyszczalni ścieków i pompowni ścieków w Złotorzy, etap I przygotowanie dokumentacji	1 110 511,80	768 303,58
Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka Akcyjna we Wrocławiu	Docelowe rozwiązanie gospodarki ściekowej dla miasta Wrocławia- Etap przygotowawczy	3 629 124,84	2 507 931,80
Gmina Oborniki Śląskie	Czysta woda w gminie Oborniki Śląskie - przygotowanie dokumentacji	1 114 840,18	753 418,01
Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Legnica etap II- opracowanie dokumentacji	485 386,78	335 429,89
Gmina Mieroszów	Opracowanie dokumentacji dla projektu pn „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Mieroszów”.	393 600,00	334 560,00
Miejska Gospodarka Komunalna Sp.zo.o. w Oleśnicy	Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Dąbrowskiego oraz modernizacja oczyszczalni ścieków w Oleśnicy	8 599 596,31	2 645 474,18
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Bolesławcu sp. z o.o.	Poprawa gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji Bolesławiec	979 556,80	619 936,99
Sycowska Gospodarka Komunalna sp. zo.o.	Rozdzielcza kanalizacja sanitarna i deszczowa dla miasta Sycowa	5 155 827,62	2 060 109,43
Dolnośląska Inicjatywa Samorządowa we Wrocławiu	Rekultywacja dolnośląskich składowisk odpadów komunalnych	32 574 195,52	25 497 895,42
SUMA		244 126 233,95	151 167 744,40

Po rozstrzygnięciach przetargowych zawarto aneksy do umów i kwota ogółem zawartych umów uległa zmniejszeniu, wynosi ogółem 228 001 428,70 PLN. Zmniejszenia dotyczą projektów pn: Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Trzebnica" oraz „Rekultywacja dolnośląskich składowisk odpadów komunalnych”.

3. Zaawansowanie realizacji wdrażanych projektów

Na koniec 2014 w obsłudze Instytucji Wdrażającej znajdowało się 40 projektów na ogólną wartość **891,1** mln. zł przy wysokości dofinansowania **440,8** mln zł.

Tabela 10 Zaawansowanie realizacji projektów wdrażanych przez POIiŚ na koniec 2014 r.

	Priorytet I	Priorytet II
Wartość całkowita projektów po aneksach	871 469 002,89	19 665 861,45
Dofinansowanie	426 391 254,24	14 502 015,71

Poziom zaawansowania realizacji tych projektów przedstawiono poniżej:

3.1. Projekt pn. **„Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowościach Środa Śląska, Ciechów, Bukówek”** realizowane przez przedsiębiorstwo Średzka Woda Sp. z o.o. na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-079/08-00 zawartej w dniu 13.07.2009r. W okresie sprawozdawczym zakończono realizację wszystkich kontraktów budowlanych zawartych w ramach projektu. Uzyskano pozwolenia na użytkowanie dla większości wykonanych obiektów budowlanych. Wskaźniki realizacji zakresu rzeczowego projektu:

- zakończono budowę oczyszczalni ścieków w 100%,
- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 38,16 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 114%,
- długość wybudowanej sieci wodociągowej - 0,72 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 100 %,
- budowa kanalizacji deszczowej - 2,8 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 100%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 81,52%.
- wysokość dofinansowania - 18 709 544,53 zł.

3.2. Projekt pn. **„Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej gmin leżących w zlewni rzeki Czerwona Woda”** realizowany przez przedsiębiorstwo SUPLAZ Sp. z o.o. na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-084/08-00 zawartej w dniu 14.09.2009 r. Wskaźniki realizacji zakresu rzeczowego projektu:

- zakończono budowę oczyszczalni ścieków w 100,00%,
- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 40,1 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 98,2%,
- długość wybudowanej sieci wodociągowej - 16,68 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 100%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 99,38%,
- wysokość dofinansowania- 27 500 158,09 zł.

3.3. Projekt pn. **„Zapewnienie prawidłowej gospodarki ściekowej w gminie Strzegom”** realizowane przez przedsiębiorstwo Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-101/08-00 zawartej w dniu 19.08.2009 r.

Wskaźniki realizacji zakresu rzeczowego projektu:

- zakończono przebudowę budowę oczyszczalni ścieków - 100 %,
- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 46,7 km uzyskano wskaźnik realizacji w 100 %,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 75,83%,
- wysokość dofinansowania - 23 763 589,8 zł.

3.4. Przedsięwzięcie pn. **„Rozwiązanie gospodarki wodno - ściekowej w Gminie Nowogrodzic - etap I”** realizowane przez Hydro - Tech Sp. z o.o. na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-186/09-00 zawartej w dniu 22 stycznia 2010 r.

Wskaźniki realizacji zakresu rzeczowego projektu:

- zakończono budowę oczyszczalni ścieków w 100%
- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej- 39,6 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 56%,
- długość wybudowanej sieci wodociągowej - 21,83 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 77%,

- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) – 63,48%,
- wysokość dofinansowania - 48 372 130,18 zł.

3.5. Przedsięwzięcie pn. **„Budowa kanalizacji w Gminie Strzelin wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków w Chociwelu”** realizowane przez Przedsiębiorstwo Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-187/09-00 zawartej w dniu 29 stycznia 2010 r. Wskaźniki realizacji zakresu rzeczowego projektu:

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 62,95 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 101,83%,
- długość wybudowanej sieci wodociągowej- 10,81 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 97,2%,
- modernizacja oczyszczalni ścieków- stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty 100%
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 95,63%,
- wysokość dofinansowania- 34 710 827,94 zł.

3.6. Przedsięwzięcie pn. **„Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Henryków oraz budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Ziębice”** realizowane przez Gminę Ziębice na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-185/09-00 zawartej w dniu 12 marca 2010 r. Wskaźniki realizacji zakresu rzeczowego projektu:

- zakończono budowę oczyszczalni ścieków w 100%,
- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 26,24 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 103%,
- modernizacja kanalizacji sanitarnej- 1,09 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 96 %,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 95%,
- wysokość dofinansowania- 14 199 092 zł.

3.7 Przedsięwzięcie **„Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w mieście Oława”** realizowane przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Oławie na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-184/09-00 zawartej w dniu 09.04.2010 r. Wskaźniki realizacji zakresu rzeczowego projektu:

- przebudowa oczyszczalni ścieków - uzyskano wskaźnik realizacji w 100%,
- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej -29,37 km uzyskano wskaźnik realizacji w 99%,
- długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej - 12 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 100%,
- długość wybudowanej sieci wodociągowej - 13,43 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 100%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 75,71%,
- wysokość dofinansowania - 32 237 671,30 zł.

3.8 Projekt pn. **„Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej na terenie gmin powiatu dzierzoniowskiego - etap I”** realizowane przez Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIiŚ.01.01.00-238/10-00 zawartej w dniu 21.06.2011 r. Wskaźniki Stopień realizacji zakresu rzeczowego projektu:

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej - 7,88 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 97%,
- długość wybudowanej sieci wodociągowej - 7,75 km, uzyskano wskaźnik realizacji

w 101%,

- długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 1,30 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 100%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 62,50%,
- wysokość dofinansowania - 46 108 301,75 zł.

3.9. Projekt pn. **Budowa sieci kanalizacji sanitarnej miejscowości Żerniki Wrocławskie - etap I i II**”- realizowane przez **Gminę Siechnice** na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-237/10-00 z dnia 21 marca 2012 r.

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 13,32 km, uzyskano wskaźnik realizacji w 100%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 81,22%,
- wysokość dofinansowania - 4 346 801 zł.

3.10 Projekt pn. **„Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej południowo- wschodniej części miasta Głogów”** realizowany przez Gminę miejską Głogów na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS. .01.01.00-00-236/10-00 zawartej w dniu 21.03.2012 r.

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 17,45 km, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty 91%,
- długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej -0,42 km, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty 59%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 64,28%,
- wysokość dofinansowania - 8 481 275 zł.

3.11 Projekt pn. **„Zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno –ściekowej w aglomeracji Wrocław”** realizowany przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Miękinia na podstawie umowy o dofinansowanie POIS.01.01.00-00-340/12-00 zawartej w dniu 22 stycznia 2013 r.

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 10,95 stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty 59%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 64,28 %,
- wysokość dofinansowania 22 876 478,0 zł.

3.12. Projekt pn. **„Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w mieście Oława- etap II”** realizowany przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Oława na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-017/13-00 zawartej w dniu 20.12.2013 r.

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 0,00%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 0,00%,
- wysokość dofinansowania- 4 141 772 zł.

3.13 Projekt pn. **„ Poprawa gospodarki wodno- ściekowej we Wrocławiu - etap IV”** realizowany przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-341/12-00 zawartej w dniu 28.06.2013 r.

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 28,89 stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty 63%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 26,01%
- wysokość dofinansowania- 35 534 855 zł.

3.14 Projekt pn. **„ Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej na terenie aglomeracji**

wałbrzyskiej- Świebodzice” realizowany przez Gminę Świebodzice na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-017/13-00 z dnia 20.12.2013 r.

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 1,36 km stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty 41%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 41%,
- wysokość dofinansowania- 3 575 511,4 zł.

3.15 Projekt pn. „ **Poprawa gospodarki wodno- ściekowej we Wrocławiu- etap VI**” realizowany przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-341/12-00 zawartej w dniu 28.06.2013 r.

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej - 1,64 km, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 81%,
- długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej - 3,62 km, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty 76%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 16,88%,
- wysokość dofinansowania - 26 720 422,97 zł.

3.16 Projekt pn. „**Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Legnica**” realizowany przez Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-046/13-00.

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 0,68 km, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 17%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 16,88%,
- wysokość dofinansowania - 22 010 023,24 zł.

3.17 Projekt „**Przebudowa (modernizacja) Miejskiej Oczyszczalni Ścieków przy ul. Lipowej w Twardogórze**” realizowany przez Gminę Twardogóra na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-062/13-00 z dnia 28 marca 2014 r.

- rozbudowa oczyszczalni ścieków - 1, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 100%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 88,68%,
- wysokość dofinansowania - 2 296 401,54 zł.

3.18. Projekt „**Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Trzebnica**” realizowany przez Gminę Trzebnica na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-068/13-00 z dnia 06 maja 2014 r.

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 2,04 km, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 100 %,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 0%,
- wysokość dofinansowania - 610 403,88 zł.

3.19 Projekt „**Rozwój i modernizacja infrastruktury ściekowej w Aglomeracji Bystrzyca Kłodzka**” realizowany przez Gminę Bystrzyca Kłodzka na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-070/13-00 z dnia 01 lipca 2014 r.

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 0 km, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 0%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 0%,
- wysokość dofinansowania - 7 610 846,56 zł.

3.20 Projekt „**Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Jurczycach - Etap I**” realizowany przez

Zakład Gospodarki Komunalnej spółka z o.o. Kąty Wrocławskie na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-071/13-00 z dnia 12 sierpnia 2014 r.

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 0 km, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 0%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 0%,
- wysokość dofinansowania - 5 890 198,23 zł.

3.21 Projekt „**Czysta woda w gminie Oborniki Śląskie**” realizowany przez Gminę Oborniki Śląskie na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-074/13-00 z dnia 13 sierpnia 2014 r.

- przebudowa oczyszczalni ścieków - 0, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 0%,
- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 0 km, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 0%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 0%,
- wysokość dofinansowania - 12 229 013,05 zł.

3.22. Projekt „**Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gminy Czernica**” realizowany przez Gminę Czernica na podstawie umowy o dofinansowanie nr POIS.01.01.00-00-075/13-00 z dnia 2 września 2014 r.

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 2,99 km, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 100%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 75,5%,
- wysokość dofinansowania - 5 650 185,88 zł.

3.23. Projekt „**Poprawa gospodarki osadowej na terenie oczyszczalni ścieków w miejscowości Żarów**” realizowany przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Żarów na podstawie umowy nr POIS.01.01.00-00-065/13-00 z dnia 2 września 2014 r.

- przebudowa oczyszczalni ścieków - 0, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 0%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 0%,
- wysokość dofinansowania - 2 656 645,71 zł.

3.24 Projekt „**Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze aglomeracji Stronie Śląskie**” realizowany przez Gminę Stronie Śląskie na podstawie umowy POIS.01.01.00-00-076/13-00 z dnia 19 września 2014 r.

- budowa kanalizacji sanitarne - 0, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 0%,
- modernizacja kanalizacji sanitarnej - 0, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 0%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 0%,
- wysokość dofinansowania - 2 145 861,14 zł.

3.25 Projekt „**Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Dąbrowskiego oraz modernizacja oczyszczalni ścieków w Oleśnicy**” realizowany przez Miejską Gospodarkę Komunalną Sp. z o.o. w Oleśnicy na podstawie umowy nr POIS.01.01.00-00-073/13-00 z dnia 14 października 2014 r.

- przebudowa oczyszczalni ścieków - 0, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 0%,
- budowa kanalizacji sanitarne - 0, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 0%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 0%,
- wysokość dofinansowania - 2 645 474,18 zł.

3.26. Projekt „**Poprawa gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji Bolesławiec**”

realizowany przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Bolesławcu sp. z o.o. na podstawie umowy nr POIS.01.01.00-00-072/13-00 z dnia 27 października 2014 r.

- budowa kanalizacji sanitarne - 0, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 0%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 0%,
- wysokość dofinansowania - 619 936,99 zł.

3.27. Projekt „**Rozdzielcza kanalizacja sanitarna i deszczowa dla miasta Sycowa**”

realizowany przez Sycowską Gospodarkę Komunalną sp. z o.o. na podstawie umowy nr POIS.01.01.00-00-167/14-00 z dnia 18.12.2014 r.

- budowa kanalizacji sanitarnej- 0 km, stopień realizacji wskaźnika został osiągnięty w 0%,
- wypłaty dotacji (wykonanie płatności) - 0%,
- wysokość dofinansowania - 619 936,99 zł.

3.28 Projekt „**Rekultywacja dolnośląskich składowisk odpadów komunalnych**” realizowane przez Dolnośląską Inicjatywę Samorządową we Wrocławiu

- rekultywacja 9 składowisk odpadów - 0%,
- wypłata dotacji (wykonanie płatności) - 0%,
- wysokość dofinansowania - 14 502 015,72.

3.29 Dla projektów gdzie w zakresie umowy jest wykonanie dokumentacji w roku sprawozdawczym nie wykonano płatności. Dotyczy to 12 projektów na wykonanie dokumentacji.

4. Osiągnięte efekty rzeczowe

Stan realizacji wg zawartych umów od początku trwania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko do końca 2014 roku:

1. kanalizacja sanitarna – wg umowy do wykonania 406 km,
wykonano - 373,5 km tj. 92%,
2. modernizacja kanalizacji – wg umowy do wykonania 22,4 km,
wykonano - 18,4 km tj. 82,1%,
3. sieć wodociągowa – wg umowy do wykonania 84,1 km, wykonano - 75,7 km tj. 82,1%
4. oczyszczalnie ścieków – wg umowy do wykonania 3 szt.,
wykonano - 3 szt. tj. 100%,
5. modernizacja oczyszczalni ścieków – wg umowy do wykonania 12 szt.,
wykonano - 6 szt. tj. 50%.

5. Rozszerzenie zakresu rzeczowego projektu

5.1. Zawarte aneksy w roku 2014 r. -rozszerzenia zakresu rzeczowego.

W związku z koniecznością wykorzystania w maksymalny sposób środków Unii Europejskiej zaistniała możliwość rozszerzenia projektów o dodatkowe zakresy dające wymierne efekty ekologiczne. Z możliwości tej skorzystało 5 projektów posiadających odpowiednie przygotowanie dokumentacyjne. Rozszerzenia te zostały przedstawione w poniższym zestawieniu.

Tabela 11 Aneksy w sprawie rozszerzenia zakresu rzeczowego zawarte w 2014 r. w ramach POIiŚ

L.p.	Tytuł projektu	Wartość rozszerzenia	Kwota ogółem projektu po zawarciu aneksu	Kwota dofinansowanie po zawarciu aneksu	Rozszerzenie zakresu rzeczowego projektu
1	Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowościach Środa Śląska, Ciechów, Bukówek	6 163 694,94	42 757 459,46	18 709 544,53	budowa kan. sanitarnej w miejscowości Cesarzowice i Juszczyń
2	Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Nowogrodzice- etap I a"	21 634 443,46	95 048 149,16	48 372 130,18	budowa kanalizacji sanitarnej
3	Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w mieście Oława"	7 063 846,73	68 129 804,23	32 237 671,30	budowa sieci wodociągowej i sanitarnej
4	"Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gmin powiatu dzierzoniowskiego"	8 980 019,56	103 567 607,53	46 108 301,75	Zakup sprzętu transportowego
5	Zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej aglomeracji Wrocław w części gminy Miękinia	12 229 282,59	33 194 889,06	22 876 478,05	budowa kanalizacji sanitarnej, budowa stacji zlewczej

6. Kontrole procedur zawierania umów oraz zmian w zawartych umowach

W okresie sprawozdawczym nie wykryto problemów o charakterze systemowym związanym ze stosowaniem Prawa zamówień publicznych. Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie sposobu postępowania w razie wykrycia nieprawidłowości w wykorzystaniu funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013 IW- WFOŚiGW we Wrocławiu przekazywał do IP - Ministerstwa Środowiska kwartalnie informacje o nieprawidłowościach niepodlegających raportowaniu do KE. Nie skierowano nowych nieprawidłowości podlegających raportowaniu do Komisji Europejskiej oraz zestawienia nieprawidłowości.

W okresie sprawozdawczym IW przeprowadziła kontrole w trybie ex-post: 30 kontroli procedur zawierania umów oraz 15 kontroli aneksów.

Przeprowadzono również kontrolę wydatków wynikających ze zwiększenia wartości zamówień podstawowych albo udzielenia zamówień w trybach niekonkurencyjnych dla przedsięwzięć :

- „Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej południowo - wschodniej części miasta

Głogów”;

- Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej na terenie gmin powiatu dzierzoniowskiego- etap I.

7. Kontrole na miejscu

W okresie sprawozdawczym IW zgodnie w nawiązaniu do obowiązujących „Wytycznych w zakresie kontroli realizacji POIiŚ 2007- 2013” przeprowadzono 5 kontroli projektów w trakcie realizacji na miejscu, wdrażanych przez IW dla projektów:

„Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej południowo - wschodniej części miasta Głogów”;

- Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej gmin leżących zlewni rzeki Czerwona Woda”;
- „Zapewnienie prawidłowej gospodarki ściekowej w gminie Strzegom”;
- „Budowa kanalizacji w Gminie Strzelin wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków w Chociwelu”.

Łącznie liczba wydanych zaleceń pokontrolnych wydano 19 z czego jedno zalecenie jest w trakcie realizacji.

8. Certyfikacja w roku 2014

IW wykazała w poświadczeniach i deklaracjach wydatków kwotę 83 712 733 zł wydatków kwalifikowanych co oznacza wykonanie planu certyfikacji wydatków na poziomie 85,8% w stosunku do zaplanowanej 97 609 846 zł. Brak możliwości pełnej certyfikacji związany był z brakiem wydatkowych wniosków o płatność złożonych przez beneficjentów.

9. Wypłaty środków europejskich Beneficjentom w roku 2014.

Aktualna wartość dofinansowania w umowach zawartych przez WFOŚiG we Wrocławiu z beneficjentami (uwzględniająca dokonane przeliczenie dofinansowania dla projektów w związku z wynikami rozstrzygnięć postępowań przetargowych oraz rozszerzenie zakresu projektów) wynosi 440 893 269,96 zł czemu odpowiadają wydatki kwalifikowane w wysokości 501 636 770,44 zł. W roku 2014 wypłacono beneficjentom kwotę 100 214 430,73 zł wykonując tym samym plan wypłat na poziomie 99,2% w stosunku do zaplanowanej 100 997 429 zł

10. Kontrole zewnętrzne

Urząd Kontroli Skarbowej we Wrocławiu przeprowadził audyt systemu zarządzania i kontroli w ramach POIiŚ. Zakres audytu dotyczył gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej w ramach POIiŚ. Kontrola została przeprowadzona w terminie od 17.02.2014 do 30.04.2014 r.

IP wydawała 2 zalecenie dot. doboru projektów do kontroli na miejscu oraz dot. podjęcia działań zmierzających do zapewnienia realizacji Rocznych Planów Kontroli. Zalecenie zostały wdrożone.

W dniach 2-5.09.2014 Instytucja Pośrednicząca - Ministerstwo Środowiska przeprowadziła kontrolę systemową. Kontrola obejmowała następujące obszary:

- prowadzenie działań informacyjno- promocyjnych,
- identyfikacja nieprawidłowości,
- weryfikacja wniosków o płatność,

- wprowadzanie danych do KSI,
- weryfikacja wdrożenia wybranych zaleceń pokontrolnych wydanych w wyniku kontroli 2012 r.

W okresie sprawozdawczym Ministerstwo Środowiska nie wydało zaleceń pokontrolnych.

11. Instrukcja Szczegółowa WFOŚiGW we Wrocławiu- Instytucji Wdrażającej POIiŚ

W roku 2014 Zarząd WFOŚiGW we Wrocławiu Zarząd WFOŚiGW we Wrocławiu zaakceptował Instrukcję Szczegółową Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu wersja 12.0 wraz z Instrukcją Wykonawczą wersja 12.0. Dnia 09.09.2014 Zarząd WFOŚiGW zaakceptował Instrukcję Szczegółową wersja 12.1. Wprowadzone zmiany wynikają z:

- zaleceń Instytucji Pośredniczącej i Instytucji Zarządzającej,
- zmian zapisów INS uwzględniających aktualizację dokumentów programowych i wytycznych,
- zaleceń IP przygotowanych w oparciu Listę sprawdzającą do weryfikacji Instrukcji IW – WFOŚiGW we Wrocławiu.

12. Roczny Plan Działań

W okresie sprawozdawczym Wydział Finansowo- Księgowy we współpracy z Wydziałem Funduszy Europejskich oraz pracownikiem zajmującym się informacją i promocją POIiŚ opracował i przekazał do IP aktualizację wkładu do Roczego Planu Działań związanych z realizacją Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2015.

W ramach RPD na lata 2014-2015 kwota wydatków kwalifikowanych wyniosła 1.500.487,86 zł, z czego sfinansowano m.in. wydatki:

- na wynagrodzenia pracowników zaangażowanych we wdrażanie POIiŚ (1.351.883,72 zł),
- kontrola / audyt (1.609,25 zł),
- podnoszenie kwalifikacji pracowników zajmujących się obsługą POIiŚ (2.726,30 zł),
- działania informacyjne i promocyjne (130.266,84 zł),
- na inne wydatki, tj. delegacje służbowe, udział w konferencjach i spotkaniach związanych z POIiŚ, przesyłki kurierskie (14.001,75 zł),

Roczny Plan Działań na lata 2014-2015 został wykonany w 48,99%.

IV. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA FUNDUSZU

1. Obsługa finansowa

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu kontynuował w 2014 r. współpracę z bankiem Bank Handlowy S.A.. W banku tym prowadzony był rachunek podstawowy, służący do bieżącej obsługi działalności statutowej, rachunek Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, a także rachunek płacowy oraz specjalnie wydzielone rachunki do obsługi środków pochodzących z Pomocy Technicznej POIiŚ i zaciągniętych pożyczek w NFOŚiGW.

Na realizację zadań związanych z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko w 2014 roku WFOŚiGW we Wrocławiu kontynuował przekazywanie środków za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego.

Wolne środki pieniężne w ciągu roku Fundusz lokował na terminowych lokatach bankowych w Banku Handlowym S.A., a dodatkowo, by efektywniej zarządzać środkami pieniężnymi, także na rachunku w PEKAO S.A., BOŚ S.A. oraz GETIN Noble Bank S.A.

Bank Handlowy S.A. obsługiwał wszystkie Oddziały Funduszu przy pomocy rachunków bankowych przypisanych odpowiednio dla każdego z nich. Rachunki te spełniały funkcję subkont do wyodrębnionego rachunku głównego - na koniec każdego dnia były one zerowane, a środki z nich przekazywane na rachunek główny.

W roku 2014 Fundusz nie korzystał z linii kredytowych w rachunku bieżącym, zaciągnął natomiast pożyczkę w NFOŚiGW w ramach programu REGION na sfinansowanie przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii, budowy systemów i instalacji gospodarki odpadami, a także budowy systemów kanalizacyjnych i wodociagowych, oczyszczalni ścieków na terenie Dolnego Śląska. Z tego tytułu NFOŚiGW wypłacił w 2014 roku zaliczkowo kwotę 14.000,00 tys. zł.

Środki pieniężne pochodzące z wpływów z tytułu kar i opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, jak również z tytułu nadwyżek Gminnych i Powiatowych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej gromadzone były na rachunku głównym Funduszu w Banku Handlowym S.A.

Wypłaty środków pieniężnych realizowane były na podstawie harmonogramów zawartych w umowach. Fundusz każdorazowo przeprowadzał ze swoimi klientami negocjacje w celu optymalnego dostosowania potrzeb i oczekiwań klientów do posiadanego i prognozowanego przez Fundusz stanu środków pieniężnych.

W 2014 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na udzielone pożyczki i dotacje wydatkował łączną kwotę w wysokości: 287 685,6 tys. zł. Były to w znacznej mierze pożyczki długoterminowe, ale także dotacje inwestycyjne i bieżące, oraz środki przekazywane jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa, dopłaty do oprocentowania udzielonych kredytów bankowych, zwroty utraconych dochodów gminnych, umorzenia pożyczek i inne o charakterze dotacyjnym. Pracownicy Funduszu na bieżąco monitorowali terminowość i zgodność

z umowami spłat rat kapitałowych i odsetek. W 2014 roku podjęto uchwały o umorzeniu kwoty 41,64 tys. zł z tytułu zaciągniętych pożyczek.

Ponadto w ciągu roku sporządzano do umów pożyczek aneksy, które dotyczyły między innymi: zmiany formy zabezpieczenia pożyczek, planowanych terminów zakończenia i rozliczenia inwestycji oraz planowanych terminów spłat rat pożyczek.

2. Zaangażowanie kapitałowe

Priorytetową funkcją Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu jest wypełnianie jego podstawowych zadań statutowych tj. udzielanie pożyczek, dotacji oraz dopłat do kredytów preferencyjnych na inwestycje proekologiczne.

W 2014 roku Fundusz nie angażował się kapitałowo w nowe Spółki. Wynikało to z dostosowywania działań inwestycyjnych do założeń „Wspólnej Strategii Działania Narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016”. Określa ona zakres działań kapitałowych, które będą skoncentrowane w NFOŚiGW, natomiast rolę wojewódzkich funduszy ogranicza do rekomendacji wejść kapitałowych do spółek z obszaru swego działania.

W 2014 roku Fundusz był udziałowcem lub akcjonariuszem następujących, funkcjonujących Spółek:

- Kudowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kudowie Zdroju
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Głogowie Sp. z o.o.
- Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.
- Agencja Rozwoju Regionalnego „AGROREG” S.A. w Nowej Rudzie
- IDEON SA
- Bank Ochrony Środowiska S.A.

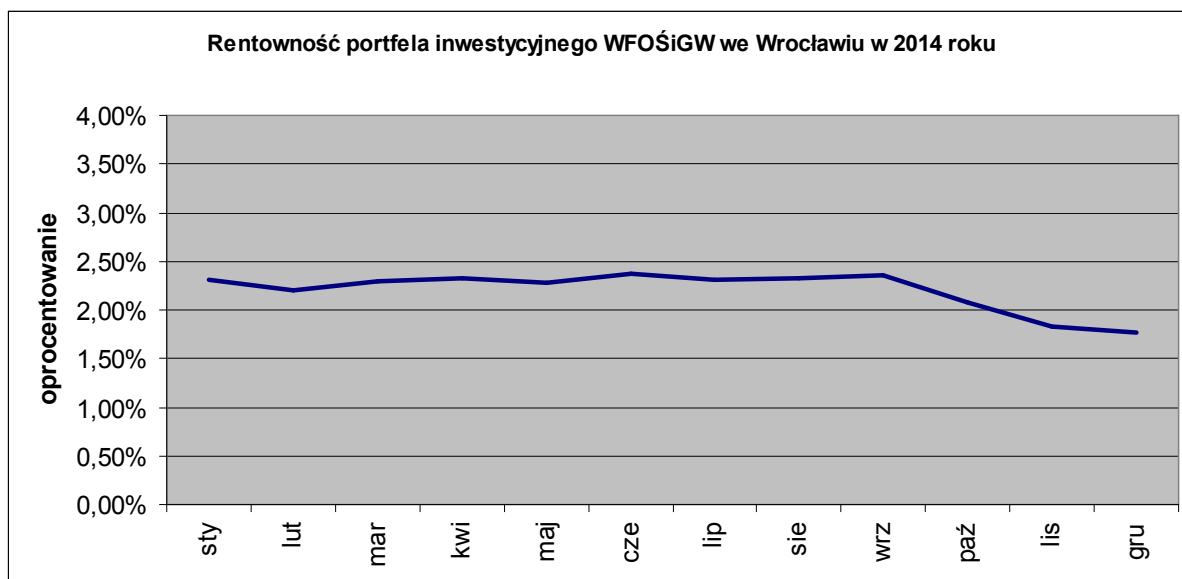
Odnotowano z tego tytułu zysk, w postaci dywidendy, w wysokości 171.080,00 zł.

3. Zarządzanie płynnością finansową

Realizowana na bieżąco obsługa umów, a co jest z tym związane toczące się w ciągu roku negocjacje z klientami, wymagały od Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu zwrócenia szczególnej uwagi na zarządzanie i utrzymywanie na bezpiecznym poziomie płynności finansowej.

Aby efektywnie lokować krótkoterminowe nadwyżki finansowe na rynku pieniężnym i kapitałowym Fundusz na bieżąco monitorował sytuację na rynku finansowym, mocno uzależnionym od danych makroekonomicznych.

Średnia rentowność portfela inwestycyjnego Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu podążała za zmianami rynkowymi zmniejszając się z poziomu 2,31% w styczniu do około 1,78% w grudniu 2014 roku. Odpowiadała ona rentowności depozytów bankowych Funduszu, gdyż w roku 2014 żadna z dokonanych transakcji nie dotyczyła transakcji kupna/sprzedaży bonów lub obligacji emitowanych przez Skarb Państwa, które osiągały niższe kwotowania niż depozyty bankowe.

W całym 2014 roku przeprowadzono 292 operacji finansowych. Realizowane przez Fundusz operacje finansowe w roku 2014, to depozyty bankowe takie jak: overnight, tomorrow next i dłuższe.

Średnią rentowność powyższych transakcji można oszacować na 2,2%.

W zakresie inwestowania nadwyżek finansowych Fundusz ściśle współpracował z Citibank Handlowy SA, BOŚ S.A., Bankiem Pekao S.A., oraz Getin Noble Bank S.A., jednocześnie monitorując na bieżąco sytuację na rynku pieniężnym i kapitałowym.

Zarządzając aktywnie płynnością finansową, Fundusz utrzymywał na rachunku podstawowym środki pieniężne na optymalnym poziomie, który gwarantował bieżące realizowanie zobowiązań statutowych oraz pokrycie kosztów jego funkcjonowania.

V. DZIAŁANIA ZESPOŁU DS. INFORMACJI I PROMOCJI NFOŚiGW I WFOŚiGW

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu prowadzi działania informacyjno-promocyjne dotyczące efektów działalności Funduszu, w tym realizacji Programu Infrastruktura i Środowisko w naszym regionie. To m.in.: komunikaty i materiały dla prasy, spotkania z udziałem mediów, publikacja ogłoszeń prasowych o naborach konkursowych, udział i przekazywanie informacji dla beneficjentów podczas regionalnych spotkań branżowych (m.in.: XV Dolnośląskiego Forum Samorządu Terytorialnego w Kudowie-Zdrój i 10. Dni Oszczędzania Energii we Wrocławiu), prowadzenie serwisów internetowych, opracowanie materiałów promocyjnych i wystaw. W ramach zamówień publicznych ukazały się materiały o realizacji dolnośląskich projektów POIiŚ. Na antenie TVP Wrocław wyemitowano cykl 3 odcinków fabularyzowanych audycji telewizyjnych a Gazecie Wyborczej Wrocław opublikowano wkładki z artykułami sponsorowanymi.

WFOŚiGW we Wrocławiu koordynuje działania informacyjno-promocyjne związane z funkcjonowaniem krajowego systemu finansowania ochrony środowiska w ramach „Wspólnej Strategii działania NFOŚiGW i WFOŚiGW na lata 2013-2016” (zadanie 3B-2). Fundusz koordynuje prace Zespołu ds. informacji i promocji NFOŚiGW i WFOŚiGW, które polegają m.in. na organizowaniu ogólnopolskich szkoleń, wystaw, publikacji i przygotowywaniu wspólnych komunikatów prasowych. W pracach Zespołu uczestniczą przedstawiciele Ministerstwa Środowiska, NFOŚiGW i WFOŚiGW z: Warszawy, Krakowa, Torunia, Gdańska, Olsztyna, Opola, Poznania, Szczecina, Katowic, Kielc, Rzeszowa, Łodzi, Białegostoku i Zielonej Góry.

1. Działania związane z promocją i informacją o efektach funkcjonowania WFOŚiGW we Wrocławiu oraz o realizacji Programu Infrastruktura i Środowisko na Dolnym Śląsku:

- **Przygotowanie i emisja audycji 3 odcinków fabularyzowanych audycji Pt „Ekorodzinka”** oraz ich reklam na antenie TVP Wrocław dotyczących efektów realizacji dolnośląskich projektów POIiŚ. Terminy emisji audycji oraz jej powtórek (czas trwania każdego odcinka: ok. 14 min.): 08, 09, 15, 16, 22, 23 grudnia 2014 r.
- **Opublikowanie 3 wkładek informacyjnych pt „Eko Goniec”** do Gazety Wyborczej Wrocław 08, 16, 27 grudnia 2014 r.
- **Opracowanie materiałów do publikacji** pt. „Fundusze Zazieleniają gospodarkę. System finansowania inwestycji proekologicznych w Polsce”.
- **Publikowanie komunikatów dla prasy**, m.in.:
 - „Unijne pieniądze na dokumentacje zapewnią nowe inwestycje” (dotacje na opracowanie dokumentacji dla nowych beneficjentów Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020; 09.10.2014 r.);
 - „20 mln euro w nowych konkursach na inwestycje i dokumentacje” (konkursy POIiŚ: 11/POIiŚ/2.1/10/2014, 12/POIiŚ/2.1/10/2014, 14/POIiŚ/1.1/10/2014; 29.09.2014 r.); - „Wrocław: tysiąc węglowych pieców do wymiany” (o realizacji programu „Poprawa jakości powietrza Część 2) KAWKA - Likwidacja niskiej emisji” na Dolnym Śląsku”; 24.07.2014 r.); - „Sokoły wędrowne zamieszkały w sztucznym gnieździe w nadleśnictwie Żmigród” (realizacja zadania: „Restytucja sokoła wędrownego na terenie województwa dolnośląskiego; 15.07.2014 r.)

- „Mniej tlenków siarki w powietrzu dzięki nowym instalacjom w elektrowni Turów” (realizacja zadania „Budowa instalacji do ograniczenia emisji tlenków siarki z bloków 4-6 w Elektrowni Turów”; 04.07.2014 r.)
- „Stare Bogaczowice: 100 szaraków na wolności” (realizacja zadania „Introdukcja zająca na terenie obwodu łowieckiego nr 291”, 30.06.2014 r.)
- „Mniej azbestu – dla zdrowia i środowiska” (realizacja programu „Program priorytetowy NFOŚiGW cz.2) usuwanie wyrobów zawierających azbest” na Dolnym Śląsku; 16.06.2014 r.)
- „Pomoc dla samorządów w wypełnieniu Dyrektywy Ściekowej” (realizacja programu „Dofinansowanie ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do sieci kanalizacji sanitarnej”; 27.05.2014 r.)
- „5 mln euro unijnego dofinansowania dla zakładów zagospodarowania odpadów” (konkurs POIiŚ: 10/POIiŚ/2.1/06/2014)
- „Olszyna: uroczysko zamiast wysypiska śmieci” (realizacja zadania „Rekultywacja nieczynnego składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Olszyna”, beneficjent: Gmina Olszyna, 04.03.2014 r.)
- „Czysta woda dla Legniczan” (zadanie POIiŚ: „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Legnica”, 07.03.2014 r.)
- „Na Dolnym Śląsku wysypiska śmieci zmieniają się w „Lawendowe Wzgórza” (zadanie POIiŚ: „Rekultywacja dolnośląskich składowisk odpadów komunalnych”, 07.03.2014 r.)
- „Miliony na wodę we wrocławskich kranach i czystsza Odrę” (zadanie POIiŚ: „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej we Wrocławiu - etap IV”, 17.02.2014 r.)

Materiały prasowe WFOŚiGW we Wrocławiu zostały wykorzystane w relacjach medialnych przez m.in.: *TVP Wrocław, TVP Wrocław Fakty, TVN, TV Dami Legnica, TV Dami Wałbrzych, Polska The Times Gazeta Wrocławska, Polskie Radio Wrocław, Radio Rodzina, Polska Agencja Prasowa, PAP Samorządowy, Portal Samorządowy, Onet, Wyborcza.pl, Wyborcza.Biz, Money.pl, Bankier.pl, Komunalny.pl.*

• **Współorganizowanie konferencji prasowych i spotkań z udziałem mediów:**

- konferencja prasowa pt. „Efektywność energetyczna odpowiedzi na niepewną sytuację na rynku energii”. Tematyka wystąpienia Prezesa Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu: realizacja programu „KAWKA - Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii”. Termin: 21.10.2014 r. Miejsce: Wrocław. Organizatorzy: Stowarzyszenie Na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju wraz z Dolnośląską Agencją Energii i Środowiska.
- briefingi prasowe dotyczące przekazania potwierdzeń dotacji dla spółek komunalnych i gmin na opracowanie dokumentacji dla nowych beneficjentów Programu Infrastruktura i Środowisko 2007-2014.
- akcja reintrodukcji sokoła wędrownego - realizacja zadania: „Restytucja sokoła wędrownego na terenie województwa dolnośląskiego”; współpraca z beneficjentem Stowarzyszenie na Rzecz Dzikich Zwierząt „Sokół”. Termin: 15.07.2014 r. Miejsce: nadleśnictwo Milicz.
- akcja introdukcji zająca - realizacja zadania „Introdukcja zająca na terenie obwodu łowieckiego nr 291”; Współpraca z beneficjentem: Górnicze Koło Łowieckie "Szarak". Termin: 30.06.2014 r. Miejsce: Stare Bogaczowice.

- konferencja prasowa dotycząca podpisania umowy na dotację POIiŚ dla spółki Dolnośląska Inicjatywa Samorządowa podczas XV Dolnośląskiego Forum Samorządu Terytorialnego w Kudowie-Zdrój. Termin: 10.04.2014 r. Miejsce: Kudowa Zdrój.

W spotkaniach wzięli udział przedstawiciele redakcji, m.in.: TVP Wrocław (Fakty), TVN, TV Dami Wałbrzych, TV Dami Legnica, Radia Wrocław, Gazety Wyborczej Wrocław i Gazety Wrocławskiej.

• **Organizacja i współorganizacja spotkań informacyjnych:**

- Współorganizowano spotkanie informacyjne dla uczestników 10. Dni Oszczędzania Energii. Tematyka: „*Instrumenty finansowania w zakresie efektywności energetycznej w programach WFOŚiGW we Wrocławiu*”. Termin: 21.10.2014 r. Miejsce: Wrocław.

- Zorganizowano szereg spotkań dotyczących podpisanych umów między innymi z przedstawicielami spółek komunalnych z: Wrocławia (MPWiK), Legnicy, Złotoryi, a także gminy: Oborniki Śląskie i Mieroszów dla nowych beneficjentów Programu Infrastruktura i Środowisko.

- Zorganizowano spotkanie pt. „*Zielona gospodarka i nowa perspektywa finansowa*”. Tematyka: możliwości pozyskania środków finansowych na przygotowanie dokumentacji w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 oraz perspektywy tzw. „zazieleniania gospodarki” poprzez rozwój czystych technologii i odnawialnych źródeł energii oraz poprawę efektywności energetycznej. Uczestnicy: przedstawiciele spółek z: Legnicy, Wołowa, Miękinii, Ziębic, Kątów Wrocławskich, Bystrzyca Kłodzkiej, Nysy, Dzierżoniowa, Wrocławia, Świebodzic i Bolesławca. Termin: 12.05.2014 r. Miejsce: siedziba WFOŚiGW we Wrocławiu.

- Współorganizowano spotkanie informacyjne dla uczestników XV Dolnośląskiego Forum Samorządu Terytorialnego w Kudowie-Zdrój. Tematyka: „*Zmiany jakości środowiska na Dolnym Śląsku z perspektywy 10 lat w UE*”, „*Finansowanie projektów środowiskowych w perspektywie 2014-2020*” i „*Zasady udzielania dofinansowania w ramach priorytetowych programów NFOŚiGW na rok 2014*”. Termin: 15.04.2014 r. Miejsce: Kudowa-Zdrój.

- Współorganizowano spotkanie pt. „*Nowa perspektywa 2014-2020: pieniądze na dokumentację*”. Tematyka: możliwości pozyskania środków finansowych na przygotowanie dokumentacji w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (konkurs w ramach Priorytetu I Gospodarka wodno-ściekowa (konkurs nr 12/POIiŚ/1.1/04/2014). Uczestnicy: burmistrzowie i wójtowie oraz przedstawiciele JST z: Twardogóry, Międzyborza, Sycowa, Oleśnicy, Bierutowa i Dziadowej Kłody. Termin: 28.03.2014 r. Miejsce: siedziba gminy Twardogóra. Współorganizacja spotkania wraz z gminą Twardogóra.

• **Dni Otwarte Funduszy Europejskich:**

- Współpracowano z Ministerstwem Środowiska i beneficjentami POIiŚ w sprawie obchodów Dni Otwartych Funduszy Europejskich. Imprezy zorganizowano z okazji 10. rocznicy przystąpienia Polski do UE. Uczestnicy: Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Oławie; Hydro-Tech sp. z o.o. z Nowogrodźca i Średzka Woda sp. z o.o. ze Środy Śląskiej. WFOŚiGW we Wrocławiu przygotował okolicznościowy poster.

• **Publikowanie ogłoszeń prasowych.** Zamieszczono ogłoszenia o naborach w trybie konkursowym wniosków o dofinansowanie z Funduszu Spójności projektów w ramach priorytetów POIiŚ. Ogłoszenia ukazywały się w prasie regionalnej: „*Gazecie Wyborczej Wrocław*” i „*Polska the Times Gazeta Wroclawska*” - 30.01.2014 r., 28.03.2014 r.,

19.05.2014 r., 14.11.2014 r.

2. Działania informacyjno-promocyjne w ramach „Wspólnej Strategii działania NFOŚiGW i WFOŚiGW na lata 2013-2016”:

Zespół ds. informacji i promocji NFOŚiGW i WFOŚiGW, koordynowany przez WFOŚiGW we Wrocławiu zrealizował m.in.:

- **Szkolenia i spotkania:** „Dostęp do informacji publicznej - teoria a praktyka w kontekście doświadczeń sektora publicznego w Małopolsce”; wymiana dobrych praktyk”; (09-10.12.2014 r.; Miejsce: WFOŚiGW w Krakowie); „Dobre praktyki w organizacji konferencji – etykieta wg protokołu dyplomatycznego” - ABC protokołu dyplomatycznego” (12-13.06.2014 r. Miejsce: Opole); „Budowa serwisu internetowego i intranetowego – analiza potrzeb i możliwości, nietechnicznie o technikaliach”; „Edukacja ekologiczna w eterze: radio RMF FM; RMF MAXX”; (10-11.04.2014 r. Miejsce: WFOŚiGW w Krakowie; siedziba redakcji radia RMF FM).
- **Międzynarodowe Forum Ekologiczne w Kołobrzegu;** 16-18.09.2014 r. (współpraca: Polska Fundacja Ekologiczna): zorganizowano wystawę „Fundusze pomagają NATURZE” (europejska sieć Natura 2000); wydano i kolportowano zestaw pocztówek przyrodniczych, ulotkę, wydawnictwo „Fundusze zazieleniają gospodarkę”, prowadzono wspólne stoisko Funduszy.
- **Międzynarodowe Targi Ochrony Środowiska POLEKO w Poznaniu** (14-17.10.2014 r.): zorganizowano wystawę „Fundusze pomagają NATURZE. Na stoiskach: Ministerstwa Środowiska, NFOŚiGW i WFOŚiGW w Poznaniu pracownicy Funduszy udzielali informacji o działalności Funduszy oraz kolportowali materiały informacyjno-promocyjne.
- **Publikowanie wspólnych komunikatów prasowych i na strony internetowe Funduszy:**
 - „Prawie 50 polskich miast podjęło walkę ze smogiem – program KAWKA” (26.11.2014 r.).
 - „NFOŚiGW i WFOŚiGW wyrażają wolę wspólnego realizowania zadań w zakresie wdrażania POIiŚ 2014-2020” (15.10.2014 r.).

ZASTĘPCA
PREZESA ZARZĄDU
Beata Inzyska-Chrobak

ZASTĘPCA
PREZESA ZARZĄDU

PREZES ZARZĄDU
A. M. Skórupa
Aleksander Marek Skórupa

Wrocław, 06.03.2015 r.